

NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA

Nyomonkövetési
jelentés

2015. május

Tartalomjegyzék

1.	Bevezető	3
2.	Összefoglaló	6
3.	Beavatkozási területek szerinti áttekintés	12
I.	Gyermek jól-lét	13
II.	Oktatás	23
III.	Foglalkoztatás	36
IV.	Egészségügy	47
V.	Lakhatás	54
VI.	Bevonás, szemléletformálás, közbiztonság	57
VII.	A megvalósítás koordinációja	74
4.	Az intézkedések előrehaladása	78
5.	A Stratégia céljainak és az intézkedési terv beavatkozásainak megfeleltetése	80
6.	Függelék: A társadalmi folyamatokat jelző indikátorok a TÁRKI Háztartás Monitor Kutatása alapján	83

1. Bevezető

Európa legjelentősebb kisebbségi felzárkózást-segítő középtávú programját hajtja végre Magyarország.

A **Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia** az Európai Unió egyetlen, teljes körűen tudományos alapokra helyezett (*evidence based*) szegénységellenes programja, amely tematikus rendszerbe szervezett módon célozza meg a mélyszegénységben élők integrációját.

A program motivált és ellenőrzött módon feladatokkal látja el a **teljes magyar közigazgatást**, a szakigazgatási és közszolgáltatási hálózatot, a tudományos, szakmai és érdekképviseleti rendszert oly módon, hogy a munkafolyamatok minden szintjén **bevonja a roma közösség intézményeit**, önkéntes és választott szervezeteit, illetve azok képviselőit.

A stratégia végrehajtását hazai és uniós forrásokból finanszírozza a polgári kormányzat. Ennek mértéke **a magyar szociálpolitika történetének legnagyobb humánfejlesztésére** biztosít lehetőséget.

A Stratégia eredményessége az érintett célcsoportok életminőségének, életkörülményeinek javulásával, iskolázottsági szintjének, foglalkoztathatóságának és munkaerőpiaci pozícióinak megerősítésével mérhető. Az integrációs folyamatoktól várható, az együttélési, etnikai konfliktusok csillapodása is, ami nyugtató hatással lehet az egész hazai társadalom közérzetére, a belső béke kiteljesedésére és jótékonyan hathat az ország külső megítélésére.

A szegénység, különösen a mélyszegénység enyhítését, illetve felszámolását célzó politika, a romák fölzárkózásának és társadalmi integrációjának érdekében tett hatékony lépések **nemzeti sorskérdésként** való értelmezése az egyetlen vállalható szemlélete annak a munkának, amely a Stratégiában és a Stratégia következetes végrehajtásában kifejeződik. Ez az a szellemi többlet, amely minden korábbi felzárkózási törekvéstől megkülönbözteti. **Ez a cselekvést követelő felismerés az alapja a polgári kormányzati akaratnak**, s csakis ez lehet a hazai közélet és közcselekvés megértést, társadalmi elfogadást ígérő **történelmi lehetősége**.

A Stratégia számol a társadalomstatisztikai, társadalomkutatói módszerekkel végzett vizsgálatok mérési eredményeivel, azonban világossá kell tenni, hogy **a felzárkózást segítő munkától csak középtávon, nyolc - tíz év távlatában lehet széleskörű és visszafordíthatatlan változásokra számítani**, illetve azokat elvárni. Részeredmények, természetesen már a végrehajtás első szakaszában jelentkeznek.

A **nyomonkövetési jelentés** lényegében arról ad számot, hogy a szakmai módszerességen és tényleges nemzeti egyetértésen alapuló felzárkózást segítő munka során megfelelően kerültek-e kijelölésre a beavatkozási területek és a célok, és a hozzárendelt eszközrendszer működésétől várható-e tényleges társadalmi haszon, azaz felzárkózási eredmény, tehát a befogadás erősödése.

A felzárkózást segítő munka, a kiépülő és fejlődő eszközrendszer **önálló igazgatási és szakmapolitikai területté, komplexitást követelő ágazatközi beavatkozási rendszerre alakult** és összehangolt összkormányzati együttműködésben teljesebbé válik. Hatással vannak rá azok a **jövedelempolitikai eszközök**, például a rezsicsökkentés, az eladósodás elleni védelem, a foglalkoztatás növelését szolgáló adópolitikai beavatkozások, stb. amelyek a hazai lakosság jelentős részét érintik.

Mindezek együttesében ma már nyilvánvaló és vitathatatlan eredménynek mondható, hogy a munkanélküliség és **a szegénység elleni küzdelem első eredményei mérhető és igazolható módon megjelentek és stabilizálódtak**. Ezt támasztják alá a KSH és a TÁRKI kutatási jelentései, amelyek szerint már 2012 óta egyértelmű folyamatként értékelhető **a szegénység és a depriváció mértékének és az egyenlőtlenségi mutatóknak a csökkenése**. Az adatokat alátámasztja a lakossági fogyasztás tartós és jelentős bővülése és a gazdasági bizalomindex növekedése.

A közpolitikai beavatkozások eredményességéhez a felzárkózási politika elsősorban **a szegénységben, szocializációs és életmódbeli hátrányokkal élők humán tőkéjének növelését, az érintett célcsoportok oktathatóságának és foglalkoztathatóságának erősítését, életkörülményeinek javítását, az integrációs elvek széleskörű elfogadását teheti hozzá.**

A **szemléletváltó kormányzati munka** egyik kiemelkedő eredményének mondható az az egész társadalmat érintő mentális többlet, hogy a mélyszegénységben élők jelentős részét sikerült **kimozdítani a passzivitásra ítélő, segélyezési rendszer zárt, szegénységi csapdába szorított helyzetéből**, és a saját sorsért érzett felelősség érzésének fölkeltésével **megkezdődött az aktivizálás folyamata**.

Ez egyrészt a felzárkózási eszközrendszer részét képező **közoktatási lemorzsolódás csökkentését** célzó országos kiterjedésű többszintű és összetett munkával, másrészt a tartós munkanélküliek bevonásával működő **képzéssel egybekötött közfoglalkoztatási programokkal** és más innovatív szociálpolitikai programokkal, mint például a szociális földprogramok és a **szociális gazdaság** kiépülésének lendületet adó fejlesztésekkel magyarázható.

Hogy megtalálta, és **jó nyomon halad** a szegénységellenes és felzárkózási politika Magyarországon, azt, a számok nyelvén az alábbi adatok támasztják alá a legérzékletesebben.

1. 2014-ben a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya együttesen 31,1%-ot ért el, ami **2,4 százalékponttal alacsonyabb**, mint az egy évvel korábbi. (KSH).

2. Csökkent a súlyos anyagi deprivációban élők aránya.

2.1 A legnagyobb arányú csökkenés a fizetési elmaradás esetében és az elégtelen fűtés esetében volt (rezsicsökkentés!).

2.2 Csaknem megkétszereződött (a TÁRKI adatai szerint 10 %-ról 19 %-ra nőtt) azok aránya, akik egyetlen vizsgált tényező szerint sem tekinthetők depriváltak.

2.3 Az iskolázottabb csoportok körében csökkent legnagyobb mértékben a depriváció.

2.4 Életkorilag a 24 évesnél fiatalabbakkal élő háztartásoknál csökkent a legnagyobb mértékben.

2.5 Legkisebb arányban a községekben, kistelepüléseken csökkent.

3. A romák esetében a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya két év alatt közel a felére csökkent (a TÁRKI adatai szerint 47 %-ról 26 %-ra)!

4. A közfoglalkoztatási programok közel ötszázezer embert érintettek. (2014-ben közel 13 százalékuk talált munkát az elsődleges és közel 50 százalékuk a másodlagos munkaerőpiacon)

4.1 A romák becsült 20 %-os aránya (77 ezer fő!) közel háromszorosa az országosan becsült 7 %-nak.

4.2 117 ezer ember vett rész foglalkoztathatóságot javító programokban.

4.3 137 ezer fő alacsony iskolai végzettségű foglalkoztatás melletti képzése valósult meg.

5. 18 000 hátrányos helyzetű gyermek és családja részesült komplex segítségben.

6. 18 000 hátrányos helyzetű diák vesz részt ösztöndíj és kollégiumi programokban.

7. 20 644 fő részesült szakiskolai ösztöndíjban.

8. 2014-ben 158 szociális szövetkezet részesült mindösszesen több mint 2,3 milliárd forint támogatásban.

9. 60-ról 125-re nőtt a tanodák száma (4000 diák!)

10. Csökkent a korai iskolaelhagyás (2012: 11.8% - 2014: 11.4%)

11. Létrejött 8(!) felsőoktatási roma szakkollégium (235 hallgató)

12. 3400 család vesz részt a szociális földprogramokban.

13. 2015 őszétől kötelező és ingyenes óvodáztatás valósul meg.

2. Összefoglaló

A Kormány az 1430/2011. (XII. 13.) számú határozatával (a továbbiakban Kormányhatározat) elfogadta a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (a továbbiakban: NTFS, Stratégia), valamint annak végrehajtásáról a 2012-2014. évekre szóló kormányzati intézkedési tervet. A Stratégia frissítését a Kormány a 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozata a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II., Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája, a Köznevelés-fejlesztési stratégia, továbbá a Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia elfogadásáról c. dokumentummal fogadta el. Az NTFS és a frissítése is összhangban van az Európa 2020 Stratégiához kapcsolódó Nemzeti Reform Program szegénység csökkentését szolgáló céljaival és intézkedéseivel, valamint a Kormány és az Országos Roma Önkormányzat (a továbbiakban: ORÖ) között létrejött keretmegállapodásban foglalt célokkal és az ezek megvalósítását szolgáló, a Kormány és az ORÖ között kötött keretmegállapodásban foglalt számszerűsíthető célkitűzések elérése érdekében kidolgozott részletes intézkedési tervről szóló 1338/2011. (X. 14.) Korm. határozatban rögzített intézkedési tervvel.

Helyzetkép

A rendelkezésre álló legfrissebb, 2014. évre vonatkozó statisztikai adatok szerint (KSH) **Magyarországon összesen mintegy 3,04 millió ember él szegénység által veszélyeztetett helyzetben vagy társadalmi kirekesztettségben.** A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek száma/aránya elnevezésű összetett mutató, nem csupán a hétköznapi fogalmak szerint szegénynek, külözözőnek tartott emberek körét jelöli, **hanem azon népességet, amelyet fenyeget a szegénység.**

Az indikátor három statisztikai mutató által érintett népesség számát jelöli – azaz ha valaki a három közül bármelyik mutató szerint fenyegetett helyzetűnek minősül, számbaveszik az összetett mutató értékének számításakor. A három mutató az alacsony jövedelmet, a munkanélküliséget és az életkörülmények súlyos szűkösségét méri. (Anyagilag súlyosan depriváltak, akik meghatározott 9 fogyasztási tétel közül legalább négyről anyagi okból lemondani kényszerültek: 1. váratlan kiadás fedezése, 2. évi egy hét üdülés, 3. részletek fizetése (lakbér, lakástörlesztés, közműszámlák, részletre vásárolt termékek, 4. megfelelő étkezés, 5. a lakás megfelelő fűtése, 6. mosógép, 7. színes TV, 8. telefon, 9. személygépkocsi). **E mutatók alakulásában alapvető jelentősége van a gazdasági válságnak, illetve a hitel- és lakhatási problémáknak, melyekre sikerrel reagáltak a rezsiköltségeket, illetve a hitelproblémákat kezelő kormányzati intézkedések.**

Magyarország az Európa 2020 Stratégiának a szegénység csökkentését szolgáló céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20 %-os csökkentését vállalja 2020-ig; ez - a három
--

indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével - 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű.

Az NTFS átfogó céljai - szinkronban az Európa 2020 stratégia hazai szegénység csökkentési céljaival - a következők:

- 1. A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának csökkentése, különös tekintettel a roma népességre.**
- 2. A szegénység, szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása.**
- 3. A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése.**

Az Európa 2020 Stratégia szegénységi mutatószámai áttekintéséből látható, hogy Magyarországon a kompozit **mutató három eleméből a mutató alakulásáért meghatározó módon kettő felelős**: kisebb mértékben a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők számát jellemző indikátor, **nagyobb mértékben a súlyos anyagi deprivációs mutató. Az anyagi deprivációs mutató tapasztalt javulásában - mint arra korábbi jelentésekben is utaltunk - a kölcsönökkel és lakhatási kiadásokkal kapcsolatos pénzügyi problémák kezelése játszik meghatározó szerepet.** Ezek enyhítését célozták a kormányzat intézkedései a devizahitelekkel, illetve a rezsicsökkentéssel kapcsolatban, s amely intézkedések hatásai immár megmutatkoznak a 2014. évre vonatkoztatott adatokban.

A szociális transzferek utáni jövedelmi szegénységet jellemző mutató romlása - a válság ellenére is - csak kisebb mértékűnek nevezhető, ebben szerepet játszik a magyar pénzbeli és szociális ellátórendszer hatékonysága. A munkát nélkülöző háztartásokban élők helyzetének alapvető javítását célozzák a közmunka programok, melyek hatásai eredményeképp jelentősen csökkent a munkaszegénység aránya, ugyanakkor - az alacsony közmunkabér okán - valamelyest nőtt a dolgozó szegények aránya.

A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya a teljes népességhez viszonyítva (31,1 %) meghaladja az uniós átlagot, mely a válságot követően ugyancsak növekvő tendenciát mutatott (2008: 23,8%, 2009: 23,3%, 2010: 23,6%, 2011: 24,2%, 2012: 24,7%, 2013: 24,5%), és a Magyarországhoz hasonló fejlettségű kelet-közép-európai tagállamok közül is a magasabbak közé tartozik. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a fiatalokat, a hátrányos helyzetű térségekben élőket, az alacsony iskolázottságúakat, a munkanélküli/inaktív háztartásfővel élőket, illetve a roma népességet, amelynek többsége - a mértékadó becslések szerint mintegy 750 ezresre tehető roma népességen belül hozzávetőleg 500-600 ezer fő - szegénységben él.

A szegénység és mélyszegénység fokozódása mellett kiemelkedő jelentőségű az évtizedek óta tapasztalt **alacsony foglalkoztatottság. Bár az elmúlt években nőtt a foglalkoztatottak száma, és 2014 végére átlépte a 4,1 milliót, a munkajövedelmet helyettesítő társadalmi juttatásokra való**

jogosultsági feltételek változásai miatt csak lassan csökken az álláskereső száma és aránya. A KSH adatai szerint Magyarországon a jövedelmi különbségek továbbra sem érik el az uniós átlagot. Hazánkban a leggazdagabb jövedelmi ötöd átlagos jövedelme négyszerese a legszegényebb ötödének (KSH). A hatékony nyugdíjrendszernek köszönhetően a 65 év feletti korcsoportban az átlagosnál kisebb mértékű az egyenlőtlenség, az ő esetükben a két szélső ötöd átlagos jövedelemtömegének aránya 2,7 (KSH). Az egyenlőtlenség másik gyakran használt mutatója a relatív szegénységi rés, amely a szegénységben élők távolságát mutatja a nem szegényektől. 2013-ban a szegénységi rés 21,7%-ról 22,4%-ra nőtt, a szegények medián jövedelme tovább távolodott az országos szegénységi küszöb értékétől, vagyis a relatív jövedelmi szegénységben élők jövedelme egyre jobban elmarad az országos átlagtól.

Az NTFS beavatkozásai

Az NTFS intézkedései azokra a területekre koncentrálnak, melyekben a helyzetkép alapján leginkább szükség van beavatkozásra az említett hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, köztük kiemelten a romák és a mélyszegénységben élők tekintetében. Ilyenek a gyermekszegénység, a minőségi közszolgáltatásokhoz (integrált oktatás, egészségügyi alapellátás, közösségfejlesztés) való hozzáférés, a munkaerő-piaci integráció, a lakhatási szegregáció, valamint a romákkal szembeni diszkrimináció kérdésköre. **A programok egymáshoz kapcsolódva, komplex és multidiszciplináris szemléletben, a célcsoportokra célzottan, az egyéni felelősségvállaláson és közösség részvételén alapulva valósulnak meg.** A szegénységben élők számának csökkentését a magyar Kormány - az átfogó jelentőségű gazdaság- és társadalompolitikai intézkedések mellett - elsősorban komplex programokkal, valamint a hátrányos helyzetű térségekre fókuszálva integrált területi és esélyegyenlőségi programokkal támogatja.

A szegénység és szociális kizáródás újratermelődésének megakadályozása érdekében az NTFS komplex megközelítést alkalmaz, s a lakhatási szegénység kezelése mellett **a szegénységet tartósan megakadályozó foglalkoztatási programokat, valamint a minőségi munkavállalást lehetővé tevő oktatási-képzési programokat indít.** A szegénység családon belüli átörökítését akadályozzák az oktatási programok, melyek révén csökken az iskolai lemorzsolódás és javulnak a hátrányos helyzetű, köztük a roma fiatalok továbbtanulási esélyei. **Közel 29 milliárd Ft EU-s forrás felhasználásával az egészségügyi, preventív és egészségfejlesztési programok** a helyes egészségmagatartásra ösztönöznek, melyek hatását csak fokozzák az egyéb, nem célzott, de az egészségre nagy hatással lévő intézkedések: a közforgalmú intézmények zárt légterében a dohányzás tiltása, a dohánytermékek adójának emelése és az ezekhez való hozzáférés és a fogyasztás korlátozása, a napi testnevelés felmenő rendszerű bevezetése az általános iskolákban, valamint az egyéb, népegészségügyileg nem hasznos élelmiszerekre kivetett különadók. A Kormány emellett jelentős **közfoglalkoztatási programokat is indított, melyek közel négyszázezer embert érintenek.** Ezen belül a romák becsült 20 %-os aránya közel

háromszorosa az országosan becsült 7 %-nak. A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítását célzó, országosan legalább 117 000 embert elérő, aktív munkaerő-piaci eszközökkel (bérjellegű támogatások, képzések, munkaerő-piaci szolgáltatások) a nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedést elősegítő illetve a többek között a közfoglalkoztatás képzési lábát is biztosító, legalább 137 000 fő alacsony iskolai végzettségű, szakképzettséggel nem, vagy elavult szakképesítéssel rendelkező, és az iskolarendszerű képzésből lemorzsolódó képzését és ezáltal alkalmazkodóképességének javítását célzó uniós társfinanszírozású kiemelt projekt mellett számos kisebb léptékű, átfogóan a hátrányos helyzetűek foglalkoztatási helyzetének, alkalmazkodóképességének javítására irányuló foglalkoztatási konstrukció megvalósítása van folyamatban. Az intézkedések nagy része esetében nem kerül roma bevonási célérték meghatározásra, a romák száma horizontális szempontként – azaz a nyertes pályázók által a pályázat megvalósítása során célérték nélkül gyűjtendő adatként – jelenik meg. Ugyanakkor a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű célcsoportokban való felülreprezentáltságuk okán e programok hatékonyan és nagy számban érik el a roma népeséget. A célzott foglalkoztatási támogatások és programok mellett említendő a vállalkozói szféra által is támogatott Munkahelyvédelmi Akcióterv intézkedései, melyek elsősorban a legnagyobb foglalkoztatási hátrányokkal bíró fiatalok, a képzettséget nem igénylő munkát végző emberek, a gyermekgondozási szabadságról visszatérők, a tartós álláskeresők, valamint az 55 éven felüliek foglalkoztatását támogatták. A segélyezési rendszer átalakítása és a rokkantsági ellátásban részesülők felülvizsgálata is növeli az álláskeresők s ezzel a gazdaság számára potenciálisan rendelkezésre álló, átlagosan képzett munkaerő létszámát.

A társadalmi gazdasági javakhoz történő egyenlő esélyű hozzáférés javítása, a társadalmi összetartozás erősítése is átfogó, több ágazatot, szakterületet érintő programokon keresztül valósul meg. A közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést szolgálják a **komplex teleprekonstrukciós programok több mint 4 milliárd Ft EU-forrás felhasználásával**, mely a lakóhelyek felújításán és a szegregált lakókörnyezetek felszámolásán túlmenően a közösségi szolgáltatások elérhetőségét is biztosítják. A közoktatás és a szociális szolgáltatások, valamint a közigazgatás 2013 januárjától megvalósuló központi irányításának célja az e területeken tapasztalható térségi és minőségi egyenlőtlenségek kiküszöbölése. **A gyermek jól-lét és az oktatás területén a Biztos Kezdet Gyerekházak, az Integrált Pedagógiai Rendszer, a mentorálást is tartalmazó ösztöndíj programok szolgálják az esélyegyenlőség megvalósulását mintegy 75 milliárd Ft hazai és EU-s forrás felhasználásával.**

Ugyancsak az esélyteremtést, a társadalmi összetartozást szolgálják a **diszkrimináció-ellenes intézkedések** is. A kormányzat az elmúlt években **kiemelt figyelmet fordított a rasszizmus, a diszkrimináció ellen való fellépésre**. Ezt számos közelmúltbeli jogszabályi változtatás is alátámasztja. A jelenleg hatályos **antidiszkriminációs törvény** az európai közösségi joggal harmonizáló, egységes, átfogó és részletes antidiszkriminációs rendelkezéseket

tartalmaz. A törvény az általános rendelkezéseken túl foglalkozik az egyenlő bánásmód követelményének a különböző területeken (foglalkoztatás, szociális biztonság és egészségügy, lakhatás, oktatás és képzés, áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele) való érvényesítésének részletszabályaival is. A törvény tiltja mind a közvetlen, mind a közvetett diszkriminációt.

Átfogó jelentőségű változás, hogy az **Alaptörvény negyedik módosítása** (Magyarország Alaptörvénye XV. cikk (4) bekezdés) a társadalmi felzárkózás fogalmát alaptörvényi szintre emelte, amely további jogalkotási lépéseket indukál.

A társadalmi összetartozást emellett számos, egyéb szakterületeken meghozott intézkedés is szolgálja, melyek közvetlenül nem részei az NTFS-nek. Ilyenek a **vállalati társadalmi felelősségvállalást szolgáló és támogató programok, az önkéntesek foglalkoztatásának egyszerűsítése és az önkéntes programok támogatása**, az önkéntesség közoktatásban való elterjesztése, s a közoktatásban 2013. szeptember 1-jétől felmenő rendszerben bevezetésre **került hit- és erkölcsstan oktatása**. Szintén erősíti a társadalmi összetartozást a civil, s benne különösen a nemzetiségi (így a roma) civil szervezetek támogatása, valamint a nemzetiségi kultúra oktatásának és bemutatásának elősegítése. **A 2014. március 15-től hatályba lépett új Polgári Törvénykönyv intézkedései a generációkon átívelő szolidaritást és a családok, mint a társadalom legkisebb és legerősebb közösségei, egységét támogatják.**

Az NTFS intézkedései között a teljesség igénye nélkül kiemelendő több **úttörő kezdeményezés** is. Ilyen a **Biztos Kezdet Gyerekházak hálózata, melyek 13 milliárd Ft-ból több mint 18 000 hátrányos helyzetű gyermek és családja számára nyújtanak komplex segítséget**, és a Magyarországon 1992 óta működő **Szociális Földprogram**, mely 2014-15-ben **3 500 család megélhetését segíti és 620 fő foglalkoztatását valósítja meg**. **Az Útravaló Ösztöndíjprogramban és az Arany János Kollégiumi Programokban több mint 18 000 hátrányos helyzetű diák vesz részt**. A hátrányos helyzetű régiókban megvalósuló **óvodafejlesztések révén mintegy 15 milliárd Ft forrás felhasználásával valósult meg közel 5 500 új férőhely létrehozása**.

Az NTFS megvalósulásának nyomon követése

1. **Az NTFS intézkedési tervének programszintű nyomon követésére önálló program-monitoring rendszert építettünk ki, a munka támogatására** a Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság (TFCTB) kereteiben létrehoztuk a Monitoring munkacsoportot. A kialakított rendszer célja az intézkedési tervben foglalt intézkedések, programok előrehaladásának rendszeres, egységes szerkezetű, könnyen áttekinthető, a prioritásokat és végrehajtási kockázatokat tükröző nyomon követése és bemutatása.

A program monitoring rendszer kiépítése során lebonyolított pilot adatgyűjtést és jelentés összeállítását követően a Monitoring munkacsoport munkája nyomán készült el további négy jelentés: 2013-ban a kormánynak szóló beszámoló mellett egy belső, évközi jelentés az NTFS intézkedési tervének végrehajtásáról, valamint a 2014. és e 2015. évi beszámoló a Kormány részére.

2. **A monitoring rendszer részeként, a stratégia indikátor rendszere a társadalmi változások nyomon követésének alapvető eszköze.** Az indikátor rendszer, a társadalmi környezet változásainak nyomon követésére kialakításra került a TÁRKI által, melynek adatokkal való feltöltése folyamatos **E statisztikai mutató-rendszer** - az NTFS szempontjából fontos egyéb statisztikai mutatókkal együtt - **elérhető az ágazati információs rendszer oldalain a Társadalmi Felzárkózási Információs Rendszerben, mely a Szociális Ágazati Információs Rendszer része.**

Program-monitoring rendszer: Az intézkedések előrehaladását az államtitkárságoktól kapott információk alapján jelöltük. Az alábbi táblázatok az intézkedések főbb jellemzőit, leginkább meghatározó megoszlásait mutatják be.

Az NTFS intézkedések előrehaladása

	M	T	K	V	Össz.
I. Gyermek jól-lét területét érintő feladatok	5	4	1		10
II. Az oktatás területét érintő feladatok	2	8	1		11
III. A foglalkoztatással, képzéssel összefüggő feladatok		8			8
IV. Az egészségügy területére vonatkozó feladatok		6			6
V. A lakhatással összefüggő feladatok		2	1	1	4
VI. A bevonással, szemléletformálással és a közbiztonság javításával kapcsolatos feladatok	7	8			15
VII. A stratégia megvalósításának koordinációját szolgáló intézkedések	1	6			7
Összesen	15	44	3	1	61

M: Megvalósult; T: Terv szerint halad; K: Késik; V: Vezetői intézkedést igényel

Intézkedések a beavatkozások eszközei szerint

	Szabályozási	Tervezési-fin.	Közpolitika	Infrastruktúra	"Szoft" fejl.	Összesen
I. Gyermek jól-lét területét érintő feladatok	3	2	1	2	2	10
II. Az oktatás területét érintő feladatok	2	5	1	1	2	11
III. A foglalkoztatással, képzéssel összefüggő feladatok	1	1	1	1	4	8
IV. Az egészségügy területére vonatkozó feladatok		2			4	6
V. A lakhatással összefüggő feladatok	2			1	1	4
VI. A bevonással, szemléletformálással és a közbiztonság javításával kapcsolatos feladatok	1	1	11	1	1	15
VII. A stratégia megvalósításának koordinációját szolgáló intézkedések			6		1	7
Összesen	9	11	20	6	15	61

Magyarázat:

Szabályozás: jogszabály-alkotás, módosítás

Tervezési-fin: tervezési - finanszírozási eszközök

Közpolitikai: jogi, szervezési, bürokratikus módszerek

Infrastruktúra: infrastrukturális fejlesztések

"Szoft" fejl.: tájékoztatás, kommunikáció, szolgáltatások szervezése, fejlesztése

Intézkedések ágazatok szerint

	M	T	K	V	Össz.
Fejlesztéspolitika/nyomon követési módszertan	1	3			3
Egészségügy		6			6
Egyház		1			1
Foglalkoztatás		6			6
Komplex		2			2
Közigazgatás	4	2			6
Kultúra	1	1			3
Lakhatás		2	1	1	4
Oktatás	2	9			12
Rendvédelem	5	5			10
Sport			1		1
Szociális	2	6			7
Összesen	15	43	2	1	61

M: Megvalósult; T: terv szerint halad; K: Késik; V: Vezetői intézkedést igényel

Intézkedések a felhasznált források jellege szerint

	M	T	K	V	Össz.
Hazai finanszírozás	5	9			14

EU-forrás	7	23	1		31
Vegyes, azaz hazai + EU (benne hazai önrész) finanszírozás	1	6	1		8
Nem releváns	2	5		1	8
Összesen	15	43	2	1	61

M: Megvalósult; T: terv szerint halad; K: Késik; V: Vezetői intézkedést igényel

A Jelentés az NTFS már megvalósult intézkedéseit, valamint – alapszabály szerint – a folyamatban lévő intézkedések **2015. március 10-i állapotát** mutatja be, tekintettel arra, hogy az érintett tárcáknak évente március 15-ig kell az intézkedési tervben foglalt feladatok végrehajtásáról tájékoztatót készíteni. A Jelentés elkészítésével egyben összevontan **teljesülnek a Legyen jobb a gyermekeknek! Nemzeti Stratégia és a Roma Integráció Évtizede Program (RIÉP) éves jelentési kötelezettségei** is. A Jelentés megfelel a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 20.§ – 23.§ rendelkezéseinek, továbbá a jelentés a "Magyarország 2015. évi Nemzeti Reform Programja", és „Magyarország Konvergencia programja 2015-2018” című dokumentumaival összhangban került kidolgozásra.

3. Beavatkozási területek szerinti áttekintés

A következőkben bemutatásra kerülnek az intézkedések a különböző beavatkozási területek szerint. Az egyes intézkedések címében (beleértve a felelősségre és forrásokra vonatkozó hivatkozásokat is) a jobb beazonosíthatóság érdekében a Korm. határozat eredeti szövegét változtatás nélkül közöljük. A gyermek jól-lét területén 10, az oktatásban 11, a foglalkoztatás és a hozzá kötődő képzések terén 8, az egészségügyben 6, a lakhatásban 4, a bevonás - szemléletformálás - közbiztonság terén 15, az NTFS megvalósításának koordinációját tekintve 7 intézkedés, tehát összesen 61 nevesített intézkedés valósítja meg a Kormányhatározatban szereplő célokat. Több esetben az intézkedések alintézkedésekre bontása is megtörtént az egyes felelősök által. A nevesített intézkedéseken felül számos olyan kormányzati intézkedés is született a jelentés készítésének időpontjáig, melyek hozzájárulnak az NTFS céljai megvalósításához.

I. Gyermek jól-lét

A NTFS intézkedési terve 10, a gyermekek jól-létét szolgáló intézkedést tartalmaz, melyek a Biztos Kezdet Gyerekházak és a hozzájuk kötődő szolgáltatások elterjesztését, a bölcsődei férőhelyek bővítését, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők támogatásai kiterjesztését, a helyettes szülői hálózat elterjesztését a romák körében, valamint a fiatalok bünelkövetők szocializációjának elterjesztését szolgálják. Az illetékes államtitkárság kérésére nem kerül végrehajtásra az iskolai szociális munka rendszerének megalkotása. Az NTFS intézkedési tervében nevesített konkrét intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják e célok megvalósítását. Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés és kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
I.1.	Gyerekházak létesítése	M
I.2.	Gyerekesély programok kiterjesztése	T
I.3.	Bölcsődei férőhely bővítése	T
I.4.	Nyári étkeztetés bővítése, ingyenes étkeztetés kiterjesztése	T
I.5.	RGyK felülvizsgálata	M
I.6.	Szociális szolgáltatások elérhetővé tétele szegregátumokban	T
I.8.	Roma helyettes- és nevelőszülők	M
I.9.	Megelőző pártfogás kidolgozása és bevezetése a gyermekvédelemben	M
I.10.	Javítóintézeti tevékenység sztenderdizálása és új férőhelyek létrehozása	K
I.11.	Gyermekszegénység mérésére alkalmas indikátorrendszer	M

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

I.1. A hátrányok korai felismerése, a 0-3 éves korú gyermekek testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének segítése és családjaik támogatása érdekében, a fenntarthatóság biztosításával új Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásokat kell létrehozni az integrált térségi gyermekesély programokat megvalósító leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, elsősorban a gettósodó, illetve a szegregátummal rendelkező településeken.

Felelős:

Határidő:

közigazgatási és igazságügyi 2012. január 1-jétől folyamatosan miniszter

nemzeti fejlesztési miniszter

Forrás:

TÁMOP 5.2.1. (1 411 millió Ft),

TÁMOP 5.2.3/A-11/1. (LHH zsűri által megítélt kör 6 kistérsége 3 400 millió Ft, LHH nyílt pályázati kör 7 210 millió Ft).

Költségvetési törvények (A 2012. évi költségvetési törvény 5. melléklet 11. pont e) alpontja szerint 293 millió Ft. A további években fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

Az intézkedés során létrejövő projektekben komplex módon valósulnak meg a gyermekek és családjaik egészségét szolgáló tevékenységek az egészség előfeltételeinek biztosítása érdekében: alapszolgáltatások, koragyermekkorai szolgáltatások, szabadidős és iskolai felzárkózást segítő tevékenységek, telepeken végzett szociális munka, nyári táborok, közösségfejlesztés, illetve a családok számára nyújtott szolgáltatások (gazdálkodási ismeretek, szülői szerepek erősítése, családtervezés). A Gyerekházak létesítése korábban a TÁMOP 5.2.2 és 5.1.1 konstrukciókon belül történt, 2010-től azonban a kistérségi komplex Gyerekesély programok tartalmazzák a Gyerekházakat is. A TÁMOP-5.2.3-A-11/1 2011. évi felhívása alapján, 2012 őszén kezdte meg további 6 térség a gyerekesély program megvalósítását közel 3 milliárd Ft-ból. Ezekben a projektekben összesen 11 Gyerekház jött létre. A 2012. évi pályázati kör alapján a 12 leghátrányosabb helyzetű kistérség kapott támogatást közel 6,988 milliárd Ft összeggel, melyből legalább térségenként 3-3 Gyerekház (összesen 36) jön létre. Emellett az LHH TÁMOP 5.1.1. kistérségek projektjei összesen 3 új Gyerekházat tartalmaznak a TÁMOP-5.1.1-11/1/A-2012 (a kiírás teljes kerete: 1 214 millió Ft) és a TÁMOP-5.1.1-11/1/B-2012 (a kiírás teljes kerete: 771,3 millió Ft) kiírásokon belül. 2013 végén összesen 113 helyen voltak elérhetők a Biztos Kezdet Gyerekházak szolgáltatásai. A projektek zöme 2013. I. félévében elindult, a Gyerekházak nyitása az év során (2013) folyamatosan zajlott, de 2014-ben is nyíltak házak (a csúszás oka főleg a közbeszerzési eljárások elhúzódása, szakemberhiány)

A családot, mint egységet megcélzó, ezért a roma családokat a korábbi kezdeményezéseknél eredményesebben megszólító Biztos Kezdet Gyerekházak törvényi szintű szabályozása érdekében 2013. január 1-jei hatállyal módosult a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, melyben a szolgáltatás a gyermekjóléti alapellátások között külön nevesítésre került. A Biztos Kezdet Gyerekházak szakmai feladatainak és működési feltételeinek részletes szabályait a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet tartalmazza.

I.1.0.

- TÁMOP 5.2.3/A-11 kiírás 6 LHH térség számára: 3 400 millió Ft. (a Gyerekház forrás ezen belül gyerekházanként maximum 30 millió Ft)
- TÁMOP 5.2.3/A-12 kiírás 15 LHH térség számára: 7 210 millió Ft. (a Gyerekház forrás ezen belül)
- TÁMOP-5.1.1-11/1/A-2012 kiírás: 1 214 millió Ft. és TÁMOP-5.1.1-11/1/B-2012 kiírás: 771,3 millió Ft (a Gyerekház forrás ezen belül)

2015. február 5-ig 63 Gyerekház esetében nyújtott be pályázatot a fenntartó az NRSZH-ba hazai támogatásra. A hazai támogatás az uniós projektek fizikai zárásának időpontjától igényelhető - ami az egyes projektek esetében eltérő időpont lehet. A pályázatok befogadása esetén 2015. január 1. és 2016. december 31. között biztosítva lesz a Gyerekházak működési támogatása. A projektek befejezését követően a működéshez hazai többletforrások kerültek biztosításra a 2015. évi központi költségvetésben, így már 606 millió Ft áll rendelkezésre a Gyerekházak támogatására, amely a 191/2008. Korm. rendelet alapján kiírt pályázat alapján kerül felhasználásra.

I.2. Ki kell terjeszteni az integrált térségi gyermekesély programokat további leghátrányosabb helyzetű kistérségekre - különösen a gyermekes családok helyzetére szempontjából meghatározó mutatókkal (szegénység, kiugróan magas gyerekszám, munkanélküliség stb.) rendelkező területeken.

Felelős:	Határidő:
-----------------	------------------

közigazgatási és igazságügyi miniszter

nemzeti fejlesztési miniszter

Forrás:

TÁMOP 5.2.1. (1 411 millió Ft),

TÁMOP 5.2.3. (LHH zsűri által megítélt kör 6 kistérsége 3 400 millió Ft, LHH nyílt pályázati kör 7 210 millió Ft.)

Céljuk a gyerekek jól-létének biztosítása és a hátrányos helyzetű családok szegénységi ciklusának megtörése LHH térségekben megvalósuló integrált kistérségi programok keretében. A komplex program legfontosabb területei: szolgáltatások koordinációja, egészségügyi prevenció, Biztos Kezdet Gyerekházak indítása, közösségi, szabadidős és sportprogramok, iskolai felzárkózást segítő programok, iskolai szociális munka, ifjúsági információs pontok, a fiatalok pályaaorientációja.

Az intézkedéshez kapcsolódó források a következők szerint módosultak. A TÁMOP 5.2.3. esetében a bírálatot követően: TÁMOP-5.2.3-A-11/1 (LHH zsűri által megítélt kör 6 kistérsége 2 992 103 423 Ft, a keret 3 400 millió Ft volt), TÁMOP-5.2.3.A-12/1 nyílt pályázati kör 6 987 832 752 Ft (a keret 7 210 millió Ft volt, de 3 pályázó forráshiány miatt nem kaphatott támogatást).

A program legfontosabb eredményeként olyan 10 évre szóló kistérségi szintű gyerek- és ifjúsági stratégiát, valamint annak végrehajtására rövidebb távú cselekvési tervet alakítanak ki, amelyek alapján a gyerekek felzárkózási esélyeinek növelése tudatosan, a közösség tagjai és a helyi szereplők bevonásával tervezhető. A helyi/térségi programok, valamint a Biztos Kezdet Gyerekházak előkészítését és szakmai, módszertani folyamattámogatását kiemelt projekt segíti (TÁMOP 5.2.1.). **Az intézkedés eredményeképp továbbá**

immár 23-ra nőtt a működő integrált kistérségi gyerekesély programok száma. A helyi/térségi programok, valamint a Biztos Kezdet Gyerekházak előkészítését és szakmai, módszertani folyamattámogatását kiemelt projekt segíti, melynek 2012-2015 közti kerete 1,86 Mrd Ft. (TÁMOP 5.2.1.) Az indikátor befejezéskor várható értéke az eredeti 26 helyett 23, mivel a 3 tartaléklistás térség nem kapott támogatást a benyújtott kifogások ellenére sem. A zárások elcsúsztak, 2015-04.30-2015. 09.30 között várhatók.

Össességében az ország leghátrányosabb helyzetű, cigány emberek által sűrűn lakott kistérségeiben élő gyermekek felzárkózását több mint 13 milliárd Ft uniós forrás segíti, lehetővé téve a felzárkózás lehetőségét olyan helyben hiányzó szolgáltatások biztosításával, amelyek a koragyermekkori fejlődést, az iskolai hátrányok leküzdését, a szabadidő hasznos eltöltését támogatják. A három hullámban megvalósuló fejlesztés a jelenlegi **LHH kistérségekből 23-ban valósul meg. 2014 februárjáig több mint 32 ezer gyerek vett részt a programok esélyteremtő szolgáltatásaiban, 60 %-uk hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű. A programok az LHH térségekben 1500 szakembernek is munkát adtak.**

I.3. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű kisgyermek jó minőségű kora gyermekkori szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek növelése és szocializációjuk érdekében feladattervet kell készíteni, annak megfelelően bővíteni kell a bölcsődei és az egyéb napközbeni kisgyermek ellátást szolgáló férőhelyeket a szolgáltatás-, illetve a férőhelyhiányos településeken.

Feladatterv készítésére:

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2012. január 1-jétől folyamatosan

Férőhelyek bővítésére:

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2014. december 31.

nemzetgazdasági miniszter

nemzeti fejlesztési miniszter

Forrás:

Regionális Operatív Programok

Bölcsődei férőhely kibővítése, feladatterv: A gyermekek életésélyei javításához és a szülés utáni gyermekgondozási szabadságról visszatérők mielőbbi munkába állását segítő szükséges a gyermekek napközbeni ellátásainak bővítése a leginkább hátrányos helyzetű térségekben is. Problémát jelentett, hogy nem volt adatgyűjtés arra vonatkozóan, hogy hány hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek ellátása történik az egyes szolgáltatási formákban. A hátrányos helyzet és halmozottan hátrányos helyzet fogalma 2013. szeptember 1-jei hatálybalépéssel bekerült a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénybe (a továbbiakban: Gyvt.) a szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2013. évi XXVII. törvénnyel (45. §). Miután meghatározásra került a fogalom a Gyvt.-ben, immár lehetségessé vált egy egységes adatgyűjtés mind a köznevelési mind a gyermekjóléti, gyermekvédelmi és szociális intézményekben. A KSH 2014. évi adatgyűjtésében már szerepel az új fogalomhasználat és az erre vonatkozó adatgyűjtés is (pl. bölcsőde, biztos kezdet gyerekház). 2014. január elsejétől a Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény III/3. pontja értelmében a bölcsődében a hátrányos helyzetű (a fajlagos összeg 105 %-a), és a halmozottan hátrányos helyzetű (a fajlagos összeg 110 %-a) gyermekek ellátása után differenciált finanszírozás valósul meg.

A **KSH 2014. évi előzetes** adatai szerint a **családi napközike** beíratott gyermekek száma 2014. május 31-én: 7 239 fő volt. (Sajnos, az adatfeldolgozás még így sem teljes, mivel még 16 működő családi napközi nem töltötte ki az adatlapot).

I.3.1.

Közülük **177 fő hátrányos helyzetűnek és 120 fő a halmozottan hátrányos helyzetűnek minősített** gyermek volt (fontos, hogy az adatok nem feltétlenül a 3 év alatti korosztályhoz tartoznak, mivel a családi napköziben 20 hetestől 14 éves korig történő ellátásról van szó).

A **bölcsődékbe** beíratott gyermek száma 2014. május 31-én, a KSH **előzetes** adatai szerint 37 222 fő. Közülük **746 fő a hátrányos helyzetűnek és 439 fő a halmozottan hátrányos helyzetűnek minősített** gyermek volt.

Bölcsődei férőhelyek bővítése: Az ország egyik leginkább hátrányos helyzetű, jelentős részben romák által lakott régiójában 2012-ben ismételt pályázati kiírást követően elkezdődött a bölcsődei férőhelyek bővítése. Ehhez kapcsolódik, hogy az ORÖ a TÁMOP 5.3.1-B-1-11/1 „Nő az esély!” (Id. III.4.) nevű projektjében többek között kisgyermek gondozó- és nevelő (OKJ) végzettséget szerezhettek a résztvevők. A bölcsődékben roma gondozónők alkalmazása nemcsak a munkalehetőség biztosítása miatt fontos, hanem egyben csökkenti a roma édesanyáknál oly sokszor jellemző bizalmatlanságot is az intézmények irányában. **Az alintézkedés keretében 2,025 milliárd Ft-ból részint 8 meglévő intézmény felújítása, korszerűsítése valósul meg az Észak-Magyarországi régióban (586 férőhely), másrészt 4 intézményben nyílik összesen 172 új férőhely.** A pályázatok megvalósítása folyamatban van.

I.3.2.

Összességében a 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátásainak, különösen a bölcsődei férőhelyek, hozzáféréseinek javítása érdekében Unió forrásból 2010-2015 között 7 régióban 211 szervezet több mint 28 Mrd forintból 107 új intézményt hoz létre több mint 6 000 új férőhellyel és több mint 4 800 meglévő férőhely is korszerűsödhet, továbbá mintegy 1 000 új munkahely is megvalósul (a számadatokban a már említett Észak-Magyarországi Régió fejlesztése is szerepel).

A 2014. március 1-től - 2015. február 28-ig terjedő időszakban, több mint 1 Mrd forintból 100 új férőhely valósult meg és 266 meglévő férőhely korszerűsödhetett a támogatásnak köszönhetően. 2015. június 30-áig még 212 meglévő férőhely felújítására, korszerűsítésére kerül sor, valamint 72 új férőhely átadására 2 szervezet által (ezen adatok is szerepelnek a fentebb említett összesített adatokban).

I.4. A költségvetési törvény előkészítése során meg kell vizsgálni a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők nyári étkeztetésére fordított források bővítésének lehetőségeit. A költségvetési lehetőségek függvényében ki kell terjeszteni a középiskolára is a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók számára az ingyenes étkeztetést

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2013. január 1-jétől

Forrás:

költségvetési törvények (A 2012. évi tervezetében: a bővítés nélkül nyári gyermekétkeztetésre: 5. melléklet 12. pont szerint 2 400 millió Ft;

---

bölcsődei kedvezményes étkezésre: 8. melléklet II. rész 3. pontja szerint 243 millió Ft;

kedvezményes óvodai, iskolai, kollégiumi étkeztetésre: 8. melléklet I. rész 4. pont a) alpontja szerint 29 580,4 millió Ft. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

Gyakorlati tapasztalat, hogy a mélyszegénységben élő családok gyermekei többen csak az iskolában esznek főtt ételt, illetve időnként a teljes táplálékukat az iskolai étkezések jelentik. Ez nagyban befolyásolja a gyerekek iskolai teljesítményét, visszafordíthatatlan károkat okozhat fejlődő szervezetükben, felnőttkori krónikus betegség megjelenését predesztinálva. Az ezek miatt is kiemelkedő jelentőségű fejlesztési célt két alintézkedés valósítja meg. Egyrészt megvalósul a nyári étkeztetés bővítése, másrészt előkészületek történnek a középiskolai étkeztetés megteremtésére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők nyári étkeztetésének bővítése:

2014-ben – az önkormányzatok számára kisebb könnyítésekkel – a 2011-2013. években megújított támogatási rendszer szerint került szétosztásra a rendelkezésre álló 2,64 milliárd forint költségvetési forrás, azaz a kérelmet benyújtó település helyzetének, a rászoruló gyermekek számának és a települési önkormányzat által biztosított önerő figyelembe vételével történt meg a támogatási összeg megállapítása. A miniszteri rendelet szakmai előkészítése megtörtént, a 20/2014. (III. 20.) EMMI rendelet a Magyar Közlöny 2014. évi 41. számában kihirdetésre került.

A 2014. évre vonatkozó miniszteri rendelet is a célzottabb támogatást tartotta szem előtt, azaz a települések az eddigi gyakorlatnak megfelelően három kategóriába kerültek besorolásra. Támogatási igényeik mértéke hátrányos helyzetük figyelembe vételével emelkedhet: a leghátrányosabb helyzetű települések valamennyi rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekük után igényelhetek támogatást, a hátrányos helyzetűek legfeljebb 75%-uk után, az általános helyzetű települések pedig 62,5%-uk után. A miniszteri döntés a maradványösszegek felosztásáról 2014. november 4-én történt meg.

A 2015. évi, pályázati úton történő támogatás is figyelembe veszi az igénylő település helyzetét, a leghátrányosabb helyzetű települések továbbra is valamennyi rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekük után igényelhetnek támogatást, a hátrányos helyzetűek legfeljebb 77,5%-uk után, az általános helyzetű települések pedig 65%-uk után. 2015. évben a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének előirányzata 3 milliárd Ft-ra növekedett.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók ingyenes étkeztetésének kiterjesztése a középiskolára: A költségvetési lehetőségek függvényében ki kell terjeszteni a középiskolára is a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulók számára az ingyenes étkeztetést. A 2013. évben az ingyenes vagy kedvezményes étkezésre jogosultak (bölcsődés, óvodás, általános iskola 1-8 évfolyamain) ellátásához az étkeztetést nyújtó intézményt fenntartók részére biztosított költségvetési előirányzat jelentősen növekedett 29.764,4 millió Ft-ról 44.799,3 millió Ft-ra. A fajlagos összeg 68 000 Ft/fő/évről 102 000 Ft-ra nőtt, így a költségvetési támogatás az ingyenes és kedvezményes étkeztetés biztosításához nagyobb arányban járult hozzá. **2014-től a gyermekétkeztetés finanszírozása tekintetében jelentős változás történt, hiszen a gyermekétkeztetést biztosító önkormányzatok (fenntartók) számára feladat alapú bér és üzemeltetési támogatás**

valósul meg, amely lényegesen kiszámíthatóbb, stabilabb működtetést jelent. 2010-2014 között a központi költségvetésben mintegy 83%-os (közel 24 milliárd forint) emelés valósult meg a gyermekétkeztetésre fordítható támogatás tekintetében. 2014. évben az e célra fordítható központi költségvetési forrás összege 52 639,6 milliárd Ft volt.

2014. évben sem történt meg a középiskolai tanulók részére az ingyenes és kedvezményes étkeztetés kiterjesztése, azonban 2014-től a gyermekétkeztetés finanszírozása tekintetében jelentős változás történt, hiszen a gyermekétkeztetést biztosító önkormányzatok (fenntartók) számára feladat alapú bér és üzemeltetési támogatás valósult meg, amely lényegesen kiszámíthatóbb, stabilabb működtetést jelent a jövőben a fenntartók számára. 2010-2014 között a központi költségvetésben mintegy 83%-os (közel 24 Mrd forint) emelés valósult meg a gyermekétkeztetésre fordítható támogatás tekintetében. Az intézkedés politikai döntés hiányában nem valósult meg.

2015. évben a központi költségvetés már 58 milliárd Ft forrást biztosít az önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatására. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításával pedig a gyermekétkeztetés kedvezményezettjei köre két ütemben bővül az év folyamán:

- 2015. július 1-jétől ingyenes étkeztetésben részesülnek a gyermekvédelmi szakellátás keretében nevelésbe vett gyermekek és a tanulói jogviszonnyal rendelkező, utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőtt, ami mintegy 18 000 fő számára biztosítja az ellátás ingyenességét;

- 2015. szeptember 1-jétől a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben részesülő gyermekek közül ingyenes étkezésre lesznek jogosultak - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek mellett - a három vagy annál több gyermeket nevelő családok gyermekei, a tartósan beteg, fogyatékos gyermekek, valamint a tartósan beteg, fogyatékos gyermek egészséges testvére a bölcsődében és az óvodában, továbbá a háromnál kevesebb gyermeket nevelő családok gyermekei abban az esetben, ha a családban a kötelező legkisebb munkabér nettó összegének 130%-a (2015-ben: 89 408 Ft) alatt van az egy főre jutó havi jövedelem. E módosítással mintegy 172 000 óvodás, bölcsődés gyermek válik újonnan jogosulttá az ingyenes étkeztetésre, további mintegy 53 000 óvodás, bölcsődés gyermek - a három vagy annál több gyermeket nevelő családok gyermekei, valamint a tartósan beteg, fogyatékos gyermekek - pedig a jelenlegi 50%-os kedvezmény helyett részesülhet a 100%-os kedvezményű, ingyenes étkeztetésben.

I.5. A pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszerének áttekintése során felül kell vizsgálni a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény intézményét is.

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2013. január 1-jétől folyamatosan

Forrás:

Nincs forrásigénye

Az intézkedés keretében megtörténik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény intézményének felülvizsgálata. A Gyvt. 2012. október 1-jén hatályba lépett módosítása alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatást 2012 novemberétől természetbeni támogatásként kell nyújtani. **A módosítás eredményeként a kedvezményben részesülő, 2014-ben mintegy 500.000 gyermek a korábbi pénzbeli ellátást természetben, tanszer, ruhanemű és készétel vásárlására alkalmas Erzsébet-utalványban kapja, mellyel a támogatás felhasználása célzottabbá vált.**

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény intézményének további részletes felülvizsgálata a Jogszabályok és folyamatok egyszerűsítése (ÁROP-2011-1.2.6/A) projekt keretében történt meg 2012 év folyamán. Ennek eredményeként előkészítésre és elfogadásra került az eljárás egyszerűsítését célzó javaslatcsomag, ami 2013. április 1-jén lépett hatályba.

A 2014. március 1-től - 2015. február 28-ig terjedő időszakban a támogatás finanszírozásának forrása a Költségvetési törvény XX. EMMI fejezetben került tervezésre, mely forrás biztosította a támogatási igények kielégítését.

I.5.0.

I.6. A családsegítő és gyerekjóléti szolgáltatások megerősítésével biztosítani kell a közvetlen hozzáférést a szegregátumokban, gettósodó településeken

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Határidő:

**az elkészített feladatterv
ütemezésének megfelelően**

Forrás:

TÁMOP 5.3.1B (a B1 alkomponens keretösszege: 1,52 Milliárd Ft, a B2 alkomponens keretösszege: 1,4 Milliárd Ft)

TÁMOP 5.4.9. (A teljes keret: 3 008 millió Ft - a célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül.)

A TÁMOP-5.4.9 pályázati program alapvető célja a szociális és gyermekjóléti alapellátások fejlesztése, működési hatékonyságának javítása, olyan szolgáltatási, szolgáltatás - koordináció kialakításával, mely komplex megoldást nyújt a lakosság problémáira a felmerülő igényeknek megfelelő, probléma centrikus szolgáltatások kialakításával. A pályázati felhívásra kizárólag a konvergencia régióban működő önkormányzatok, többcélú kistérségi társulások, helyi önkormányzatok jogi személyiségű társulásai, területfejlesztési önkormányzati társulások, illetve gesztorönkormányzatok, társulások nyújthatnak

be pályázatot. A pályázati felhívás lezárulását követően összesen 42 projekt kezdhetette meg működését.

A TÁMOP-5.4.1-12/1 kiemelt projekt és a TÁMOP-5.4.9-11/1 pályázati felhívás keretében megvalósuló projekteknek – tekintettel szolgáltatásfejlesztési jellegükre – a szaktárca szándékának megfelelően szoros együttműködésben kellett megvalósulniuk. A két projekt közötti kapcsolattartás keretein belül a kiemelt projekt célja volt a TÁMOP-5.4.9 projektben zajló fejlesztések monitorozása, valamint az esetleges jó gyakorlatok összegyűjtése. A monitorozás négy rész cél köré rendeződött, melyek a következők: a szolgáltatások hatékonyságának növelése, a szociális szolgáltatások rendszerének egyéb szolgáltatásokkal való kiegészítése, a hatékony szolgáltatás-koordináció, valamint a saját lakókörnyezetben való életvitel támogatása, szemben az intézményi elhelyezéssel.

I.6.0.

Az együttműködés keretében a TÁMOP-5.4.1-12/1 projekt szakmai támogatást biztosított (személyes konzultációkat, szakmai műhelyeket szervezett) a TÁMOP-5.4.9-11/1 projekt kedvezményezettjei számára.

Készült a TÁMOP 5.4.1-12/1 projekt keretében egy tanulmány, amely a TÁMOP-5.4.9-11/1 projektek során a konvergencia régiókban megvalósult (vagy a tanulmány szerkesztésének időpontjában is folyamatban lévő) gyakorlatban kipróbált, szakmai fejlesztés szempontjából előremutató alapszolgáltatási modelleket kívánja bemutatni régiók szerinti bontásban.

A TÁMOP 5.4.1.12/1 kiemelt projekt 2014. augusztus 31-én lezárult, ekkor még a TÁMOP 5.4.9-11/1 projektben több pályázat is futott. Jelenleg még 3 db pályázat van folyamatban, melyek 2015. október 30-án zárnak.

I.7. Ki kell dolgozni az iskolai szociális munka rendszerének formáját, valamint be kell vezetni a gyermekjóléti alapszolgáltatások rendszerébe.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2012. december 31.

Forrás:

TÁMOP 5.4.1. (A teljes keret: 1 640 millió Ft - a célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül.)

Az intézkedés kikerült az intézkedési tervből.

I.7.0.

I.8. Roma helyettes szülők és nevelő szülők képzésével biztosítani kell az ellátásra szoruló roma gyermekek megfelelő elhelyezését.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2014. december 31.

Forrás:

TÁMOP 5. prioritás

A konstrukció célja az ellátásra szoruló roma gyermekek és fiatalok megfelelő elhelyezése és az ehhez szükséges képzések megvalósítása. A támogatásról szóló döntés megszületett, az akciótervi nevesítés megtörtént a TÁMOP-5.4.10-12/1 „Szociális képzések modernizációja” projekt kiemelt projektként történő nevesítéséről is szóló 1014/2013. (I. 16.) kormányhatározattal. A támogatási szerződés aláírására 2013. március 14-én került sor. A célcsoport toborzása megtörtént a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok és működő nevelőszülői hálózatok bevonásával 2013. II. negyedévévében, és 2013. szeptember 13-tól vált lehetővé a képzésre való jelentkezés. A jelentkezők közel 5%-a roma, akik részvételét a programban a Belügyminisztérium romaügyi referense segítette. 2013 októberében 1800 fő részvételével megkezdődött az OKJ-s nevelőszülő szakképzés 73 csoportban, 47 helyszínen. Az 1800 fő közül 200 fő új, a nevelőszülői tevékenység iránt érdeklődő (közülük 35 roma), 1600 fő már működő, azonban nevelőszülő szakképzettséggel nem rendelkező személy. Az OKJ-s nevelőszülő szakképzésben az 1798 résztvevőből sikeres komplex záróvizsgát tett összesen 1785 fő, melyből 22 fő roma származású új nevelőszülő.

- 2014. május: 318 fő
- 2014. június: 336 fő
- 2014. július: 171 fő
- 2014. szeptember: 317 fő
- 2014. október: 618 fő
- 2014. november: 25 fő

A TÁMOP-5.4.10-12/1 kiemelt projekt szakmai megvalósítása 2015. január 31-ével, zárása 2015. február 28-ával megtörtént. A projekt egy hónappal történő meghosszabbítását a 2007–2013 közötti programozási időszak operatív programjai eredményes zárásával összefüggő 2015. évi feladatokra vonatkozó cselekvési tervről és a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret 2014. évi munkatervéről szóló 1051/2014. (II. 7.) Korm. határozat módosításáról szóló 1014/2015 (I.22.) Kormányhatározatban foglaltak szerint a 100%-os kifizetés teljesítése tette szükségessé.

I.9. Ki kell dolgozni a megelőző pártfogás rendszerét, és be kell illeszteni a fiatalok pártfogásának intézményét a gyermekvédelem rendszerébe a gyermekkorú és fiatalok szabálysértést, bűncselekményt elkövetők szocializációjának és reszocializációjának elősegítése érdekében.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Határidő:

2013. január 1.

Forrás:

nincs forrásigénye

Az elhúzó büntetőeljárások során a fiatalok terheltek nem kapják meg a szükséges segítséget és támogatást a visszaesés megakadályozása, a társadalomba való beilleszkedés érdekében, és a gyermekkorú elkövetőkkel sem történik bűnmegelőzési szempontú foglalkozás a gyermekjóléti alap- és szakellátás részéről. A megelőző pártfogás célja a bűnisméltés megelőzése, és ezen keresztül a további bűnelkövetés megelőzése. A fiatalok esetében alkalmazandó megelőző pártfogás egy következő lépés a bűnmegelőzés területén. A megelőző pártfogás irányainak, részletszabályainak tekintetében

megegyezés született az érintett két tárca között. Az EMMI és KIM általi közös elkészítést követően a Gyermekbarát Igazságszolgáltatásért Munkacsoport megtárgyalta és elfogadta a megelőző pártfogás intézményének bevezetését, és elkészült a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek (a továbbiakban: Gyvt.) és kapcsolódó törvényeknek a nevelőszülői jogviszony és a speciális ellátás átalakításával, valamint a megelőző pártfogás bevezetésével összefüggő módosításáról szóló előterjesztés. Az egyéb módosítási igényekre (foglalkozástól eltiltás, gyermekbarát internet) tekintettel az előterjesztés koordinációját átvette a KIM, és a gyermekek védelmének további erősítését célzó módosító csomagban egységesen kezelte a háromirányú módosítást. Ennek alapján kidolgozásra került az új jogintézmény koncepciója.

I.9.1.

A jogrendszerbe illeszthetőség vizsgálatát követően döntés született arról, hogy a törvényi szabályozás a Gyvt-ben kerül elhelyezésre, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosítása is szükséges. Az új törvényi szabályozás 2013. december 23. napján jelent meg a Magyar Közlönyben 2013. évi CCXLV. törvényként. A megelőző pártfogásra vonatkozó szabályok 2015. január 1. napján hatályba léptek. Az intézkedés eredményeképp a fiatalkorú bűnismétlők száma (2011-ben 1 520) 2016-ra várhatóan 1 300 főre csökken, és a közel 14 000 fiatalkorú bűnelkövető szám is csökkenésnek indulhat (2016: várhatóan 12 800). A megelőző pártfogás bevezetése plusz feladatként jelentkezik a pártfogó felügyelők tevékenységében, és új feladatot jelent a járási gyámhivatal számára.

I.9.2

I.10. Létre kell hozni a javítóintézetben működő előzetes fogva tartást biztosító és javító intézeti nevelést foganatosító férőhelyeket a Nyugat-dunántúli régióban a fiatalkorú bűncselekményt elkövetők szocializációjának és reszocializációjának, egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása, elősegítése érdekében. Sztenderdizálni kell az ellátás fejlesztése érdekében a javítóintézeti ellátás tevékenységeit.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2014. december 31.

Forrás:

TIOP 3. prioritás

A célt két alintézkedés szolgálja.

A *javítóintézeti ellátás tevékenység sztenderdizálása* alintézkedésben megtörténik a javítóintézeti ellátás szakmai tevékenységeinek sztenderdizálása, a javítóintézeti nevelésre vonatkozó szakirodalmi bibliográfia összegyűjtése, a hazai javítóintézetekben a bűnmegelőzés és bűnismétlés megelőzését szolgáló bevált jó gyakorlatok összegyűjtése és tanulmányban történő bemutatás elemzése, kidolgozásra kerül a szakmai program egyéni szintű lebontásához, megvalósításához és értékeléséhez szükséges tevékenységrendszer. Mindezen módszertani tevékenységeket a TIOP 3.4.3/11/1-2012-0001 (forrás: 2,248 milliárd Ft) azonosító számú projekt keretében az EMMI Debreceni Javítóintézete végzi. Az akciótervi nevesítés megtörtént a TIOP 3.4.3/11/1-2012-0001 azonosító számú („Javítóintézeti ellátás biztosítása fiúk részére a Dunántúlon” című) és a TÁMOP 5.6.3-12/1-2012-0001 azonosító számú („A fogvatartottak többszakaszos, társadalmi és munkaerő-piaci reintegrációja és az intenzív utógondozás modellje”

című) kiemelt projekt akciótervi nevesítéséről és támogatásának jóváhagyásáról szóló 1607/2012. (XII. 17.) Korm. határozattal (a továbbiakban: 1607/2012. (XII. 17.) Korm. határozat), a megvalósítást a projektgazda saját felelősségére megkezdte 2012. december 12-én. 2013. március 8-án, az EMMI Debreceni Javítóintézetében megrendezésre került a Kiemelt Projekt nyitókonferenciája. Emellett 2013 III. negyedévében kezdődött meg a sztenderdizálást szolgáló tevékenységek előkészítése a megvalósíthatósági tanulmányban foglaltaknak megfelelően. 2013. december hónapban a projekt vezetése együttműködési megállapodást kötött valamennyi hazai javítóintézettel a sztenderdizálási tevékenység megvalósítása érdekében. A megvalósítás során, 2015. június 30-ig megtörténik a javítóintézeti ellátás szakmai tevékenységeinek sztenderdizálása és a hozzá kapcsolódó szakmai tevékenységek felülvizsgálata.

I.10.1.

Az ingatlan biztosítása érdekében a Nagykanizsai Önkormányzat határozata értelmében a szerződés elkészült. A beruházáshoz az engedélyes tervek elkészültek, jogerőre emelkedtek. Az előkészítői szakasz pontos és tervszerű végrehajtása és a projekt napi szintű menedzselése eredményeként tarthatónak tűnnek a megvalósíthatósági tanulmányban vállalt céldátumok. -A kivitelezővel történő szerződéskötésre 2014. február 7-én került sor, a munkaterület átadására pedig 2014. február 12-én.

A standardizálási időszak 2014.08.01-től 2015.01.30-ig tartott, melyet megelőzött egy nyílt közbeszerzési eljárás lefolytatása, illetve a javítóintézetek közötti együttműködési megállapodás.

A standardizálási időszak alatt elkészült 9 db tanulmány.

A standardizálási tevékenység alatt az egyeztetések folyamatosak voltak, illetve magában foglalta a kipróbálási és véleményezési időszakot is. A standardizálási tevékenységet az Aszódi Javítóintézet látta el, melynek munkáját alvállalkozók segítették.

A Támogatási szerződés 3. számú módosítása benyújtásra került 2014 decemberében, jelenleg a 2015.02.13-án benyújtott hiánypótlási kérelem elfogadására vár.

I.10.2.

I.11. Be kell vezetni, és folyamatosan karban kell tartani a gyermekszegénység mérésére alkalmas indikátorrendszert.

Felelős:

Határidő:

közigazgatási és igazságügyi miniszter 2012. június 30.

Forrás:

költségvetési törvények (2012. évi tervezetében: X. fejezet 20/9 Társadalmi felzárkózást segítő programok 900 millió Ft. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

I.11.0.

A megvalósulást ld. az NTFS monitoring rendszere kialakítása intézkedésnél (VII. fejezet).

II. Oktatás

Az NTFS 11 oktatási intézkedést tartalmaz, melyek a minőségi oktatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférést, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását és a fejlesztési programok nyomon követési rendszerének kidolgozását tűzik ki célul. Az NTFS nevesített intézkedésein kívül további intézkedések is szolgálják e célokat.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
II.1.	Gyermekjóléti szolgáltatások elérhetővé tétele	T
II.2.	IPR felkészítés, kiegészítő illetmény	T
II.3.	Tanodák létrehozása	T
II.4.	Iskolai lemorzsolódás csökkentése	T
II.5.	Roma ösztöndíjak működtetése, értékelése	T
II.6.	Ösztöndíj - IPR összehangolás	M
II.7.	Pedagógus képzési követelmények fejlesztése	T
II.8.	Roma szakkollégiumok működtetése és fejlesztése	T
II.9.	Felsőoktatási mentori szolgáltatás	M
II.10.	Felzárkózási pedagógiai programok	T
II.11.	Sport-terek fejlesztése	T

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

II.1. A hátrányos helyzetű gyerekek 3 éves korban történő óvodai ellátásának kiszélesítése érdekében feladattervet kell készíteni, amely alapján minden olyan településen elérhetőnek kell lennie az óvodai ellátásnak, ahol a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma ezt indokolja, illetve azok számára is hozzáférhetővé kell tenni az ellátást, ahol óvodai feladat-ellátási hely nem működtethető.

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2012. március 31.

Férőhelyek

Felelős:

bővítésére:

Határidő:

Forrás:

Regionális Operatív Programok

Az óvodai nevelés, az iskolára való felkészítés az első lépcsőfok a későbbi iskolai lemorzsolódás megakadályozásában. Az intézményes nevelés „első bástyájaként” kiemelt szerepet tölt be a szülők hozzáállásának formálásában is. A hátrányos helyzetű gyerekek 3 éves korban történő óvodai ellátásának kiszélesítése mint cél két alintézkedésben valósul meg. Az *„óvodai ellátás elérhetőségének biztosítására minden olyan településen, ahol a hátrányos helyzetű gyerekek száma ezt indokolja”* című alintézkedéssel kapcsolatban a feladatterv, az óvodai férőhely-igény település-szintű összesítése, 2011 novemberében **teljesült**.

II.1.1.

II.1.2.

A feladattervhez kapcsolódó infrastrukturális beruházás, a nevelési intézmények fejlesztése új óvodai csoportszobákkal *„Az ellátás hozzáférhetővé tétele azokon a településeken is, ahol óvodai feladat-ellátási hely nem működtethető”* című alintézkedésben valósul meg. Ez minimum 20 fő befogadására alkalmas új óvodai csoportszobák kialakítását jelenti a DAOP-4.2.1-11, ÉAOP - 4.1.1/A-11, ÉMOP-4.3.1/A-11, KMOP-4.6.1-11, DDOP-3.1.2-12 és NYDOP-5.3.1-12 kiírások keretében. A támogatott pályázatok összesített adatai alapján 5439 férőhely létesült.

II.2. Támogatni kell az óvodai fejlesztő program szerinti foglalkozásban, illetve az alap- és középfokú oktatásban az integrációs és a képességkibontakoztató felkészítés megszervezését. Biztosítani kell a rendszerben részt vevő intézményekben dolgozó pedagógusok kiegészítő illetményének biztosítását.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter
nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:

költségvetési törvények (2012. évi tervezetében: 5. melléklet 11. pont a) és b) alpontja szerint IPR 6 837 millió Ft. A további években fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

Az esélyteremtő támogatások célja, hogy a gyermek iskolai eredményeiben kevésbé legyen meghatározó a család társadalmi-gazdasági státusza, ösztönözze az eredményes, innovatív pedagógiai módszerek alkalmazását, támogassa a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai részvételét és iskolai sikerességét. További célja, hogy csökkentse a szegregáció mértékét, erősítse az együttműködést más ágazatokkal és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel, valamint anyagi támogatással ösztönözze a résztvevő pedagógusokat.

II.2.0.

2013-ban létrejött a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, mely az állami fenntartású köznevelési intézmények fenntartásáért felelős, így az állami intézmények és a nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézmények integrációs és képesség-kibontakoztató felkészítés programjának szabályozása különvált egymástól. A nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézményekre 2013-ban az 54/2013. (VII. 26.) EMMI rendelet, az állami fenntartású iskolákra pedig a 24/2013. (VIII.1.) EMMI utasítás vonatkozott. Az IPR támogatására a nem állami, nem önkormányzati fenntartású intézményekben 396 millió Ft, az állami és önkormányzati fenntartású intézményekben 3 608 millió Ft, az önkormányzati fenntartású óvodák részére pedig 500 millió Ft került kifizetésre összesen 1 763 intézményben. 2013-ban a pedagógus életpályamodell bevezetésével a pedagógusok többlettevékenységének honorálása átkerült a területi alapú rendszer-szemléletbe (LHH-s kistérségek pedagógusai támogatottak).

Az eddig (2014. év) hazai forrásból finanszírozott program 2015. évtől uniós finanszírozásból valósulhat meg. EFOP: 4,2 Mrd Ft VEKOP: 100 millió FT.

Az áttétel az (1 050 millió Ft) az IPR program csak egy részét jelenti, a program másik része az állami fenntartású köznevelési intézményekben valósul meg. (KLIK).

A jelenlegi állapot szerint az IPR program finanszírozása két teljesen eltérő módon valósul meg:

1) a KLIK fenntartásában lévő köznevelési intézmények - saját költségvetésükből kötelesek biztosítani a forrást az intézmények számára

2) az önkormányzati fenntartású óvodák, a nem állami, nem önkormányzati fenntartású köznevelési intézmények (általános iskola, középiskola, óvoda) uniós forrásból

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 171-173. §-a alapján az esélyteremtő támogatások céljai, hogy:

- a magyar köznevelésben elősegítse az esélyegyenlőség érvényesülését és megerősítse a köznevelés rendszerének esélyteremtő és felzárkóztató szerepét a hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók vonatkozásában, annak érdekében, hogy:
  - az óvoda, általános iskola és középiskola gyermekei és tanulói szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából képesség kibontakoztató - integrációs felkészítés szervezése,
  - a gyermekek/tanulók egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése,
  - a köznevelési intézményrendszer alkalmassá váljon a hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók eredményes nevelésére, oktatására, támogassa a gyermekek óvodai beilleszkedését és a tanulók iskola sikerességét,
  - megteremtődjenek a hátrányos helyzetű, köztük roma gyermekek számára kiemelten fontos, a korai életkorban történő kötelező óvodába járást biztosító feltételek és az integrált oktatás humán és tárgyi, valamint pedagógiai feltételei,
  - a köznevelési intézmények pedagógiai módszerekben való megújulása annak érdekében, hogy minél inkább képesek legyenek a hátrányos helyzetű tanulók eredményes integrált nevelésére, továbbtanulási esélyeik növelésére.

Részcélok:

- az óvodai és iskolai felzárkózás esélyeinek növelése,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók minőségi neveléshez, oktatáshoz való hozzáféréseinek támogatása,

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók óvodai és iskolai felzárkózást segítő modell értékű programok elterjesztésének és továbbfejlesztésének támogatása,
- hároméves kortól történő gyermekek óvodába járásának támogatása.

A támogatást igénylők körének felsorolása:

- 1) Önkormányzatú fenntartású óvoda
- 2) Nem állami, nem önkormányzati fenntartású köznevelési intézmény: óvoda, általános iskola, középfokú iskola

Pedagógusok többletmunkájának honorálása:

A pedagógusok 2013-tól nem részesülnek támogatásban, mivel 2013-ban a pedagógus életpálya-modell bevezetésével a pedagógusok többletvegyenységének honorálása átkerült a területi alapú rendszer-szemléletbe (LHH-s kistérségek pedagógusai támogatottak).

II.3. A halmozottan hátrányos helyzetű, köztük roma tanulók tanulmányi sikerességének támogatása, továbbá a lemorzsolódás csökkentése vagy az oktatási rendszerből idő előtt kimaradt fiatalok iskolarendszerű képzésbe való visszavezetése érdekében folytatni kell a tanoda és „második esély” típusú programokat.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzeti erőforrás miniszter
vidékfejlesztési miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

TÁMOP 3.3.9. (7 590 millió Ft)

A TÁMOP 3.3.9 konstrukció tanoda és második esély típusú programjai támogatási kiírásai 2012. III. negyedévében megjelentek a Közép-Magyarországi Régió (a továbbiakban: KMR) és konvergencia régiókban, és külön kiírások jelentek meg a programok támogatására a hátrányos helyzetű kistérségekben. A mintegy 7,5 milliárd forint értékű támogatási szerződések 2013-ban kerültek megkötésre, a projektek 2015 júniusáig valósulnak meg. A TÁMOP 3.3.9 projekt keretében összesen 125 tanodát támogatott a kiíró. 2013 októberében a 1736/2013 (X.11.) Korm. határozattal a TÁMOP-3.3.9.A-12/2 konstrukció esetében 810 mFt forrásbevonás történt, ezzel további 28 tanoda támogatására nyílt lehetőség a konvergencia régióban, ezek a tanodák 2015. október 30-ig valósíthatják meg programjaikat.

A Tanoda típusú programok a Hátrányos Helyzetű kistérségekben c. program keretében 2013 októberében a 1736/2013 (X.11.) Korm. határozattal a TÁMOP-3.3.9.C-12 konstrukcióval 510 mFt összegű forrásbevonás történt, ezzel további 24 tanoda támogatására nyílt lehetőség a hátrányos helyzetű térségekben. Ezek a tanodák 2015. október 30-ig valósíthatják meg programjaikat.

Az intézkedés keretében 60-ról 125-re nőtt a tanodák száma, és mintegy 4 000 diák tanul tanodai és 1 200 diák második esély program keretében.

II.3.0.

II.4. Céltzott programokat kell indítania az iskolai lemorzsolódás csökkentésére (különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekre).

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2013. szeptember 30.

Forrás:

TÁMOP 3. prioritás

A feladat teljesítéséhez kapcsolódóan ld. a II. 5. pontban foglalt intézkedéseket.

Az Európa 2020 stratégiában kiemelt célként szerepel a korai iskolaelhagyás csökkentése a 2009. évi 14,3 %-ról 2020-ra 10 % alá. Magyarország vállalása, hogy a korai iskolaelhagyók arányát 2020-ra 10%-ra csökkenti (eredmények: 2010: 10,8%, 2011: 11,4%, 2012: 11,8, 2013: 11,9, 2014: 11,4%). A vállalás teljesítése érdekében a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégiát a Kormány 2014 novemberében fogadta el (1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.). A Stratégia a fenti célkitűzések érdekében kiterjed a kora gyermekkori ellátásoktól kezdődően a felső középfokú oktatásig; a tanköteles tanulóktól a tankötelezettségi korhatáron túli fiatalok oktatási, képzési rendszerbe történő bevonására irányuló intézkedéseket egyaránt tartalmaz a megelőzést, intervenciót és kompenzációt szolgáló beavatkozási területek szerinti megközelítésben. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanulói csoportok – hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók, sajátos nevelési igényű tanulók – támogatása kiemelt hangsúllyal szerepel a dokumentumban.

A stratégia megvalósításának 2015. évi egyik legfőbb, új intézkedése a lemorzsolódás megelőzését szolgáló korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer felállítása, amelyre a köznevelési törvény 2015. január 1-jével hatályba lépett rendelkezése ad felhatalmazást. Cél, hogy a jelzőrendszer figyelmeztető jelei alapján azonnali beavatkozás történjék mind tanulói, mind intézményi (telephelyi) szinten. A lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló fogalma 2015. január 1-jei hatállyal szintén bekerült a köznevelési törvénybe. A jelzőrendszer működtetésének részletszabályait végrehajtási rendeletek fogják tartalmazni, az ezirányú jogszabály-módosítások folyamatban vannak. Az intézkedéshez szükséges fejlesztések az EFOP-ban kerülnek megvalósításra.

Lemorzsolódással, végzettség nélküli iskolaelhagyással összefüggő további jogszabályi módosítások történtek 2015. január 1-ével. A módosítások a felmérések azon megállapításainak figyelembe vételével történtek, melyek szerint a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás összefüggést mutat a magántanulóvá válással, továbbá az iskolázottsági előrejelzés tankötelezettségi korhatár alakulásának vonatkozásában tett becsülésén alapulnak.¹ Ezért

1

Mártonfi György: Korai iskolaelhagyás – hullámvó trendek, 2014.

- Minden magántanulóvá nyilvánítási kezdeményezés esetén kötelező kikérni a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság és – a gyermekvédelmi szakellátásban lévő gyermek esetében – a gyermekvédelmi gyám szakvéleményét is. Az eljárásra eddig csak akkor volt szükség, ha az iskola igazgatója úgy ítélte meg, hogy hátrányos lenne a tanulóra a magántanulóvá válás, ezentúl ezt a szempontot minden esetben vizsgálni kell.
- A korábbiakkal ellentétben a tankötelezettség nem a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig, hanem annak a tanítási évnél a végéig tart, amelyben a tanuló tizenhatodik életévét betölti. (Nkt. 46. § (3))

A 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 2015. évi módosítása értelmében 2016 januárjától a szociális munkás, valamint gyermek- és ifjúságvédelmi felelős munkakör is bekerült a finanszírozott nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörök közé, figyelemmel többek között az Alapvető Jogok Biztosa legutóbbi ajánlására.

A sajátos nevelési igényű tanulók minőségi, befogadó oktatáshoz való hozzáféréseinek javítását, a lemorzsolódás megelőzését és az indokolatlan fogyatékos minősítés megakadályozását szolgálja a TÁMOP 3.4.2. B "Sajátos nevelési igényű gyerekek integrációja (Szakszolgálatok fejlesztése)" kiemelt projekt.

Az intézkedések eredményei a 2015. márciusi állapot szerint:

Megtörtént az Integrált Nyomon Követő Rendszer (INYS) kifejlesztése, használata megkezdődött 2014 szeptemberétől. Az INYS a gyermekek, tanulók pedagógiai szakszolgálati ellátásának részleteit rögzíti. Megjeleníti, hogy hol, mikor, milyen ellátásban részesült az érintett, milyen szakemberek látták el, és a szakemberek milyen megállapításokat tettek. Használata valamennyi szakszolgálat részére kötelező, a szakszolgálatok által eddig használt különböző szoftvereket és nyilvántartásokat egységesítette.

Vizsgáló- és fejlesztőeljárások kidolgozása, illetve adaptálása: 13 teszt/eljárás (folyamatban).

Bevont/képzett szakemberek

Tevékenység megnevezése	Résztevők száma
Információs napok/műhelymunkák	851
Jó gyakorlat műhelymunkák	174
Hálózat műhelymunkák	375
Szakterületi protokoll felkészítések	1074 fő
INYS felkészítések	727 fő
„Tanfelügyeleti szakértők felkészítése pedagógiai-szakmai ellenőrzésre” c. akkreditált (30 óra) és a „Szakértők felkészítése a pedagógusminősítésre” c. akkreditált (30 óra) képzés	19 fő
Pedagógiai szakszolgálati feladatok ellátásához kapcsolódó kutatáson alapuló képzések	350 (folyamatban)
Pedagógus szakvizsga megszerzésére irányuló képzés	162 (folyamatban)

Mutatószámok:

- a. a szakszolgálati feladatellátásban dolgozók száma: 5131 fő
- b. pedagógiai szakszolgálati intézmények száma: 20 megyei intézmény (a tankerületi tagintézményeik száma megközelítőleg: 200).

Kidolgozásra került protokoll:

Alapprotokoll	1 db	elkészült
Szakterületi protokoll	10	elkészült

A TÁMOP 3.1.1.II. „21. századi közoktatásfejlesztés-koordináció” kiemelt projekt keretében megvalósult tevékenységek

Tevékenységek	Mennyiség
Koragyermekkorra kifejlesztett specifikus protokollok száma	5 protokoll
Koragyermekkorra kifejlesztett „Kliens-út modell” kipróbálásában részt vett szakemberek száma	42 fő szakember
Koragyermekkorra kifejlesztett hiányterületére kidolgozott képzések száma (akkreditálás előtt)	3 képzés
Pilot képzési programokban részt vett szakemberek száma	61 fő szakember
Kifejlesztett „Kliens-út modell”	1 modell
Munkaerő-piaci átvezetést támogató programok száma	8 átvezetési program
Munkaerő-piaci átvezetést támogató program kipróbálásában részt vett szakemberek száma	50 fő szakember
standardizált nyelvi képességet vizsgáló eszközök száma	5 pedagógiai diagnosztikai vizsgáló eszköz

A TÁMOP 3.3.10. konstrukció célja, hogy hozzájáruljon a középiskolai lemorzsolódás csökkentéséhez, a hátrányos helyzetű középiskolai tanulók középfokú végzettségének megszerzéséhez, illetve e tanulók felsőoktatási képzésbe való jelentkezéséhez és a bekerülés esélyeinek növeléséhez. A konstrukció alapvető célja elsősorban a középfokú végzettséget megszerző hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számának és arányának növelése, illetve a felsőoktatásba jelentkező HH hallgatók számának növelése, az idáig vezető út megerősítése. Olyan tanulást támogató rendszerek kialakítása, amelyek az egyéni tanulási igényekre reagálva járulnak hozzá a személyes kompetenciák fejlesztéséhez. A projekt vállalásai és alakulása:

	Célérték	Várható érték
Bevont létesítmények száma	100	91
Elért emberek (tanulók) száma	3000	2800
A képzést sikeresen vizsgával lezárók száma	2500	2200

A program megvalósítása folyamatban van. A projekt 2015. június 30-ai zárul, de több pályázó kérte a megvalósítási időszak 2-3 hónappal történő meghosszabbítását. A megvalósítás eredményessége érdekében kértük az Irányító Hatóságot, hogy a hosszabbításokra adja meg az engedélyt. A résztvevő tanulók pontos száma a lezárást követően mondható meg.

II.5. Folytatni és lehetőség szerint az oktatás minden szintjén erősíteni kell a hátrányos helyzetű, köztük roma fiatalok iskolai sikerességét

előmozdító programokat, ösztöndíj-programokat, azok működtetését. A programok hatékonyságát folyamatosan nyomon kell követni.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti erőforrás miniszter
nemzetgazdasági miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

**költségvetési törvények [2012. évi tervezetében:
X. fejezet 20/9/7 Roma ösztöndíjprogramok Útravaló ösztöndíj program
2023,1 millió Ft
X. fejezet 20/9 Társadalmi felzárkózást segítő programok 900 millió Ft
Arany János Programok támogatására
5. melléklet 11. pont c) alpontja szerint 2700 millió Ft. A további
években fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek
függvényében.**

Az Útravaló Ösztöndíjprogram keretében az Út a középiskolába és Út az érettségihez alprogramok esetében a 2015. évi forrás 2 milliárd Ft. 2014/15-ös tanévre a pályázat 2014. május 20-án megjelent. Az Út a szakmához alprogram 2014/2015-ös tanév első félévének támogatását a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból történő 200 millió Ft-összegű átcsoportosítás biztosította, míg a második félév támogatása szintén a költségvetésen belüli hasonló mértékű átcsoportosítás biztosítja. Az alprogram esetében 2014-ben csak a továbbfutó tanulók támogatására nyílt lehetőség, új tanulók a 2014/2015-ös tanévben nem léphettek be a programba. Az "Út a felsőoktatásba" alprogram 2014. évi forrását központi költségvetésből 200 millió Ft, míg 2015-ben 210 millió Ft biztosítja. Mindezek mellett megtörténik az alprogramok szakmai támogatása az európai uniós konstrukció keretein belül.

II.5.1.

Az intézkedés végrehajtása folyamatos. A 2014/2015. évre vonatkozó pályázatok megvalósítása a tervek szerint történt, az Út a szakmához alprogram esetében jelentett problémát, hogy forráshiány miatt csak a program előző évében is részt vevő (továbbfutó) tanulók támogatására nyílt lehetőség. A pályázatok zárása 2015 szeptemberében várható, az új pályázatok előkészítése folyamatban van. 2014/2015-ös tanév eredményei: résztvevő hátrányos helyzetű hallgatók/tanulók száma 12 832, ebből roma származásáról nyilatkozott 6714 fő.

A végrehajtás során nehézséget jelent, hogy az Út a középiskolába és az Út az érettségihez alprogramokat a 2015, 2016 és 2017. tanévben hazai költségvetésről európai uniós forrásra történő átterelés érinti, így kiemelt projekt keretében az eddigi lebonyolító által történhet a mentor-tanuló párok továbbpályáztatása. Emiatt a lebonyolítás módja jelentősen változhat. További nehézség, hogy a kiemelt projekt a szervezeti átalakítások miatt április előtt nem tud megjelenni, így erős a kockázata annak, hogy a tanuló-mentor párok részére szóló pályázatok kiírása nem tud időben megtörténni.

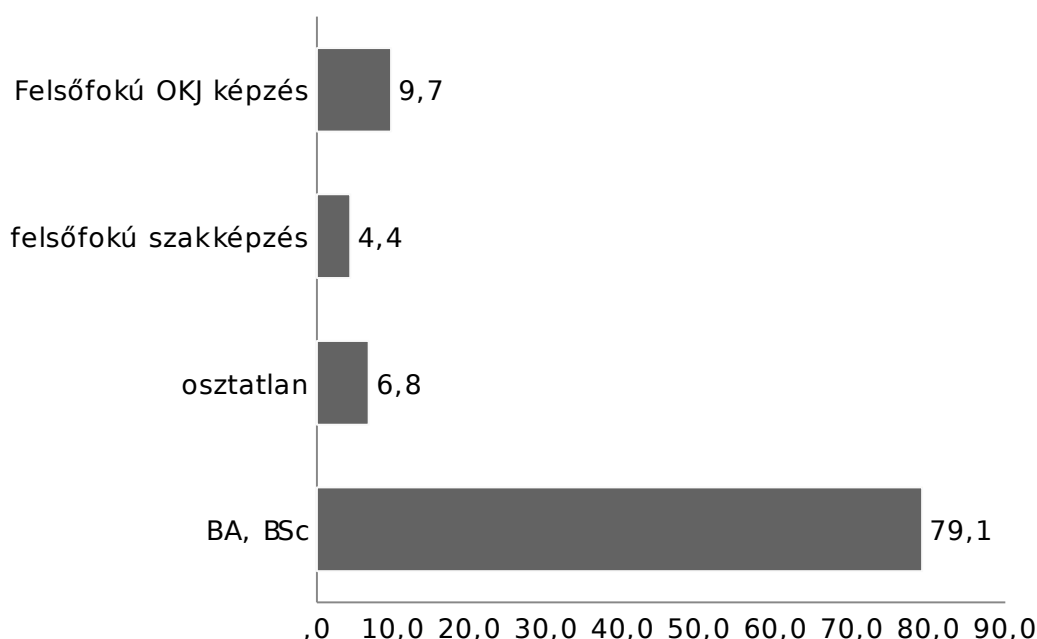
Az Arany János Tehetséggondozó Program (AJTP), az Arany János Kollégiumi Program (AJKP) és az Arany János Kollégiumi-szakiskolai Program (AJKSZP) a felsőfokú tanulmányok folytatásának, az érettségi megszerzéséhez, illetve a szakmaszerzéshez nyújtanak komplex - pedagógiai, szociális, egészségügyi,

kulturális – támogatást hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, rászoruló tanulók számára. A három programban 2015-ben több mint 4000 tanuló vesz részt.

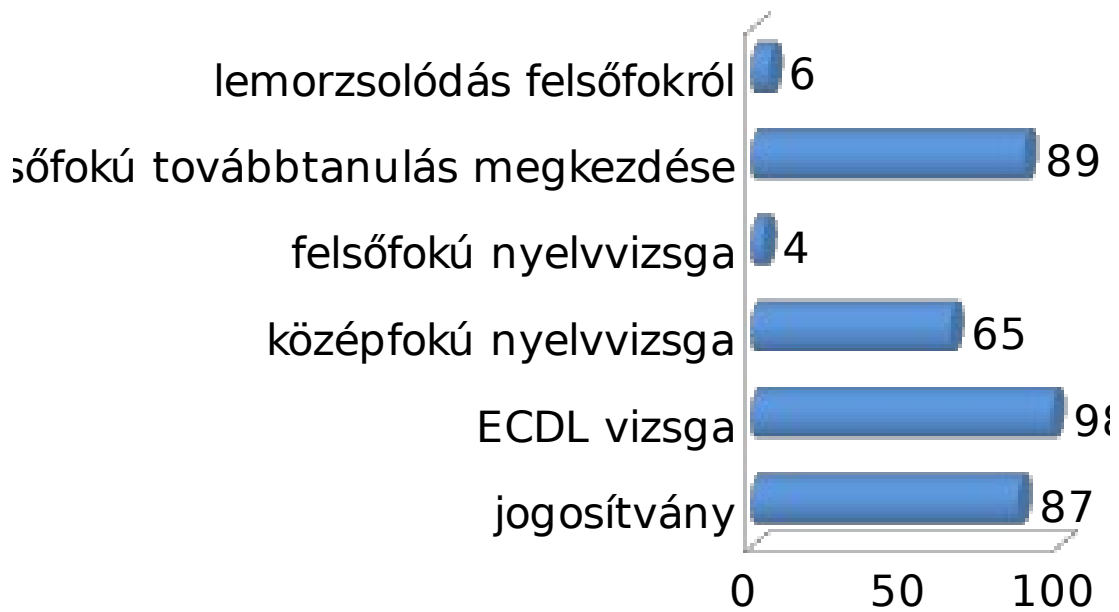
A 2014/2015. tanévben az Arany János Kollégiumi Program és felsőoktatási roma szakkollégium közötti együttműködés keretében pályaorientációs tevékenységek valósulnak meg a felsőfokú továbbtanulás további erősítésének céljával.

A programok eredményességéről 2014-ben végzett kvantitatív vizsgálat² megállapítása, hogy az Arany János Programokba a megfelelő célcsoportok kerülnek be (pl. az AJKP és AJKSZP esetében az apáknál öt-hétszer, az anyáknál három-négyszer többen vannak az alacsonyán iskolázott szülők), mind a tanulók, mind a küldő családok motiváltak a középfokú vagy felsőfokú végzettség megszerzésében és mindhárom Arany János Program a sikeres csoportos mobilitás esélyét kínálja - különösen a leghátrányosabb helyzetű tanulók esetében. A tanulók családi háttérének jellemzői: alacsonyán iskolázott szülők, a kulturális javak száma alacsony; az aktív szülők aránya magas, viszont magas a munkanélküliség kockázata is; 10-20% közötti a mélyszegények aránya; az AJKSZP-ben több az alacsonyán iskolázott és inaktív szülő; az AJKP-ben a legmagasabb a roma/cigány tanulók aránya; az AJTP-ben tanulók háttérük alapján a szakiskolás és szakközépiskolások közé tehetők.

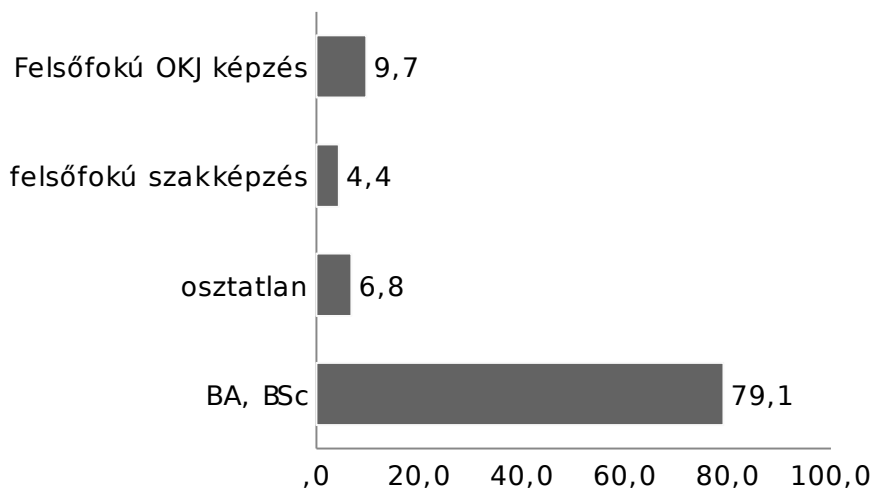
A program nélkül az AJKP tanulók 24%-a nem érettségit adó képzésbe került volna, hanem szakiskolában tanultak volna tovább. Az AJTP tanulóknak 23%-a nem gimnáziumi képzésbe került volna e program nélkül. Néhány, a programok eredményességét jelző további adat:

AJTP eredményesség, nyomon követési adatok (% (N=232))

Milyen képzési típusban tanult tovább a felsőoktatásban, % (N=206)

Az esélyteremtő alprogramok hatékonyságának nyomon követését eddig a lebonyolító segítségével a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Helyettes Államtitkárság végezte a pályázat adatainak (részvevők szociális státusza, tanulmányi előmenetelük mutatóinak) feldolgozásával. A nyomon követés folyamatos volt. A 2015/2016-os, 2016/2017 és 2017/2018-as tanévekben a programot uniós finanszírozásra történő áttérítés érinti, két alprogram kiemelt projekt keretein belül valósul meg. A kiemelt projekt keretein belül megvalósul majd az Út a középiskolába, az Út az érettségéhez és az Út a szakmához alprogramok szakmai támogatása és szakmai monitoringja is. A kiemelt projekt jelenleg a tervezés stádiumában van.

A programról szóló 2014. évi jelentés elkészítése a 2014/2015-ös tanév adatainak feldolgozását követően 2015 novemberében reális.

II.6. A programok hatékonyságának növelése érdekében össze kell hangolni a hátrányos helyzetű gyermekeket célzó ösztöndíj programokat, az iskolai sikeresség javítását célzó uniós fejlesztéseket és az integrációs pedagógiai rendszert.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti erőforrás miniszter**

Határidő:

2012. szeptember 1

Forrás:

nem releváns

A hatékonyság növelése érdekében össze kell hangolni a hátrányos helyzetű gyermekeket célzó ösztöndíj programokat, az iskolai sikeresség javítását célzó uniós fejlesztéseket és az Integrációs Pedagógiai Rendszert. Az erről szóló munkacsoportülések 2013-ban is folyamatosan zajlottak, mindegyiken képviseltette magát a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság és az Oktatásért Felelős Államtitkárság. Az Útravaló Ösztöndíjprogram aktuális állapotáról szóló 2012. és 2013. évi jelentésben megvizsgáltuk a programok összehangolásának lehetőségét. Ennek során megállapítottuk, hogy a felzárkózási programok rendszert alkotnak, egymást kiegészítve működnek hasonló céllal, de eltérő eszközökkel és célzással. Az erről készült jelentéseket a Kormány 2013. május 29-én és 2014. január 8-án elfogadta. Az ORÖ részt vett az Útravaló Ösztöndíjprogram pályázati felhívásainak és jogszabályi háttérének elkészítésében és az uniós programok kidolgozásában.

II.6.0.

II.7. A pedagógusok képzési, kimeneti követelményei között, valamint az akkreditált pedagógus-továbbképzések ismeretanyagában szerepeltetni kell olyan - elméleti és hangsúlyosan gyakorlati - ismereteket és kompetenciákat, amelyek elő tudják segíteni a hátrányos helyzetű, köztük roma gyerekek és fiatalok integrált nevelését, személyiségfejlesztését, képességeik, tehetségük kibontakoztatását.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Határidő:

2013. december 31.

Forrás:

nem releváns

Az intézkedés megvalósulását több pályázat szolgálta. Az összesen 20,02 milliárd Ft forrású *Innovatív iskolák fejlesztése* (TÁMOP 3.1.4, határidő 2012. október 18.) kiírásra érkezett pályázatok értékelése lezárult, a projektek 2013-ban indulhattak el. **A 10 milliárd Ft-os forrású *Pedagógusképzés támogatása* (TÁMOP 3.1.5.) pályázat támogatási szerződés megkötésével a projekt megvalósítása elkezdődött, a konstrukció keretében 1,5 milliárd Ft előleg kifizetésére került sor.** A projektben időközben szükségessé vált (jogszabályváltozás miatti) többletfeladatok megvalósítása: további 2000 fő Minősítő Bizottsági tag képzése, valamint a szaktanácsadói rendszer országos szintű kiterjesztése. A többletfeladatokhoz szükséges 1,25 milliárd Ft forrást a 1111/2014 (III.6.) számú Kormányhatározat a projekt rendelkezésére bocsátotta. A megvalósítás új végdátuma 2015. szeptember 30. Az 5 milliárd Ft keretösszeggel meghirdetett *Óvodafejlesztés* (TÁMOP 3.1.11.) kiírás esetében a támogatási szerződések megkötése lezárult, a projektek 2013-ban indultak meg. Óvodafejlesztési konstrukció pályázataiban a jogszabály-változások miatt felmerült, hogy a projektek nem tudják felhasználni az elnyert forrásokat teljes körűen, ezért az abszorpciós célok figyelembe vételével és a teljes körű szakmai tartalom megvalósítása érdekében - a projektek áttekintése után - tevékenységek kerültek összevonásra.

A projekt megvalósítása a tervek szerint halad. Folyamatban van a Pedagógus-továbbképzési rendszermodell kialakítása, ennek lezárását követően következik a jelenlegi rendszer felülvizsgálatának korrekciós szakasza. Jelenleg zajlik a 1080 órányi mintaképzés tematikáinak szakmai ellenőrzése. A pedagógus minősítés szakmai hátterének kialakítása keretében folyamatos az Útmutató a pedagógusok minősítéséhez korrekciója, kiegészítő mellékleteinek aktualizálása. Lezárás előtt áll a gyakornoki program pilot-ja, folyamatban van a pedagógusok pályamotivációs vizsgálata, valamint a mesterpedagógusi és kutatótanári fokozat kidolgozására és a teljes rendszer korrekciójára vonatkozó kutatási tevékenység. Befejeződtek a 2014. évre tervezett minősítési képzések, jelenleg a 4. turnus vizsgái zajlanak, ezt december folyamán követi az 5. turnus vizsgája. A honlapon található információk, hírlevelek, valamint a projekt országos konferenciákon való rendszeres bemutatói járulnak hozzá a nyilvánosság biztosításához. A támogató informatikai rendszerek tervezése, fejlesztése folyamatban van.

A projektek eredményeképp 300 pedagógus tesz minősítő vizsgát, 3000 pedagógus vesz részt e-tanulás alapú továbbképzésben, 400 tanácsadó kiképzése válik lehetővé, 4000 szakiskolai pedagógus továbbképzése valósul meg, s 450 iskola és 800 óvoda fejlesztése válik lehetővé.

II.8. A felsőoktatásban tanuló roma fiatalok tehetséggondozása, tanulmányi sikerességének biztosítása érdekében bővíteni kell a roma szakkollégiumokat, és meg kell teremteni a működés biztonságát garantáló jogszabályi környezetet. A szakkollégiumok bővítése, működtetése:

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:

**költségvetési törvények (2012. évi tervezetében:
X. fejezet 20/9 Társadalmi felzárkózást segítő programok 120 millió Ft.
A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek
függvényében.),
TÁMOP 4.1.1D (1150 millió Ft)**

A roma szakkollégiumok bővítése és 2015-ig történő működtetése a TÁMOP 4.1.1D (1150 millió Ft) forrásból valósul meg, a pályázatok végrehajtása folyamatban van. A Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat működését az EMMI TFFÁT 2011-ben 105,3 mFt-tal, 2012-ben 112,1 mFt-tal, 2013-ban 10 mFt-tal és 2014-ben (mint SZTFÁT) 22,5 mFt-tal támogatta. Az összeget indulásra, működésre, ösztöndíjra, szakmai feladatokra, valamint infrastruktúra kiépítésére (felújítás, karbantartás) kapták.

2013-ban és 2014-ben a keresztény roma szakkollégiumok a Nemzeti Tehetségprogram keretén belül is kaptak támogatást, 3, illetve 5 millió Ft-t kollégiumonként.

A 2014/15-ös tanévben 8 szakkollégiumban 235 hallgató tanul. **A roma szakkollégiumok működésének biztonságát garantáló jogszabályi környezet megteremtése a nemzeti felsőoktatási kiválóságról szóló 24/2013. (II. 5.) Korm. rendelet elfogadásával megtörtént.**

II.8.0.

II.9. A felsőoktatásban részt vevő halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok beilleszkedésének elősegítése, felzárkózása, felsőoktatási tanulmányaik elvégzésének támogatása érdekében bővíteni kell a felsőoktatási intézmények mentori, koordinátori, tanácsadói szolgáltatásait.

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter

Határidő:

2014. június 30.

Forrás:

TÁMOP 4. prioritás

Az intézkedés megvalósulását a TÁMOP 4.1.1/C „Regionális és ágazati felsőoktatási együttműködés támogatása, vidéki felsőoktatási integráció elősegítése” című pályázat szolgálja, mely az ilyen szolgáltatások támogatását is lehetővé teszi a felsőoktatási intézmények és a civil szféra partnerségében. A kiírásra 19 pályázat érkezett be összesen 21,958 milliárd Ft igénnyel, ezek elbírálása nyomán 15 nyertes pályázat 16,923 milliárd Ft támogatásban részesült 2013 márciusában (2 db pályázat tartaléklistán volt, 3,893 Mrd Ft értékben). A

szolgáltatások kialakítása (határidő: 2014. június 30.) után **évente várhatóan 1200 hátrányos helyzetű hallgató részesül egyéni szükségletekre alapozott mentor- és tanácsadói, valamint tréning-szolgáltatásokban.**

A projekt keretében a **Miskolci Egyetemen** 23 hallgató vett részt kistérségi mentorképzésben, 15 hallgató egészségügyi mentorképzésben. 40 oktató számára tolerancia- és érzékenyítő tréninget tartottak. A tanulási problémákkal küszködő, különböző okokból hátrányos és/vagy halmozottan hátrányos helyzetű hallgatókkal való bánásmód elsajátítására 34 fő egyetemi oktató-kutató, dolgozót készítettek fel a tanulási nehézségek és hátrányos helyzet felnőtteképzése keretében.

A **Széchenyi István Egyetemen** „Intézményi mentorszolgáltatás fejlesztésére irányuló módszertani tanulmány” címmel készült tanulmány a projekt keretében.

A **Szegedi Tudományegyetemen** a projekt keretében feltérképezésre kerültek a roma, hátrányos helyzetű hallgatók és speciális képzési igényű hallgatók felé nyújtható szolgáltatások területei.

A **Kaposvári Egyetemen** a projekt keretében két, egyenként 10 hónapos PILOT mentor projektet indítottak, az első 2013. 11. 01.-2014. 08. 31. közötti időszakban, a második 2014. 03. 01.-2014. 12. 31. közötti kerül megvalósításra 11 illetve 8 hallgató részvételével. A PILOT projektben 5 fő mentor vesz részt 2013. 04.01.-2014. 11. 30. közötti időszakban. 40 fő részére tolerancia tréning megtartására került sor.

A **Pécsi Tudományegyetemen** a projekt keretében 2014 áprilisában Vajszló adott otthont az IDENTITÁS ÉS LOKALITÁS MENTORI KÉPESSÉGEK ÉS SZOCIÁLIS ÉRZÉKENYSÉG FEJLESZTÉSE EGY HÁTRÁNYOS HELYZETŰ BARANYAI KISTÉRSÉGBEN című programnak, a program keretében a Pécsi Tudományegyetem olasz, szlavisztika, germanisztika, néprajz, történelem, filozófia és régészet szakos hallgatói tartottak workshopot, tréninget, interaktív előadást és régészeti terepbejárást az iskola 14-18 éves, továbbtanulás előtt álló tanulói számára. Az egyetemisták olyan tapasztalatokat szereztek a programra való szakmai felkészülés és annak lebonyolítása során, mely mentori képességeik és szociális érzékenységük fejlesztéséhez egyaránt hozzájárult.

II.9.0.

II.10. Felzárkózást segítő pedagógiai programokat kell kidolgozni, különösen az egész napos iskolák, kollégiumok fejlesztésére, a segítő szakemberek alkalmazására a nevelési-oktatási intézményekben - különös tekintettel a települési szegregátumokra és a hátrányos helyzetű térségekre.

Felelős:
közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő:
2012. szeptember 1.

Forrás:
TÁMOP 3.3.8. („A” komponens 3000 millió Ft, „B” komponens 1 100 millió Ft),
TÁMOP 3.3.11. („A” komponens 1 280 millió Ft, „B” komponens 16 860 millió Ft)

Az intézkedés a TÁMOP 3.3.8. („A” komponens 3000 millió Ft, „B” komponens 1100 millió Ft), TÁMOP 3.3.11. pályázat kidolgozásával és

megvalósításával valósul meg. A pályázat bírálata folyamatban van, szerződéskötés 2013 májusában várható.

II.10.0.

Az intézkedés célja, hogy a köznevelési és köznevelésen kívüli intézmények alkalmassá váljanak a hátrányos helyzetű gyermekek/diákok, tanulók – köztük a roma gyermekek, tanulók – eredményes nevelésére, oktatására, iskolai sikerességük támogatására. Ezen célok elérése a közoktatási, közművelődési és kulturális intézmények pedagógiai programjainak, módszereinek fejlesztésével, megújításával történik, a köznevelési módszereken kívül az egész életen át tartó tanulás megerősítésének eszközeivel.

Az egész napos iskolákra vonatkozóan az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet a TÁMOP-3.1.1-11/1-2012-0001 (II. szakasz) projekt keretében a nevelési-oktatási programok fejlesztésének keretrendszerét tartalmazó szakmai anyagot dolgozott ki.

A TÁMOP 3.3.13 Eötvös József Program – Pedagógiai-szakmai szolgáltató intézet fejlesztése és a Projektháló: kiemelt projekt (keret: 4,9 md Ft), beadási határideje 2013. július 15. volt, a Türr István Képző és Kutatóintézet valósítja meg a pályázatot. A szerződéseket 2013 decemberében írták alá, a programot folyamatosan hajtják végre, 2015. október 30-ig.

TÁMOP 3.3.8 Közoktatási intézmények esélyegyenlőségi alapú fejlesztéseinek támogatása (keret: 4 md Ft) során 138 pályázat nyert támogatást, a program megvalósítása folyamatban van. A megvalósítás legvégső dátuma a szerződéskötések elhúzódása miatt 2015. december 31-re módosult.

II.11. Elő kell segíteni a hátrányos helyzetű fiatalok diák- és szabadidősportban való részvételét. Támogatni szükséges a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, valamint a romák aktív sporttevékenységét. Szabadon használható, sportolásra alkalmas terek létrehozásával és meglévő sportlétesítmények, iskolai sportpályák délutáni és hétvégi nyitva tartásának támogatásával kell biztosítani a hétvégi és szünidei sportolási lehetőségeket, a fiatalok szabadidejének hasznos eltöltését.

Felelős:
nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:
folyamatos

Forrás:
költségvetési törvények (2012. évi tervezetében:
XX. fejezet 20/23/23 Szabadidősport támogatása,
XX. fejezet 20/23/24 Diák- és hallgatói sport támogatása,
XX. fejezet 20/23/6/8 Fogyatékosok sportjának támogatása. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

Az ORÖ 2013-ban indította el Szolnokon a fenntartásában működő Dr. Hegedűs T. András Szakiskola, Szakközépiskola, Általános iskola és Kollégiumban Boksza Akadémiáját. Ennek célja, hogy a tanulmányi előmenetel és a sportági elemek elsajátítása, az egészséges életmód beidegződése egy időben fejlődjön.

Az adott LHH kistérségeken belül az alintézkedés céljára legmegfelelőbb helyszínek azonosítása jelenleg is folyik. Előzetes kalkuláció készült a program végrehajtásának várható költségeiről, de ezt a kiválasztott helyszínek részletes igényei szerint még pontosítani kell. Az államtitkárság megkezdte az alintézkedés költségeinek fedezésére igénybe vehető források azonosítását. Az egyik alapkezelővel megkezdődött az egyeztetés. A megvalósítás a megvalósíthatósági tanulmány és a források ismeretében lehetséges. **A kezdeményezés**

eredményeképp 33 sportlétesítmény nyílik meg a hátrányos helyzetű és roma fiatalok számára.

II.11.0.

III. Foglalkoztatás

Az NTFS intézkedési terve 8 foglalkoztatási intézkedést tartalmaz, melyek a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatását célozzák a munkavállalók készségfejlesztését és tényleges foglalkoztatását megvalósító programok, valamint közvetve, a munkaadók erre való ösztönzésén keresztül. A foglalkoztatási intézkedések egyben szolgálják a Kormány és az ORÖ között megkötött Keretmegállapodásban foglalt, számszerűsített foglalkoztatási célok megvalósulását is.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
III.1.	Hátrányos helyzetű csoportok számára képzések és szolgáltatások	T
III.2.	Munkaerő-piaci programok hátrányos helyzetűek számára	T
III.3.	Képzéssel egybekötött közfoglalkoztatás	T
III.4.	Roma nők-program	T
III.5.	Hátrányos helyzetű térségek munkahelyteremtő beruházásai, alacsony képzettségűek foglalkoztatása	T
III.6.	Szociális gazdaság típusú, helyi programok támogatása	T
III.7.	Szakképzés, felnőttképzés fejlesztése	T
III.8.	Alapvető végzettség megszerzése	T

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

III.1. A leghátrányosabb helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében a foglalkoztathatóságot javító képzések és támogató szolgáltatásokat kell biztosítani.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő:

2012. június 30-tól folyamatosan

Forrás:

TÁMOP 5.3.

Ezen intézkedés megvalósulását a TÁMOP 5.3.8/B „A leghátrányosabb helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyeinek növelése érdekében motiváló képzések és támogató szolgáltatások” című, 7,31 milliárd Ft keretösszegű kiemelt program szolgálja, amelynek a TKKI a projektgazdája. **A támogatási szerződést 2012-ben írták alá.** Még ebben az évben a TKKI saját munkatársainak bevonásával megvalósítható tevékenységekhez – toborzás, regisztráció és adatfelvétel,

közösségfejlesztés, mentorálás, képzési programok fejlesztése, kompetencia képzések szervezése és lebonyolítása, foglalkoztatási lehetőségek előkészítése, nyomon követés, belső ellenőrzés, monitorozás, panaszkezelés, megelőző és helyesbítő tevékenységek, egyes informatikai tevékenységek - szükséges módszertani anyagok kidolgozása megtörtént. **A projekt elvárt eredménye a bevont 30.000 fő; 2014. február végéig 14330 fő bevonása történt meg.** A toborzási folyamatba mások mellett bevonták az ORÖ-t is.

A projekthez szorosan kapcsolódik a TÁMOP 5.3.10 *A leghátrányosabb helyzetű csoportok életviteli kompetenciájának fejlesztése* kiemelt projekt, melynek támogatási szerződése aláírása 2013 márciusában megtörtént. A két kiemelt projekt szinergikus kapcsolódásának alapfilozófiája, hogy nem mondunk le senkiről, aki bizonyos standard normákat nem képes teljesíteni, hanem személyre szabott megoldásokat keresünk a számára. Így a TÁMOP 5.3.8/B kiemelt projektben a kompetenciamérések eredményei alapján képzésbe nem bevont személyek további lehetőséget kapnak. Ezért a TÁMOP 5.3.10 projekt nem norma-orientált, hanem kritérium-orientált eszközökkel éri el az eredményeit. **A tervek szerint a programmal elért személyek száma 13 000, képzésben résztvevők száma 6 000 fő (jelenlegi adat: 1 611 fő), a képzést eredményesen elvégzők száma 4 500 fő (jelenleg: 1 323 fő), a képzési és foglalkoztatási programba bevontak száma 1 800 fő (jelenleg: 69 fő).**

III.2. A munkaerő-piacon hátrányos helyzetű, köztük roma munkanélküliek, szegregátumokban élők munkaerő-piacra való belépésének elősegítésére munkaerő-piaci programokat kell működtetni.

Felelős:

nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:

TÁMOP 1.1.2. (60 000 millió Ft)
TÁMOP 1.1.4. (5 000 millió Ft),
TÁMOP 1.4.1. (4 490 millió Ft),
TÁMOP 1.4.3. (A teljes keret: 4 000 millió Ft - a célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül.),
TÁMOP 1.4.6. (4 150 millió Ft),
TÁMOP 5.5.2. (860 millió Ft)

A célnak megfelelő intézkedés elsősorban uniós támogatású programokkal valósul meg, melyek a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságának javítását, sikeres álláskeresését és nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedését támogatják az állami, civil és a versenyszféra szereplőin keresztül összesen 121,8 milliárd Ft-tal.

A TÁMOP 1.1.2 *“A hátrányos helyzetűek foglalkoztathatóságának javítása (Decentralizált programok a konvergencia régiókban)”* konstrukció hátrányos helyzetű álláskeresők munkaerő-piacra való belépését segíti elő komplex, személyre szabott támogatások és szolgáltatások nyújtásával. A kiemelt projekt 2011. május 1-jével indult meg az ország konvergencia régióiban az NGM és a megyei Kormányhivatalok munkaügyi központjai megvalósításában. A rendelkezésre álló keret 2012 júniusában kormányhatározattal 106 milliárd Ft-ra

emelkedett. A megnövelt indikátorokat tartalmazó szerződés módosítására 2013 áprilisában került sor. **A megnövelt keret terhére bevonandó összesen 110 000 fő közül 16 500 roma álláskereső bevonását vállalták a munkaügyi központok, ezzel szemben 140 387 fő bevonása, közülük 21 363 roma, valósult meg. Emellett a projekt keretében a tervek szerint 57 980 fő kerül képzésbe, és 88 000 fő zárja sikeresen egyéni programját; ezzel szemben 72 314 fő került képzésbe, s 88 621 fő zárta egyéni programját sikeresen. A tervek szerint a sikeres egyéni programzárást követő 180. napon legalább 32 000 fő áll majd foglalkoztatásban, ebből 31 358 fő esetében valósult ez meg.**

III.2.1.

A roma bevonási célszámok elérésének biztosítása érdekében **megyéenként 2-2 fő roma referenst kötelező alkalmazniuk a megyei munkaügyi központoknak** és további 40 fő (megyéenként 2 fő) romák bevonását támogató roma referens 3 hónapos, foglalkoztatási koordinátor munkakörben való munkatapasztalat-szerzését is támogatták 2012. szeptembertől novemberig az OFA nKft. bevonásával.

A **TÁMOP 1.1.4 kiemelt konstrukció** – a TÁMOP 1.1.2 tükörprojektjeként – szintén a hátrányos helyzetű álláskeresők munkaerő-piacra való belépését segíti a Közép-Magyarországi Régióban, és 2011. május 1-től valósul meg fővárosi és Pest megyei részprojektre bontva a kormányhivatalokba integrált munkaügyi központokban. A projekt 2013. első félévében megvalósult szerződésmódosítása nyomán a Keretmegállapodásban foglaltakhoz képest a megvalósításra rendelkezésre álló forrás 7 milliárd Ft-ra emelkedett, továbbá egy évvel – szerződésmódosítással – összesen 3 évre nőtt a megvalósításra rendelkezésre álló idő. A projekt 2014. április 30-án lezárult. **A vállalatokat sikerül tartani: 2014. április 30-ig sikerült bevonni 10 251 (cél: 7000) főt, a képzésbe bevont 6196 (4200) fő közül 5713 (3500) sikeresen elvégezte azt, 8940-en (5950) zárták sikeresen egyéni programjukat. Azon egyéni programbefejezők közül, akik esetében a zárást követően lehetővé vált a 6 hónapos foglalkoztatás, 3697 (2250) fő állt foglalkoztatásban.** A bevonandó romák számára vonatkozóan sem a projekt, sem az intézkedési terv nem tartalmaz számszerűsített elvárást.

A **TÁMOP 1.4.1 Közösségi feladatokhoz kapcsolódó munkaerő-piaci programok támogatása** konstrukció célja nem állami szervezetek közreműködésével olyan helyi kezdeményezések támogatása összesen 2,92 milliárd Ft-tal, amelyekben megvalósul a hátrányos helyzetű álláskeresők felkészítése, alkalmazkodó képességük fejlesztése, valamint átmeneti foglalkoztatása, annak érdekében, hogy később – akár a versenyszféra vállalkozásainál – tartósan is foglalkoztathatóak legyenek. A konstrukcióban a bevont romák száma horizontális szempontként jelenik meg, konvergencia régiókban 37, a KMR területén 13 projekt megvalósítása történt meg.

III.2.2.

A **TÁMOP 1.4.3 „Innovatív, kísérleti foglalkoztatási programok támogatása”** című pályázati kiírás összesen 6,65 milliárd Ft-tal támogatja innovatív foglalkoztatási módszerek kipróbálását. A pályázat egyik fő célja, hogy eddig az érintett célcsoportnál vagy szervezetnél még nem alkalmazott foglalkoztatási, munkaszervezési módszert a pályázó kipróbálja, valamint tevékenységének és eredményeinek pontos rögzítésével a szakpolitika és más szervezet által adaptálható modellt hozzon létre. A pályázat aktív korú, álláskereső vagy inaktív munkanélküliek nyílt munkaerő-piaci elhelyezkedését segíti elő az innovatív foglalkoztatási programokon keresztül. A társadalmi csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítása miatt kiemelten fontos a fiatal munkanélküliek, és a

megváltozott munkaképességűek nyílt munkaerő-piacon történő foglalkoztatását biztosító, modell értékű programok támogatása. A „zöld munkahelyek” és a munkavégzéshez szükséges digitális eszközök és kompetenciák fejlesztése az EU2020 Stratégia által is beazonosított, fontos kitörési pont, így e területek is támogatásra kerülnek. A projektek megvalósítása folyamatban van. A konstrukcióban a bevont romák száma horizontális szempontként jelenik meg.

2012 júniusában jelent meg a TÁMOP 1.4.6/12 „*Tranzitfoglalkoztatás az építőiparban*” című pályázati felhívás 3 milliárd Ft-os keretösszeggel. A cél hátrányos helyzetű emberek munkaerő-piaci elhelyezkedésének elősegítése tranzitfoglalkoztatási programokon keresztül. Szakképzetlen, illetve elavult, nem piacképes szakképzettséggel rendelkező hátrányos helyzetű munkanélküliek foglalkoztatással összekapcsolt szakképzése. Építőipari, épületkorszerűsítéshez kapcsolódó, illetve a program céljainak megfelelő további szakmákban, foglalkoztatással egybekötött képzés, tranzitfoglalkoztatás útján. A munkanélküli személyek szakmához, munkához, rendszeres munka-jövedelemhez jutása, saját maguk, családjuk és környezetükben élők életkörülményeinek javításával, a nyílt munkaerő-piac és a gazdaság stabil és aktív szereplőivé válásuk segítése a foglalkoztatási program célja. A romák megfelelő mértékű bevonása érdekében kötelező konzorciumi partnerként a bevonnak a helyi roma nemzetiségi önkormányzatot. A 2012. novemberi benyújtási határidőig 10 pályázat érkezett be, amelyből öt projekt támogatására nyílt lehetőség. 2013 áprilisában újabb meghirdetésre került sor a fennmaradt 2 milliárd Ft-os kerettel. A módosított kiírás az első pályázati tapasztalatok alapján, az ORÖ-vel folytatott konzultációk során alakult ki. A támogatási szerződések megkötését követően további 17 nyertes projekt megvalósítása folyamatban van.

III.3. Szakmai képzésekkel egybekötött közfoglalkoztatási programokat kell indítani a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű munkanélküliek, köztük romák munkaerő-piaci integrációja érdekében.

Felelős:

belügyminiszter közigazgatási és
igazságügyi miniszter
nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:

költségvetési törvények (2012. évi tervezetében: a Nemzeti Foglalkoztatási Alap közfoglalkoztatás támogatására felhasználható előirányzata. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.), TÁMOP 2.1.6. (19 800 millió Ft)

Az új típusú közfoglalkoztatás keretében az **állam maga szervezi a közfoglalkoztatást, felelősen nyújt segítséget és biztosít lehetőséget értékkeremtő, a köz számára hasznos tevékenységhez.** A közfoglalkoztatás nem cél, hanem eszköz az elsődleges munkaerőpiacon történő belépéshez, tehát a közfoglalkoztatást átmeneti állapotnak kell tekinteni.

III.3.0.

1. Közfoglalkoztatásban 2013. január-december közötti időszakban 387 069 fő vett részt egy vagy több programban. Az érintett személyek közül 210 126 fő rendelkezett legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel. A belépő személyek közül 39 256 pályakezdő volt, akiknek a közfoglalkoztatás jelentette az első legális foglalkoztatási lehetőséget. 2013-ban a közfoglalkoztatásban érintett személyek közül 20 620 fő nyilatkozott úgy, hogy roma nemzetiségű. A nemzetiségi nyilatkozat megtétele önkéntes. A Belügyminisztérium becslése alapján a közfoglalkoztatásba bevont romák száma 2013. december 20. napjáig a közfoglalkoztatásban érintett személyek számának 20 %-a, azaz eléri a 77 000 főt. A 2013. és 2014. évre vonatkozó adatok alapján a közfoglalkoztatásban résztvevők 6 hónappal a program befejezése után mintegy 13-ban (2013: 13,1%, 2014: 12,7%) az elsődleges munkaerőpiacon, közel 50%-ban (2013: 49,4%, 2014: 49,0%) támogatott állásban, a másodlagos munkaerőpiacon helyezkedtek el. 2013 őszén a Kormány döntött arról, hogy a novemberben induló téli közfoglalkoztatási programba bevont 200 000 fő közül 100 000 egyént képzésbe kell vonni a TÁMOP 2.1.6 keretében 2013 decembere és 2014 márciusa között. OKJ-s, betanító, az alapkompenciák fejlesztésére irányuló, valamint felzárkóztató képzések támogathatók ennek keretében. 2013. december 1. és 2014. március 10. között 99.571 fő került bevonásra a téli közfoglalkoztatás képzéseibe, akik közül 22.107 fő vallotta magát romának. A Nemzeti Munkaügyi Hivatal a programban 137 000 fő célindikátorból 10 000 fő roma képzésbe történő bevonását vállalta. A roma nemzetiséghez tartozásról a képzésbe bevonáskor kell nyilatkozni. A 2015. március 10-i adatok szerint a programba összesen bevont 167.671 fő közül 36.006 fő vallotta magát romának.

2. A Kormány és az Országos Roma Önkormányzat közötti Keretmegállapodásban rögzített 100 ezer munkahely biztosításában döntő szerepe van a Startmunka programoknak, mint azonnali intézkedéseknek. Ugyanakkor szem előtt kell tartani, hogy a hosszú távú cél a roma emberek elsődleges munkaerőpiacon történő foglalkoztatása. A Közfoglalkoztatás Középtávú Konceptiója (2012-2014) a romák bevonását kiemelten kezeli a roma népesség Startmunka programokba történő bevonásán keresztül.

Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről szóló 2012. évi CCIV. tv. LXIII. fejezet Nemzeti Foglalkoztatási Alap 8. cím „Start-munkaprogram” kiemelt

előirányzat 2013. évi kiadási előirányzatából a 2013. évi közfoglalkoztatási programokba a Belügyminisztérium 30 ezer roma álláskereső bevonását tervezte. A roma közfoglalkoztatottakat a munkaügyi központok és a helyi nemzetiségi önkormányzatok együttes döntése alapján választják ki. A kistérségi startmunka mintaprogramok a 2013. évben folytatódtak, ezáltal biztosított volt a mezőgazdasági képzés folytonossága. A mezőgazdasági programelemben a képzésben történő részvétel kötelező, ebből következően a foglalkoztatás is kötelező a képzés időtartama alatt. A mezőgazdasági programelemhez kapcsolatosan a TÁMOP 2.1.6 program keretében a résztvevők 1 éves háztáji állattartás, 1,5 éves háztáji növénytermesztés és tartósítás, vagy 2 éves időtartamú háztáji növénytermesztés és állattartás ismereteket biztosító képzésben részesülnek. Az akkreditált képzési program alapján a képzési időtartamot heti képzési napokra bontva, ez 2 napos gyakorlati és 1 napos elméleti képzést jelent. A kistérségi mintaprogramok mezőgazdasági projektjeibe a települési igények alapján 19 418 fő került bevonásra.

3. 2012-ben országos közfoglalkoztatási program indult, melynek keretein belül az ORÖ 2013. március végéig 360 fő roma koordinátor alkalmazásával segítette a közfoglalkoztatásba bevonható emberek felkutatását, továbbá segítette az elhelyezkedettek munkában maradását. A közfoglalkoztatás keretében létrejött segítő rendszer egy olyan hálózat kiépítését jelentette, amely 19 megyében és Budapesten képes volt az emberek aktivizálására, programokkal kapcsolatos tájékoztatására. Az országos közfoglalkoztatók általában rövid időtartamú, egy munkafázis elvégzésére betanító képzéseibe 6 880 fő került bevonásra. Az ORÖ beszámolója alapján a program számszerűsíthető eredményei: kapcsolatfelvétel valósult meg 58 390 fővel, 6 836 intézménnyel és munkáltatóval 5 634 személyt sikerült a foglalkoztatásba, közfoglalkoztatásba bevonni. További eredmény, hogy 2 896 fő - eddig nem regisztrált - jelent meg az ellátórendszerben. A segítő hálózat által megkeresett romák közül 22 166 fő adatlapon nyilatkozott arról, hogy milyen segítségre lenne szüksége ahhoz, hogy munkába állhasson. A programra alapozva az ORÖ javasolta egy új országos közfoglalkoztatási program indítását 2013. második félévében. A javaslat alapján a 2013. november 1. - 2014. április 30. közötti időszakra a Belügyminisztérium támogatásával az ORÖ olyan országos közfoglalkoztatási programot indított 125 fővel, amely roma utógondozói hálózatot működtet.

4. Az álláskeresők adatai között a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat 2013. év májusáig nem tarthatta nyilván a nemzetiséghez való tartozást. Az állami foglalkoztatási szerv és a munkaügyi hatóság 2013. május 3-tól a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 57/A. § (2) bekezdésének k) pontja alapján nyilvántarthatja a nemzetiséghez való tartozásra vonatkozó adatokat.

5. A közfoglalkoztatás rendszeréből a munkaerőpiacra történő visszakerülés egyik meghatározó feltétele, hogy a közfoglalkoztatottak a közfoglalkoztatási, továbbá a piaci igényeknek megfelelő alap-, illetve továbbképzésben részesüljenek. Az egyik legfontosabb feladat a mezőgazdasági mintaprogramokban és az országos közfoglalkoztatási programokban résztvevő közfoglalkoztatottak képzése, melynek forrását a TÁMOP 2.1.6. „Újra tanulok” program biztosítja, ami 2012-ben indult. A közfoglalkoztatottak nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedési esélyének növelése érdekében a program lehetőséget biztosít a közfoglalkoztatásban lévők számára intenzív, az érintettek alapkompenciáit fejlesztő, az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők felzárkóztatást célzó, illetve OKJ-és, hatósági jellegű, vagy betanító képzésekbe való bekapcsolódásra is. A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések célja olyan

munkavégzéshez kapcsolódó szakmai ismeretek megszerzése, amelyek rövidtávon biztosítják a közfoglalkoztatásban történő szakszerű és biztonságos munkavégzés alapjait, ugyanakkor hosszabb távon is eredményesen járulnak hozzá a célcsoport foglalkoztathatóságához.

A képzések koncepcióként két nagy csoportra oszthatók: az egyik a startmunka mintaprogram mezőgazdasági területén dolgozók számára szervezett, másik pedig az országos közfoglalkoztatók igényei alapján meghirdetett képzések.

A mezőgazdasági mintaprogramok keretében képzések szervezése:

A kistérségi mintaprogramok mezőgazdasági projektjeibe a települési igények alapján 19.448 fő került bevonásra. Az országos közfoglalkoztatók általában rövid időtartamú, egy munkafázis elvégzésére betanító képzéseibe 9.131 fő került bevonásra.

Lényeges, hogy a térségek számára a forrásokat **az egyéb aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel összehangoltan kell biztosítani** annak érdekében, hogy az ilyen típusú fejlesztések kiegészítő jelleggel vállaljanak szerepet az elsődleges munkaerő-piaci integráció lehetősége mellett.

III.4. A roma nők szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatást nyújtó intézményekben való foglalkoztatásának elősegítésére programokat kell indítani.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2012. január 31.

Forrás:

TÁMOP 5.3.1.B (a B1 alkomponens keretösszege: 1,52 Milliárd Ft, a B2 alkomponens keretösszege 1,4 Milliárd Ft)

Az intézkedés a 2012. június 28-án megjelent TÁMOP 5.3.1.-B-2 „Roma emberek képzésbe ágyazott foglalkoztatása a szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben” című pályázattal valósul meg, melynek alapvető célja a társadalmi előítéllettel és munkaerő-piaci diszkriminációval küzdő munkanélküli romák (elsősorban roma nők) társadalmi felzárkózásának és foglalkoztatásának javítása a szociális és gyermekjóléti ellátórendszer intézményeiben történő foglalkoztatásuk támogatásával. A megvalósítás alatt lévő pályázat keretében szociális és gyermekjóléti alap-, valamint szociális és gyermekvédelmi szakellátást végző intézmények pályázhatnak roma emberek 12 hónapos bértámogatására. A fejlesztés hatására várhatóan 750 roma nő továbbfoglalkoztatással együtt minimum 15 hónapnyi alkalmazása válik lehetővé mintegy 350 intézményben, és így javulnak a roma nők foglalkoztatási mutatói. A pályázat keretösszege 1,4 milliárd Ft. A foglalkoztatást megelőzően az érintettek képzése valósul meg a szociális és gyermekvédelmi területen. A projektet az ORÖ valósítja meg konzorciumban a TKKI-val. **A 2012 őszén indított projektben 1100 fő (vállalás: 1000) támogatott képzése valósult meg 2013. I. negyedévéig, közülük eddig 959-en sikeresen elvégezték a képzést (vállalás: 750 fő).** A dajka végzettséget megszerzők tényleges foglalkoztatása egyelőre alacsony mértékben valósul meg, mivel a köznevelési (óvodák) intézmények részéről

csökkentés az érdeklődés a végzett nők foglalkoztatására. Ezt a foglalkoztatás hangsúlyosabb előkészítésével kezeljük az ORÖ-vel partnerségben.

III.5. A gazdaság-, vállalkozás- és vidékfejlesztési intézkedésekben kiemelten támogatni kell a kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetű térségek kis- és közepes vállalkozásainak munkahelyteremtő beruházásait és komplex technológia-fejlesztését. Egyes feltételes támogatások kapcsán előnyben kell részesíteni az alacsony iskolai végzettségűek - ezen belül különösen a nők, romák - foglalkoztatását és képzésükben való együttműködést vállaló vállalkozásokat, valamint a magas élők munkajelöltjeinek kezdeményezéseket és atipikus foglalkoztatási formák alkalmazását.

Felelős:

nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter
vidékfejlesztési miniszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:

GOP ÚMVP

A kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetű térségekben a KKV-k munkahelyteremtő beruházásainak támogatása: a Nemzetgazdasági Minisztérium 2010 óta minden évben meghirdette a mikro-, kis- és középvállalkozások munkahelyteremtő beruházásainak támogatását segítő pályázatot. A programban kiemelt hangsúlyt fordítottak a hátrányos helyzetű kistérségekben, településeken a vállalkozások által megvalósítandó beruházások támogatásának ösztönzésére, és arra, hogy az új munkahelyeken minél nagyobb számú álláskereső foglalkoztatására kerüljön sor a beruházás befejezését követően.

A 2014. évi pályázat keretében miniszteri döntés alapján a 16 milliárd Ft keretösszegeből 1625 vállalkozás részesült támogatásban. A keretösszeg 80%-ához az ország hátrányos helyzetű négy régiójának vállalkozásai jutottak. A vállalkozások közel 8200 új munkahely kialakításához, és ezeken a munkahelyeken 5700 álláskereső legalább két év időtartamú foglalkoztatásához nyertek el támogatást. Így több mint 20 ezer fő munkahelyének megőrzéséhez is hozzájárultunk. A pályázati kiírásnak megfelelően roma foglalkoztatás esetén az alaptámogatáson és az egyéb területi kiegészítő támogatáson kívül, új munkahelyenként 300 ezer Ft további kiegészítő támogatás volt adható. Az álláskeresők köréből a roma foglalkoztatottak száma 286 fő. A támogatás alapján, a beruházás befejezése után legtöbb roma foglalkoztatására Baranya (45 fő), Békés (35 fő), Borsod-Abaúj-Zemplén (31 fő), Nógrád (26 fő), Szabolcs-Szatmár-Bereg (24 fő), Jász-Nagykun-Szolnok (23 fő) és Tolna (21 fő) megyében kerül sor.

Alacsony iskolai végzettségűek - ezen belül különösen a nők, romák - foglalkoztatását és képzésükben való együttműködést vállaló vállalkozások előnyben részesítése a támogatások feltételeinek kialakításakor: az intézkedést szolgálja a Munkahelyvédelmi Akcióterv, melyet a munkahelyek megőrzése, a foglalkoztatás bővítése érdekében a Kormány 2012. július 4-én fogadott el. A Munkahelyvédelmi Akcióterv elsődleges célja a munkahelyek megőrzése és a hátrányos helyzetben lévő munkavállalók foglalkoztatásának védelme. Ennek érdekében a foglalkoztatás költségeinek csökkentésén keresztül növeli hátrányos helyzetű, a kevésbé versenyképes munkaerőt alkalmazó munkáltatók versenyképességét. Az Akcióterv a 25 év alatti és 55 év feletti munkavállalók, a

pályakezdők, a tartósan munkanélküliek, a GYES/GYED-ről visszatérők és a képzettséget nem igénylő (egyszerű) munkakörben alkalmazottak foglalkoztatását segíti a munkáltatói teher (szociális hozzájárulási adó és szakképzési hozzájárulás) mérséklésével. **A 2014-ben keretében a versenyszférában országosan mintegy 124,7 milliárd forint munkahelyvédelmi kedvezményt vettek igénybe a foglalkoztatók, átlagosan 780 ezer dolgozó munkavállaló foglalkoztatásához nyújtva segítséget. Ezen felül a szabad vállalkozási zónában működő vállalkozások adókedvezménye 161 millió Ft-ot ért el 2014-ben (2014 decemberében több mint 700 fő foglalkoztatásához hozzájárulva).**

A TÁMOP 2.3.6. *Fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása* c. konstrukció közel 7 milliárd Ft keretösszeggel támogatja a fiatalok vállalkozásainak létrejöttét képzéssel, mentorálással és a jóváhagyott üzleti tervvel rendelkező vállalkozások induló költségeinek két lépcsős támogatásával. A pályázatban előírás a roma fiatalok bevonása érdekében a roma érdekvédelmi szervezettel, kiemelten az ORÖ-vel való együttműködés, amely együttműködést az NGM FÁT részéről ösztönözzük. A konstrukció keretében összesen több mint 1600 egyéni és társas vállalkozás kapott egyenként 3 vagy 6 millió Ft-os támogatást a vállalkozás elindításához. A roma személyek által indított vállalkozásokra vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

III.6. A helyi lehetőségekre építve az álláskeresőket és inaktív foglalkoztatásukat átmenetileg biztosító, társadalmi integrációjukat támogató szociális földprogramokat és egyéb szociális gazdaság típusú programokat, valamint mikrohitel programokat kell indítani. A programokban résztvevők számára biztosítani kell a megfelelő szakismeretek megszerzésére vonatkozó, valamint a foglalkoztathatóságot javító képzési programokhoz való hozzáférést. A helyi piac védelmét, a helyi termelést, felhasználást és fogyasztást ösztönző komplex programokat kell indítani.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi miniszter
belügyminiszter
vidékfejlesztési miniszter
nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

TÁMOP 5.3.10. (3 300 millió Ft)

A szociális szövetkezeti és földprogramok a társadalmi felzárkózás egyik legfontosabb területének tekinthető, mely a szegregációs és foglalkoztatási problémák megoldását az azt sújtók aktív, munka által történő bevonásával segíti. Ezt a célt négy alintézkedés valósítja meg.

*Az álláskeresőket és inaktív foglalkoztatásukat biztosító programok támogatása a **szociális szövetkezetek kialakításával** valósul meg. A Startmunka mintaprogramok mezőgazdasági és téli és egyéb értékteremtő programelemeiben résztvevők számára a közfoglalkoztatást követően preferált kimeneti lehetőség a szociális szövetkezet alakítása, mely - a szociális gazdaság*

részeként - továbblépést biztosíthat a közfoglalkoztatottak számára is, akik önfoglalkoztatóvá, szervezeteti taggá vagy szervezeteti alkalmazottakká válva kiléphetnek a munkaerőpiacra. Az új típusú szociális szervezeteti működést segítő jogi háttérrel a szociális szervezetekkel összefüggésben egyes törvények, továbbá a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi XLI. törvény, valamint egyéb törvények (illetéktörvény, szociális törvény, személyi jövedelemadóról szóló törvény) módosítása megteremtette. A szociális szervezetek kezdeti működését részben megalapozzák a közfoglalkoztatás keretében beszerzett eszközök, valamint a képzéssel megszerzett elméleti és gyakorlati tudás. A szociális szervezet fejlesztése komplex megközelítést igényel: szükség van elérhető tőkére, kiszámítható támogatásokra, megfelelő jogi és adókönyvetre, monitoringra, folyamatos információ nyújtásra, hálózatépítésre, megfelelő képzésre, és a nemzetközi gyakorlat megismerésére. Tekintettel arra, hogy a legtöbb korai szakaszú elképzelés sok kockázatot hordoz, ezért a fejlettebb vállalkozói kultúrával rendelkező országokhoz hasonlóan a hazai, induló szociális szervezeteket is professzionális inkubációs programokkal, folyamatokkal kell segíteni. A Kormány 2009/2012. határozata alapján 2012. december 19-én a Belügyminisztérium keretei között létrejött az új típusú szociális szervezetek működési és jogi támogatási feltételeinek kialakítását, javítását célzó - elsősorban minisztériumok közötti koordinációs feladatokat ellátó - Szociális Szervezetek Programkoordinációs Iroda (Iroda). A közfoglalkoztatás bázisán szociális szervezetként alakítható programok feltérképezése folyamatosan zajlik. A jelentős számú egyeztetés, tájékoztató megtartásának eredményeképp jelenleg mintegy 150 település esetében tűnik reálisnak a szociális szervezet alapítása a közfoglalkoztatás bázisán, ebből 90 szociális szervezet cégbírósági bejegyzése már megtörtént.

A szociális szervezetek megalakítását megelőzően 2013. évben a kistérségi startmunka mintaprogramok fejlesztéséhez kapcsolódóan 37 település részére kiegészítő támogatást biztosított a Belügyminisztérium arra, hogy a szociális szervezet működéséhez nélkülözhetetlen további beruházások még a közfoglalkoztatási programok ideje alatt megvalósuljanak. Az Iroda részéről kiemelt figyelmet kapott a TÁMOP 2.4.3./D „Szociális gazdaság fejlesztése” konstrukcióval kapcsolatos koordinációs tevékenység, mivel a megalakuló szociális szervezetek kezdeti finanszírozására elsősorban a TÁMOP pályázat nyújt lehetőséget. Az Iroda segítségével elkészült a tagi munkavégzésre irányuló jogviszonyban („sui generis” tagok) lévő tagok foglalkoztatását elősegítő pályázat, s közreműködésével - a Magyar Fejlesztési Bank Agrár Divíziója mellett - további támogatási lehetőséget jelenthet az Agrár-vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány, illetve a Takarékbank kapcsolódó, tervezett egyedi konstrukciója. A szervezetek életképességét szolgálja az Iskola Tej Program, az Iskola Gyümölcs Program, a Tanyafejlesztési Program, a Termelő Falu Program, valamint a Helyi Termék Éve 2015 program és szakmai fórum sorozat (ld. www.helyboljobb.hu oldalt), mely a helyben termelt, helyben készült termékek iránti érdeklődést, illetve a termékek elérését segíti.

Szociális földprogramok indítása: a 2014. évi Szociális földprogram (SZOC-FP-14, a rendelkezésre álló hazai forrás 250 millió Ft) célja a szociálisan hátrányos helyzetű emberek megélhetésének elősegítése, életminőségének javítása, önálló egzisztenciateremtési esélyeinek növelése. A program 2014 júliusától 2015. április 30-ig tart, a nyertes pályázatok száma 139. A 3 alprojektre (A, B, C komponens) potenciálisan pályázók köre kibővült a szociális szervezetekkel, s a piacra jutást elősegítő eszköztámogatásra is igényelhetek támogatást. A futó

programok mintegy **3500 család megélhetését segítik, és 620 a részvevő közfoglalkoztatottak száma.** A részvevők közel fele roma származású, egytizedük aktív korú megváltozott munkaképességű. A célcsoport jellemző összetétele: tartósan munkanélküliek, alacsony jövedelmű háztartások, sokgyermekes családok, idősek, megváltozott munkaképességűek, romák. Az idei közfoglalkoztatással egybekötött Szociális földprogram kiírása - 72 mFt-os keretösszeggel - már megjelent, a beérkezett pályázatok bírálata folyamatban van. Ezen felül az EMMI megbízásából az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő nyílt pályázatot hirdetett szociális agrárgazdasági földprogramok megvalósításának támogatására 130 mFt-os keretösszeggel.

Szociális gazdaság típusú programok indítása: A TÁMOP 2.4.3./D „Szociális gazdaság fejlesztése” című pályázatos konstrukciót a szociális gazdaság területén működő és induló vállalkozások, szociális szövetkezetek támogatását célozza. A szektor erősítése és növekedése hosszú távon a nyílt-munkaerőpiaci foglalkoztatást, önfoglalkoztatást, jövedelemszerzést és így a biztosabb megélhetést teremti meg a munkanélküliek, a hátrányos helyzetű tagok számára. A konstrukció keretében szociális szövetkezetek nyújthatnak be pályázatot, melynek keretében fenntartható munkát és vállalkozást szerveznek a hátrányos helyzetű tagok számára. A konstrukció keretösszege 15 milliárd forint. A 2013 október 2-ig beérkezett pályázatok esetében részleges támogatói döntés született 2013 decemberében, mely 48 pályázat végrehajtásához ítélte meg támogatást 1976 millió forint értékben, a további 156 pályázó 2014. áprilisában kapta meg az értesítést a támogatói döntésről. Ez utóbbi pályázati típus keretében 2015 tavaszán még 30 szociális szövetkezet került a tartaléklistákról a támogatott szervezetek közé, így további 443 millió forinttal nőtt a program keretösszege. E mellett döntés született 158 szociális szövetkezett könnyített támogatásáról, mely 2320 millió forinttal járul hozzá az önfenntartást célzó szociális szövetkezetek fejlesztéséhez.

2013. április 11-én megjelent a TÁMOP 2.4.3. D-3-13/1 Szociális gazdaság támogatása - Foglalkoztatási szövetkezet létrehozásának támogatása címmel a Nemzetgazdasági Minisztérium által megtervezett pályázat 4,995 milliárd forint keretösszeggel a foglalkoztatási szövetkezet hálózatának kialakítása, a leendő szövetkezeti tagok munkaerő-piaci felkészítésének támogatására.

Az Országos Roma Önkormányzat kezdeményezésére az iskolaszövetkezet mellett és ahhoz hasonló céllal létrehozásra kerül egy új szociális szövetkezeti forma, a foglalkoztatási szövetkezet.

A pályázati konstrukció célja a foglalkoztatási szövetkezet megalapításához és működésének megkezdéséhez szükséges előfeltételek kialakítása, a szervezet-, és képesség-fejlesztés támogatása, mely lehetővé teszi a felkészített célcsoport számára a fenntartható társadalmi vállalkozás megalapítását, és biztosítja a létrehozott foglalkoztatási szövetkezethez tagként történő csatlakozást elősegítő ismeretek megszerzését. Továbbá a program támogatja a foglalkoztatási szövetkezethez való csatlakozás és szövetkezet alapítás előkészítését.

A foglalkoztatási szövetkezet létrehozását előkészítő fejlesztési program eredménye **minimum 1000 hátrányos helyzetű munkanélküli személy képzése, 1800 célcsoporttag szociális gazdaság működésével összefüggő kompetenciafejlesztésben való részesítése, valamint legalább egy foglalkoztatási szövetkezet létrehozása.** Az ORÖ által alapított foglalkoztatási szövetkezet 2014 márciusában elindult. A projekt az ORÖ, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal és a Türr István Képző- és

Kutató Intézet konzorciális együttműködésének keretében kerül megvalósításra.

III.7. Biztosítani kell az átalakuló szakképzés, illetve a felnőttképzés rendszerében a hátrányos helyzetű emberek, elsősorban romák számára a képzéshez való hozzáférést és a piacképes szakma megszerzését.

Felelős:

**nemzetgazdasági miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

TÁMOP 2. prioritás

Az új szakképzésről szóló törvényt az Országgyűlés a 2011. december 19-i ülésnapon fogadta el. A törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba. A szakiskolai tanulmányi ösztöndíj a 2010. évben került bevezetésre. A bevezetés óta eltelt időszak tapasztalatai indokolták, hogy 2012-ben a rendszer egyes elemei módosításra kerüljenek.

Az új szakképzési törvényi szabályozás társadalmi felzárkózást segítő intézkedései: az új szakképzési törvényben előírt változások fokozatosan léptek életbe a 2012-2013 években. 2013. szeptember 1-jétől már kizárólagosan az új szakképzési törvény szerint indulhattak mind az iskolai rendszerben, mind a felnőttképzésben a képzések. A szakiskolai képzés zsákutcás jellegének megszüntetése és az átjárhatóság biztosítása érdekében lehetőséget ad a képzéstípusok közötti váltásra, továbbá a szakiskolai képzés folytatásaként érettségire felkészítő képzésbe való bekapcsolódásra. 2012. szeptember 1-től minden szakiskolás tanuló köthet már az első (azaz a kilencedik) szakképzési évfolyamtól tanulószerveződést, de csak ún. kizárólag gyakorlati képzési célt szolgáló tanműhelyben folytathatja ilyen formában a gyakorlati képzését. Az intézkedés erősíti a tanulószerveződés intézményét, elősegíti a szakiskolai tanulók képzésének gyakorlati jellegét, amely hozzájárulhat foglalkoztathatóságuk növeléséhez.

III.7.1.

Az új szakiskolai és szakközépiskolai képzésre történő átállás és az iskolák által történő bevezetése, a szakképző intézmények felkészítése, új képzések indítására pilot jelleggel a TÁMOP 2.2.5 keretében történt meg. Azon szakképző intézmények részesülhetnek támogatásban, amelyek vállalták az új típusú szakképzés egy tanévvel korábbi bevezetését 2012 szeptemberétől. A konstrukció célja a szakképzést folytató iskolák ösztönzése a hároméves szakiskolai szakképzés mielőbbi elindítására. Az iskolák összességében 4,5 milliárd forint támogatást igényelhettek. A programban mintegy 120 iskola vett részt, amelyek összességében több mint 2 md Ft támogatást kaptak.

A szakképzési törvényben meghatározott térítésmentes szolgáltatásokra vonatkozó szabályokat első ízben a 2013/2014-es tanévben a szakképző iskolában tanulmányokat megkezdő tanulók képzése során kellett alkalmazni. Az ingyenes képzések finanszírozását az új szakképzési, a nemzeti köznevelésről szóló, valamint a mindenkorai költségvetési törvény szerinti állami költségvetési források biztosítják.

A pályaorientáció rendszerének tartalmi és módszertani fejlesztését a 2012-2015-ös időszakban külön kiemelt uniós program (ld. TÁMOP 2.2.2.) is segíti közel 3 Mrd Ft keretösszegben. A projekt előrehaladásának, az eredményeinek függvényében kerül kialakításra a pályaorientáció jogszabályi háttere, amely jelentős alapot nyújt az e területen történő előrelépésekhez.

A felnőttképzésről szóló új törvényt az Országgyűlés 2013. I. félévében elfogadta, melynek valamennyi rendelkezése 2013. szeptember 1-jével hatályba lépett. Az új felnőttképzési törvény is tartalmaz a társadalmi felzárkózást érintő rendelkezést, melynek értelmében a képzések nemzetgazdasági szempontból történő koordinálásának elősegítése érdekében felhatalmazást kap a szakképzésért és a felnőttképzésért felelős miniszter, hogy a hazai és az uniós különböző forrásokból támogatott, a hátrányos helyzetűek képzettségének, kompetenciáinak fejlesztése érdekében szervezett képzések, a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint a szociális szövetkezetekben történő foglalkoztatásra felkészítő képzések közül meghatározza azokat a képzéseket, amelyeket kizárólag az állami felnőttképzési intézmény végezhet.

Szakiskolai tanulmányi ösztöndíj

A szakiskolai tanulmányi ösztöndíj 2010. évben került bevezetésre. Fő célja a szakmunkás presztízs növelése, a gazdaság által igényelt szakmák iránti érdeklődés felkeltése és a lemorzsolódás csökkentése volt. Az intézkedés célja a Kormány rendeletében meghatározott hiány-szakképesítések körébe tartozó, első szakképesítés megszerzésére irányuló, nappali rendszerű képzésben részt vevő tanulók, köztük a hátrányos helyzetű tanulók támogatása. A szakiskolai tanulmányi ösztöndíjra fordított forrás összege 2014. évben a beszámolás idejéig 3,73 Mrd Ft volt.

A szakiskolai tanulmányi ösztöndíj-programra irányadó szabályokat meghatározó kormányrendelet 2012-ben módosításra került. A módosítás lehetővé teszi a szülő, gyám számára történő utalást is. A rendelet értelmében elégtelen év végi osztályzat esetén kompetenciafejlesztésben kell részesíteni a tanulót. A módosítás pontosította a tanulmányi átlag számításának módját, és javító vizsga esetén a számítás időpontját.

A 2015. március 10-ei adatok szerint a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjra jogosult tanulók száma 2014-ben 22 938 fő volt, a ténylegesen ösztöndíjban részesülők száma 20 644. A kompetenciafejlesztő oktatásra jogosult tanulók száma 7230 fő,

az ebben résztvevő tanulók száma 6328. A feltüntetett létszám, illetve kifizetési adatok nem a teljes 2014. év adatait tartalmazzák, tekintettel arra, hogy a szakiskolai tanulmányi ösztöndíj 2014. évben további igénylési és elszámolási időszakok vannak. A 2014. évi teljes kifizetés, illetve a vonatkozó létszámadatok a decemberi igénylési és elszámolási időszak lezárását követően állnak majd a rendelkezésünkre.

III.8. Programokat kell indítani annak érdekében, hogy az alacsony iskolai végzettségű, illetve szakképzetlen felnőttek, a középfokú végzettséggel vagy versenyképes szakmával nem rendelkező, az iskolarendszertől lemorzsolódott, tanköteles koron túli fiatalok, a szakképzésben való részvétel feltételeként megszerezhessék az alapfokú végzettséget, illetve a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakképzettséget szerezzenek. A program során nyomon kell követni a résztvevő roma felnőttek számarányát.

Felelős:
nemzetgazdasági miniszter

Határidő:
folyamatos

Forrás:

TÁMOP 2.1.6. (19 800 millió Ft)

Az intézkedés korábban már ismertetett (ld. III.3.) TÁMOP 2.1.6. „Újra tanulok” kiemelt projektben valósul meg, melynek célja, hogy az alacsony iskolai végzettségű, illetve szakképzetlen felnőttek számára lehetővé tegye, hogy képzésben vegyenek részt, és ez által javuljon a munkaerő-piaci helyzetük. A program célja továbbá olyan szakképzettséggel rendelkező munkavállalók képzése, akiknek a szakképzettsége elavulttá vált vagy alapul szolgál olyan egyéb új képesség, végzettség megszerzésére, amely valós munkaerő-piaci igényekre épül. A program kiemelten támogatja a közfoglalkoztatással összefüggő képzéseket. A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzések célja olyan munkavégzéshez kapcsolódó szakmai ismeretek megszerzése, amelyek rövidtávon biztosítják a közfoglalkoztatásban történő szakszerű és biztonságos munkavégzés alapjait, ugyanakkor hosszabb távon is eredményesen járulnak hozzá a célcsoport foglalkoztathatóságához.

A közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzéseken kívül sor került általános munkaerő-piaci képzésekre is. 2014. év végéig 4.473 fő képzése történt meg. A képzésbe vontak száma jelenleg 137 194 (cél: 137 000) fő, a képzést eredményesen elvégzők száma 123 745 (91 450) fő, míg a képzésbe bevont romák száma 29 010 (cél: 10 000) fő.

III.8.0.

IV. Egészségügy

Az NTFS intézkedési terve 6 egészségügyi intézkedést tartalmaz, amelyek az egészségi állapotban megmutatkozó egyenlőtlenségek csökkentését, a betegségek megelőzését és gyógyítását célozzák a hatékony egészségfejlesztés, egészségvédelem eszközeivel és a betegellátás fejlesztésével. Az NTFS intézkedési tervében nevesített intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják a célok megvalósítását.

Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
IV.1.	Koragyermekkorai szűrővizsgálatok módszertani és infrastrukturális fejlesztése	T
IV.2.	Gyermekkorai mentális problémák kezelése, szolgáltatásfejlesztés	T
IV.3.	Gyermek-egészségügyi ismeretek hátrányos helyzetű szülőknek	T
IV.4.	Egészségfejlesztési ismeretek és szűrések hátrányos helyzetű térségekben	T
IV.5.	Betöltetlen egészségügyi állások betöltése	T
IV.6.	Közoktatásban egészségfejlesztési programok	T

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

IV.1. Programot kell indítani a területi különbségekből fakadó hátrányok csökkentése céljával, a koragyermekkorai fejlődés megalapozása érdekében bővíteni kell a korai felismerés, szűrés kapacitáit a fejlődési szűrővizsgálatok módszertani fejlesztésével.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2012. január 1-jétől folyamatos

Forrás:

TÁMOP 6.1.4.

A TÁMOP 6.1.4 megvalósítása megkezdődött. A közel 2,5 milliárd Ft támogatású TÁMOP 6.1.4. kora gyermekkorai program *koragyermekkorai fejlődési szűrővizsgálatok módszertani fejlesztése* alintézkedése átfogó célja különösen a speciális támogatást igénylő 0-7 éves korú gyermekek egészséges életkezdetének és sikeres iskolakezdésének támogatása a gyermekek fejlődésének nyomon követésével, a bennük rejlő készségek kibontakoztatásával, a fejlődési rizikótényezők feltárásával, valamint az eltérő fejlődést mutató gyermekek kiszűrésével, melyhez új, egységes, hazai szűrőeljárást fejleszt ki. A projekt azoknak a problémáknak az enyhítésére törekszik, amelyek a jelenlegi intézményrendszer hiányosságaiból fakadnak, illetve olyan újszerű, kísérleti

jellegű fejlesztéseket tervez, melyek javítják a jelenlegi szolgáltatások minőségét. Célja egységes, korszerű ismeretek és módszerek kidolgozása, kipróbálása és átadása a gyermek-egészségügyi alapellátás szakemberei (védőnő, házi gyermekorvos, vegyes praxist ellátó háziorvos) számára a munkájuk hatékonyságának növelése érdekében, valamint a szülők számára támogatást nyújtása gyermekük fejlődésének kibontakoztatásához és a felmerülő nevelési problémák megoldásához, szülői kompetenciáik megerősítéséhez. A projekt 2012. december 20-án indult. Az eddig megvalósult módszertani fejlesztések: felmérések, elemzések készítése; a primer, szekunder és terciér prevenció módszertani fejlesztéséhez kapcsolódó tevékenységek; szülők támogatása; az alapellátás szereplői közötti kompetenciahatárok, feladatok áttekintése, javaslattevés a gyermekút-algoritmusra; az ellátást végzők közötti együttműködések kialakítása; minőségfejlesztés, standardok (irányelvek, indikátorok) fejlesztése; a fejlesztett produktumok területi, gyakorlatban való tesztelése. Jelenleg is folyamatban van a szülők körében zajló védőnői elégedettségmérés, illetve az amerikai pediátriai kézikönyv kiadása. 1,5 md Ft keretemelés miatt folyamatban van a Támogatási szerződés módosításának aláírása, a tervezett zárási határidő 2015. 11. 30.

IV.1.1.

Koragyermekkorai program kiírás másik alintézkedése a *korai felismerést és a szűrőkapacitás bővítését* valósítja meg a gyermek alapellátásban dolgozók ismeretének, szemléletének és gyakorlati tudásának elősegítésével alap- (védőnőknél graduális, orvosoknál posztgraduális) és továbbképzések keretében. A módszertani szakemberek által kifejlesztett anyagok tananyag-modulok formájában kerülnek átadásra a képző intézmények részére. Különösen figyel a projekt a munkába visszatérő vagy újrakezdő - pl. GYES-ről visszatérő, hosszabb kórházi munka után körzetben dolgozó - kollégák tudásának felfrissítésére, az oktató szakemberek minősítési rendszerének kidolgozására, valamint a képző intézmények együttműködési lehetőségeinek kialakítására, elképzeléseik összehangolására. 2013. szeptember és 2014. február között 40 csoportban 334 védőnővel indult el a szupervízió, havi egy alkalommal üléseznek a 7-9 fős csoportok, és forrásátcsoportosítással 2014 márciusától további 3, majd 2015 márciusától további 30 csoportot indítottunk a túljelentkezés kezelése érdekében.

IV.1.2.

A betöltetlen védőnői szolgálatok pilot program keretében a szintre hozó továbbképzést 3*2 napos egymásra épülő blokkokban minősítették, 3*19 pontot kaphatnak a szakmától tartósan távollévő védőnők. 2014 őszén lezajlott két csoportban a továbbképzés 36 fő részvételével, míg 2014 novembere és 2015 januárja között lezajlott 15 fő védőnő 3 hónapos gyakorlata 15 fő felügyeletet ellátó védőnő közreműködésével.

A védőnői képzőhelyek programelem során 5 egyetem, összesen 15 fős delegált szakemberével, 10 alkalommal egynapos workshopok zajlanak, melyből 2015 márciusáig mind a 10 alkalomra sor került és minden workshop után egy konszenzus dokumentum készült, melyet a delegáltak ellenjegyeztek. Az oktató védőnői továbbképzés fejlesztése és minősítése (akkreditálása) befejeződött: 20 pontot kapnak a védőnők a 3 napos intenzív tréningre, melynek fókuszában a gyakorlatvezetés mentorálási, pedagógiai jellegű feladatai állnak; a továbbképzés 2014 őszén lezajlott húsz csoportban, 284 fő végezte el a programot. 2014. februárban indult el tananyagfejlesztés, melynek célja a módszertani alprojekt fejlesztéseire épülő tananyag összeállítása a graduális oktatás számára. 2014./2015. I. félévében a tananyag tesztelése megtörtént mind az 5 képzőhely közreműködésével és 160 hallgató részvételével.

Az orvosi képzőhelyek programelemben 4 orvosegyetem 9 tanszékéről delegált szakemberrel (14 fő) 10 alkalommal egynapos workshopok zajlanak, melyből 2015 márciusáig mind a 10 alkalomra sor került és minden workshop után egy konszenzus dokumentum készült, melyet a delegáltak ellenjegyeztek. Az oktató házi gyermekorvosok továbbképzésének fejlesztése, minősítése (akkreditálása, OFTEX) befejeződött: 50 pontot kapnak a házi gyermekorvosok a 3 napos intenzív tréningre; a továbbképzés 2014 őszén lezajlott 3 csoportban, 38 fő végezte el a programot. 2014 februárjában indult el tananyagfejlesztés, melynek célja részben a módszertani alprojekt fejlesztéseire épülő tananyag összeállítása a szakorvosképzés, azaz a posztgraduális oktatás számára. A 3 napos tanfolyam 2014 őszén 2 csoportban zajlott, 27 fő végezte el a programot.

A komplex területi védőnői továbbképzés során lezajlott a védőnői komplex továbbképzés tananyag fejlesztése, a képzési program akkreditálása (20 pont). A továbbképzés 200 csoportban zajlott 2015. március végéig. Szintén megtörtént a kórházi és iskolai védőnőknek szánt egy-egy továbbképzés tananyag fejlesztése és a képzési programok akkreditálása (20-20 pont). A kórházi továbbképzésen 34 fő vett részt. Az iskola védőnőknek szóló továbbképzés 20 csoportban zajlott 2015. március végéig.

A speciális, illetve házi (gyermek)orvosi továbbképzések programelemben lezajlott a házi gyermekorvosi komplex továbbképzés tananyag fejlesztése, a képzési program akkreditálása. A továbbképzés távoktatási és jelenléti képzés formájában lesz megszervezve. A jelenléti képzésre az orvosok toborzása 2014. tavasszal kezdődött, 2015. március végéig mintegy 230 orvos végezte el a továbbképzést.

Szintén megtörtént a hat témaspecifikus továbbképzés tananyag fejlesztése, a képzési programok akkreditálása mind az orvosok, mind a védőnők számára. 2015. március végéig mintegy 800 szakember végezte el a továbbképzést.

IV.2. Az iskolai eredményességet nagymértékben akadályozó gyermek- és serdülőkorú mentális problémák kezelésére célzott, az egész ország egész területét lefedő szolgáltatásokat kell kialakítani.

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2013. december 31.

Forrás:

költségvetési törvények (A költségvetési lehetőségek függvényében, legkorábban 2013-tól: XX. fejezet 20/22/2 Egészségügyi ellátási és fejlesztési feladatok. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

Az intézkedés célja a gyermek- és serdülőkorú mentális problémák kezelésére célzott szolgáltatások (gyermek-addiktológia és gyermek-pszichiátria) létrehozása, valamint az ezek működéséhez szükséges jogszabály-alkotás. Az intézkedés megvalósítása során módosult az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESZCSM rendelet és az egészségügyi szolgáltatók és működési engedélyük nyilvántartásáról, valamint az egészségügyi szakmai jegyzékről szóló 2/2004. (XI. 17.) EüM rendelet. Sor került a gyermek- és ifjúság addiktológiai ellátások számára szakmakód és szakmai minimumfeltétel kialakítására, a gyermek- és

ifjúságpszichiátria esetében a személyi és tárgyi feltételek revíziójára. A jogszabály módosításokon túlmenően a miniszter tájékoztatójában a 2012. évre vonatkozóan hiányszakmának minősítette a gyermekpszichiátriát. Az Országos Addiktológiai Centrum, az Egészségügyi Szakmai Kollégium érintett tagozatai és az Országos Egészségbiztosítási Pénztár bevonásával továbbá megkezdődött a szükséglet alapú kapacitásbecslés és ennek alapján új gyermek-addiktológiai férőhelyek (38) és megerősített gyermek-pszichiátriai ellátóhelyek (3) kialakítása.

A gyermek-addiktológia esetében az infrastrukturális beruházások a DAOP-4.1.2/B-11 és a KDOP-5.2.1/C-11 keretében valósulnak meg együttesen 596,3 millió Ft támogatással). A gyermek-pszichiátria esetében az infrastrukturális beruházások forrása a DDOP-3.1.3/C-11 és a NYDOP-5.2.1/C-11 keretében megvalósuló projektek összesen 365 millió Ft támogatással. 2013. szeptember 1-től kötelesek az intézmények iskola- illetve óvodapszichológust alkalmazni. 2014-ben a gyermekpszichiátriai és gyermek-addiktológiai egészségügyi ellátórendszer kapacitásbecslése és infrastrukturális fejlesztése céljából a Norvég Alap keretében egy ún. módszertani pre-defined projekt támogatási szerződésének megkötésére - a Norvég Finanszírozási Mechanizmusok 2014. májusban történt leállása miatt - már nem került sor. A konzorcium tagjaként résztvevő Országos Egészségfejlesztési Intézet (OEFI) előfinanszírozta a szakmai módszertani anyagok előkészítését, a fenti okból kizárólag a módszertani központok pályázati kiírására került. A szakmai tevékenységet az OEFI 2014. október 31-én leállította. A Norvég Finanszírozási Mechanizmusok 2014. májusban történt leállása miatt nem kerültek meghirdetésre a Népegészségügyi kezdeményezések programterületen tervezett fejlesztések, így a gyermek-addiktológia sem. Az Egészségügyért Felelős Államtitkárság a Norvég Programok leállása miatt vizsgálja a lehetőségeket a forrásteremtésre.

A Szegedi Kistérség Többcélú Társulás, mint konzorciumi tag, a pályázat benyújtásakor rendelkezett 10 db addiktológiai ágygal, amelyet a projekt keretében, többletkapacitással, 10 új gyermek-addiktológiai ágygal kívánnak fejleszteni. A kapcsolódó működési engedély 2015. április közepére fog rendelkezésre állni, amely a 10 felnőtt és a 10 gyermek addiktológiai férőhelyre vonatkozik.

IV.3. A hátrányos helyzetű szülők számára is elérhető formában biztosítani kell a gyermekek egészségügyi helyzetének javítása érdekében a korszerű gyermek-egészségügyi ismeretek átadását tájékoztatással, oktatással, szemléletváltoztatás elősegítésével.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2012. december 31.

Forrás:

TÁMOP 6.1.4.

A TÁMOP 6.1.4. projekt keretében megvalósuló intézkedés célja a gyermekek egészségügyi helyzetének javítása érdekében a hátrányos helyzetű szülők számára is elérhető formában biztosítani a korszerű gyermek-egészségügyi ismereteket tájékoztatással, oktatással, a szemléletválttatás elősegítésével. A projekt kapcsolódik a TÁMOP 3.1.1. „21. századi közoktatás - fejlesztés, koordináció”, a TÁMOP 5.2.1. „Gyerekesély program országos kiterjesztésének szakmai-módszertani megalapozása és a program kísérése” és a TÁMOP 5.4.1. „A szociális szolgáltatások modernizációja, központi és területi stratégiai tervezési kapacitások megerősítése, szociálpolitikai döntések megalapozása” projektekhez. A projekt 2012. december 20-án indult. Az eddig eltelt időszak alatt a kommunikációs alprojektben tervezett feladatok a tervezetteknek megfelelően haladtak. Megrendezésre került egy három ágazatot érintő szakmai konferencia, valamint egy sajtótájékoztató a kapcsolódó háttérbeszélgetésekkel. A médiában nagy figyelmet kapott a szülői megfigyelésen alapuló kérdőív. Számos megjelenést generáltunk szakmai print és online lapokban (Webdoki, Weborvos, Házi orvos Továbbképző Szemle, Magyar Családorvosok Lapja, Orvosok Lapja, Gyermekgyógyászati Továbbképző Szemle, Védőnő, stb.). Megvalósult a szülőknek, kiemelten a hátrányos helyzetű szülőknek szóló tájékoztató anyagok (szülői portál, szülői tájékoztató füzet, plakátok, szórólapok) kialakítása. A módszertani alprojekt keretében elkészültek a 15 szűrési életkorra vonatkozó szülői tájékoztatók és a hírlevelek. Jól halad a szülői portál tartalmának kialakítása. A szakmai célcsoportoknak, illetve a döntéshozóknak negyedévente egy elektronikus kiadványt juttatnak el. A szakmai és szülői oktatófilmek elkészültek, DVD-n is elérhetőek, illetve feltöltésre kerültek a projekt szakmai portáljára. Az egészség-és szülői kompetencia megerősítésére vonatkozó ismeretek kommunikációja folyamatosan történik. A következő év feladata az egészségügyi alapellátás kommunikációs tevékenységének folytatása és erősítése, különös tekintettel a szülők informálására, edukációjára.

IV.4. Népegészségügyi és egészségfejlesztési kampányok támogatásával a legfontosabb egészségfejlesztéssel kapcsolatos üzeneteket el kell juttatni a hátrányos helyzetű lakosság részére. A leghátrányosabb helyzetű kistérségekben található településeken a roma személyek bevonásával programokat kell indítani a népegészségügyi szűréseken való részvétel ösztönzésére, különös tekintettel a szegregált lakókörnyezetben élőkre.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

TÁMOP 6.1.2., TÁMOP 6.1.2./LHH (A teljes keret 6.1.2: 10 660 millió Ft, 6.1.2/LHH: 3 168 millió Ft - a célokat e keretek egy része szolgálja)

közvetlenül)

TÁMOP 6.1.3. (A teljes keret: „A” komponens 1000 millió Ft)

A cél két alintézkedés keretében valósul meg.

A legfontosabb egészségfejlesztéssel kapcsolatos üzenetek eljuttatása a hátrányos helyzetű emberek részére keretében megjelent a TÁMOP 6.1.3/B/12/1 Népegészségügyi kommunikáció fejlesztése című, 1,85 milliárd Ft-os keretösszegű kiemelt projekt megvalósítása. A projekt a tervek szerint 2015. október 31-ig tart. **A projekt keretében 2013-tól az újonnan megalakult Egészségkommunikációs Központ lebonyolításában országos kommunikációs események és helyi kommunikációs akciók (célérték: összesen 1000; megvalósult: 341) megvalósítása kezdődött el** többféle eszköz felhasználásával, figyelembe véve a beavatkozások fő dimenzióit: miért fontos és milyen tényezők befolyásolják az egészséget? Mit tehetünk a saját és mások egészsége védelme érdekében? A kommunikációs tartalmak: dohányzás, táplálkozás, fizikai aktivitás, alkoholfogyasztás, felelős gyógyszer használat, orvos-beteg kapcsolat, lelki egészség, szűrés. Az intézkedések hatására az állam meghatározó kommunikációs szereplővé válik, és az állami egészségkommunikáció hitelessége és elfogadottsága is növekszik.

IV.4.1.

Európai uniós támogatással (TÁMOP 6.1.2/11/3, és TÁMOP 6.1.2/LHH/11/B) az egészségügyi ellátórendszer prevenciós kapacitásának támogatására, az egészségügyi ellátórendszerhez integráltan egészségfejlesztési irodák (EFI) jöttek létre 61 járásban (20 LHH + 41 konvergencia régió), amelyek koordinálják a járás egészségfejlesztési programjait, összekötő kapocsként működnek az egészségügyi alapellátás, a járóbeteg szakellátás (önálló és fekvőbeteg szakellátáshoz integrált) és az egészségfejlesztési programokat megvalósító szervezetek között. A háziiorvosi szolgálatoktól, a járóbeteg szakrendeléstől vagy fekvőbeteg szakellátást követően az egészségfejlesztési irodákba irányított életmódváltásra szorulókat, vagy saját elhatározásukból életmódváltást kezdeményezőket – elsősorban a keringési betegségek kockázata prevenciójára irányuló szűrésbe, kockázatbecslés alapján életmódváltó programokba vonják be és követik a programokban való részvételüket. Az EFI-k programjainak megvalósítása 2014. I. negyedévében megkezdődött, folyamatosan végzik tevékenységüket, néhány pályázat már lezárt, többsége 2015. II. félévében zárul. Az Egészségfejlesztési Irodák működése támogatására 2015. évben központi költségvetési forrásból 901.950.000 Ft került elkülönítésre.

A projekt eredményeként hatékony, egészségfejlesztéshez szükséges követelményeknek megfelelő, a partneri együttműködésekben rugalmas, korszerű szemléletmódot érvényesítő szervezetek hálózata jön létre.

Meghirdetett összeg: a leghátrányosabb helyzetű térségekben (TÁMOP 6.1.2/LHH/11/B) 2 182 586 370 Ft, valamint a konvergencia régiókban (TÁMOP 6.1.2/11/3): 5 milliárd Ft.

A népegészségügyi szűréseken való részvétel ösztönzésére programok indítása az LHH településeken és szegregátumokban alintézkedés megvalósítása során az „Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben” című TÁMOP 6.1.2/11/LHH/A számú pályázati kiírásra

(keretösszeg 1,033 milliárd Ft) beérkezett pályázatok megvalósítása folyamatban van. A konstrukció keretében színtér-specifikus egészségtervek kidolgozása (29 db) megtörtént (az eredeti cél: 26). A programokba bevont személyek száma jelenleg 37 270 fő, a tervezettnél (15 000 fő) jelentősen több mint a duplája.

IV.4.2.

A védőnői méhnyakszűrést és háziorvosi vastagbélvizet támogató TÁMOP 6.1.3/A kiemelt projekt (támogatási összeg 1 milliárd Ft) támogatási szerződése 2014. február 26-án aláírásra került, a program megvalósítása folyamatos. A képzési csomagok akkreditálása/akkreditáltatása, megtörtént, a védőnők és háziorvosi praxisok részére elméleti továbbképzés lezárult, 2628 fő képzése történt meg. A védőnők gyakorlati oktatása - 2015. április végi bejezéssel - folyamatban van. A védőnők által végzett méhnyakszűrések megszervezése és lebonyolítása folyamatos, jelenlegi szűrőszám 31.427. Háziorvosi praxisok által végzett vastagbélvizet megszervezése és lebonyolítása folyamatos, jelenlegi szűrőszám 4194. A projekt zárási időpontja hosszabbításra kerül, hogy minél több szűrés történhessen.

IV.5. Az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés javítása érdekében ösztönző, támogató programokkal csökkenteni kell a tartósan betöltetlen körzetek számát. Meg kell erősíteni a csecsemő- és gyermekszakorvosi, valamint a védőnői ellátást, kiemelt figyelemmel a hátrányos helyzetű térségekre. Ennek megalapozása érdekében feladattervet kell készíteni.

Felelős:

nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:

2012. június 30. a feladatterv elkészítésére

2014. december 31. a kapacitások fejlesztésére

Forrás:

költségvetési törvények (A költségvetési lehetőségek függvényében legkorábban 2013-tól XX. fejezet 16. cím Országos Tisztiorvosi Hivatal és intézményei. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

Elkészült a feladatterv a tartósan betöltetlen körzeti orvosi, a csecsemő- és gyermekszakorvosi, valamint a védőnői ellátás megoldására, a tartósan betöltetlen körzetek ismeretében – melyek elsősorban a leghátrányosabb helyzetű térségekben vannak. Megtörtént a helyzetfelmérés, a beavatkozási pontok megjelölése az OEP adatbázisa alapján, valamint a lehetséges irányok és forgatókönyvek azonosítása, a prioritások meghatározása, a beavatkozási alternatívák kidolgozása, részletezése és a célok kibontása. Mindezek eredményeképp módosult a Praxis I, Praxis II és létrejött a Praxisváltás program, módosításra került a vonatkozó Korm. rendelet, s így az alintézkedés határidőre, 2012. június 30-ára megvalósult.

IV.5.1.

A feladatterv alapján – 2014. december 31-i határidővel – folyamatban van a csecsemő- és gyermekszakorvosi, valamint a védőnői ellátás megerősítése a betöltetlen körzetekben. Az alintézkedés három programmal valósul meg. A *Praxis I. Programban* az Országos Alapellátási Intézet (OALI) a tartósan betöltetlen háziorvosi körzetek ellátását vállalja megfelelő feltételekkel rendelkező, háziorvosi szakvizsgával még nem rendelkező orvosok közalkalmazottként történő alkalmazásával. A körzetek finanszírozása az egészségügyi szolgáltatások Egészségbiztosítási Alapból történő finanszírozásának részletes szabályairól szóló 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet alapján az országos havi átlagfinanszírozás 140 %-ával történik az OALI-n mint a praxisok működtetőjén keresztül úgy, hogy a finanszírozás egy részét az önkormányzatoknak adja át a rendelők fenntartására. Eddig 96 orvos lépett a rendszerbe, akik közül 26-an dolgoznak hátrányos helyzetű, 5 fő leghátrányosabb helyzetű, és 27 fő komplex programmal segítő leghátrányosabb helyzetű kistérség területén.

IV.5.2.

A *Praxis II. Programban* a felsorolt klinikai szakképesítéssel rendelkező orvosok jogosulttá válnak háziorvosi tevékenység végzésére. A háziorvosi tevékenységet területi ellátási kötelezettséggel rendelkező felnőtt vagy vegyes típusú háziorvosi körzetben lehet végezni. Az orvosnak a jogszabályok szerint a tevékenység megkezdését követően öt év áll a rendelkezésére, hogy a képzési tervét teljesítse, és ezt követően sikeres szakvizsgát tegyen háziorvostanból. Eddig 173 orvos lépett be a rendszerbe, 28-an dolgoznak hátrányos helyzetű, 14 fő leghátrányosabb helyzetű, és 17 fő komplex programmal segítő

leghátrányosabb helyzetű kistérség területén. Mindkét praxis program 2014-ben is futott, finanszírozásuk az egészségügyi alap háziiorvosi kasszájából történik.

A *Praxisváltás Program* keretében az egészségügyért felelős államtitkár egyedi döntése alapján egyszeri vissza nem térítendő támogatással segíti a Kormány a fiatal pályakezdő háziiorvosok pályára állítását, valamint az idős kollégák nyugdíjba vonulását. Az OALI vállalta a program lebonyolítását, vagyis a praxisjog vásárlását, és eszközfejlesztését segítő pályázat kiírását. A pályázók 300 millió Ft keretösszeghez juthattak, a rendelkezésre álló keretből 215 millió Ft került kiosztásra, pályázónként legfeljebb 4 millió Ft, jelenleg a pénzügyi elszámolás történik. Összesen 78 pályázat érkezett. A bíráló bizottság 67 pályázatot ítelt támogatásra érdemesnek, amelyek közül 6 (3 felnőtt és 3 vegyes) LHH-s kistérségben található. A program 2012-ben lezárult, de a háziiorvosok generációváltásához a program változatlan formában történő fenntartása elengedhetetlen.

IV.6. A Teljeskörű Egészségfejlesztés kiépítésének érdekében programokat kell indítani a közoktatási intézményekben, különös tekintettel a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokat veszélyeztető egészségügyi rizikófaktorokra, problémákra, így a szenvedélybetegségek megelőzésére is.

Felelős:

**nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2013. szeptember 1.

Forrás:

**TÁMOP 6.1.2. (A teljes keret: 10 660 millió Ft - a célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül),
TÁMOP 3. prioritás keretében közoktatás fejlesztési források**

„Az innovatív iskolák fejlesztése” című, TÁMOP 3.1.4 számú pályázati felhívás keretében támogatott projektek megvalósítása folyamatban van, mintegy 200 nevelési-oktatási intézmény részesült közel 20 milliárd Ft összegű európai uniós támogatásban. Az egyes programelemek (délutáni sport- és mozgásprogramok, egészségnap szervezése, együttműködő kapcsolati háló kialakítása, megújítása és működtetése, konfliktus- és iskolai agressziókezelési program, az iskolán belüli bántalmazás és zaklatás megelőzését célzó programok, az egyéni megküzdőképesség fejlődését elősegítő programok megvalósítása, családi életre nevelést, dohányzás megelőzést és dohányzásról leszokást, szerfogyasztási problémák korai intervencióját, az illegális és legális szerek okozta kockázatok felismerését illetve a viselkedési függőségek megelőzését célzó programok) megvalósítása 2015. első félévében zárul.

A „Komplex egészségfejlesztési és mozgás programok, valamint a kapcsolódó egészségfejlesztési programok megvalósítása az általános iskolákban, többcélú intézményekben, valamint szabadidős közösségi mozgásprogramok és kapcsolódó egészségfejlesztési alprogramok megvalósítása az iskolán kívüli szereplők bevonásával” című TÁMOP 6.1.2/14/1, 3,590 md Ft meghirdetett összegű összesen 4,4 md Ft értékű kiemelt projekt, valamint a TÁMOP-6.1.2.A-14/2 egyházi iskolák részére 0,810 md Ft meghirdetett összegű pályázatos projekt kiemelt projekt megvalósulása folyamatban van. Az egyes programelemek (a testmozgásban gazdag közlekedési formákat támogató programok megvalósítása az általános iskolába történő, és az onnan való

IV.6.0.

hazautazás során, szabadidősport jellegű egészségfejlesztő és életmódformáló programok megvalósítása, "Iskolakert" programok, vagy az egészséges élelmiszerek megismerését, az élelmiszerek változatos elkészítési módjának elsajátítását támogató programok", "Ivóvíz-fogyasztás népszerűsítését célzó programok, vagy a helyes test- és szájhygiénés szokások kialakulását célzó programok vagy sérülés-megelőzési programok megvalósítása", egészségfejlesztési célú kommunikációs események szervezése, az egészségfejlesztési és testmozgásprogramok megvalósításához kapcsolódó szemléletformáló workshopok, megyei közösségi program-sorozatok/egészségfejlesztési "hétpróbák") megvalósítása 2015. IV. negyedévében zárul.

V. Lakhatás

Az NTFS intézkedési terve 4 lakhatással összefüggő konkrét intézkedést tartalmaz, melyek a lakáscélú állami támogatások a minőségi oktatás és a szabadidő hasznos eltöltésének, egyenlő esélyű hozzáférését, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását és a fejlesztési programok nyomán követési rendszerének kidolgozását tűzik ki célul. A nevesített intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják e célok megvalósítását. Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
V.1.	Lakáscélú támogatások felülvizsgálata	V
V.2.	Városfejlesztési programok	T
V.3.	Komplex telepprogramok	T
V.4.	Bérlakások kialakításának szabályozása	K

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

V.1. A szociális bérlakás és lakhatási támogatások átalakításával elő kell segíteni az egészséges, biztonságos, szegregációmentes lakhatást. A lakásvesztés kockázatának, a családok lakásfenntartási terheinek csökkentése érdekében felül kell vizsgálni a lakáscélú állami támogatások rendszerét.

Felelős:

**nemzetgazdasági miniszter
nemzeti erőforrás miniszter**

Határidő:

2012. december 31.

Forrás:

nem releváns

Az intézkedés keretében megtörtént a lakáscélú állami támogatások rendszerének felülvizsgálata. Ehhez kapcsolódóan az NGM álláspontja szerint a lakáscélú állami támogatások körében e határozati pont által előírt intézkedések nem megvalósíthatók, mivel a támogatások logikai, szabályozási és finanszírozási rendszere ezt nem teszi lehetővé. Speciális programok indításával kezelhetők hatékonyan az említett, lakhatással összefüggő problémák.

A Nemzeti Eszközkezelő kifejezett célja a családok lakásvesztésének elkerülése, s működésével valósul meg a rendszerváltás óta eltelt időszak - nagyságrendjét tekintve - legnagyobb bérlakás-programja. Ennek keretében 25 ezer állami tulajdonú - a jogosulti kört és az alkalmazott lakbért tekintve - szociális bérlakás létesül, ami 110 ezer személy lakhatását biztosítja hosszú távon. 2015. március 1-től a lakásfenntartással kapcsolatos kiadások támogatása kikerült a kötelezően

nyújtandó szociális szolgáltatások közül. Ilyen támogatást a települések a települési támogatás keretében nyújthatnak.

V.2. Programokat kell indítani a szegregálódott, kiterjedtsége miatt nem felszámolható, alacsony infrastruktúrájú városi lakótelepek, településrészek lakásállományának és lakókörnyezetének rehabilitációjára, valamint az ott élők foglalkoztatási és társadalmi integrációjának elősegítésére.

Felelős:

**nemzeti fejlesztési miniszter
nemzetgazdasági miniszter
belügyminiszter
nemzeti erőforrás miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

Regionális Operatív Programok

Az intézkedés egyik célterülete az ipari technológiával épült lakótelepek, ahol a cél elkerülni a gettósodást. A másik célterület a nagyobb kiterjedésű, városi szövetbe ágyazott, hagyományos építésű, vegyes lakosság összetételű, leromlott városrészek, ahol a cél a további szegregációs folyamatok megállítása, tehát a heterogénebb, integrációra alkalmasabb környezet és társadalom kialakítása. A lakóterületek infrastrukturális fejlesztése mellett olyan munkaerő-piaci fejlesztéseket lehet indítani, amelyek az ezeken a területeken élő leszakadó rétegek munkahelyen történő elhelyezkedését segíthetik. A célok megvalósulását szolgáló szociális városrehabilitációs pályázatok: DAOP-5.1.1.-12, ÉAOP-5.1.1./A-12, ÉMOP-3.1.1.-12 (összesen 5,016 milliárd Ft-os keretösszeg); KMOP-5.1.1/B-12 kiemelt projekt felhívás (7 510 millió Ft), a KDOP-3.1.1/D2-12 kiemelt projekt felhívás (keretösszege 4620 millió Ft); DDOP-4.1.2/B-12 (360 millió Ft), ÉAOP-5.1.1/C-12 (500 millió Ft), ÉMOP-3.1.1/B-12 (500 millió Ft); NYDOP-3.1.1/B2-12 kiemelt projekt felhívás (1 650 millió Ft-os keretösszeg). A bírálati folyamat során összesen 37 pályázat részesült **közel 26 milliárd Ft támogatásban, mely összeg az alacsony infrastruktúrájú városi telepek rehabilitációját, valamint az ott élők foglalkoztatási és társadalmi integrációjának elősegítését szolgálja.** A „Lakhatási integrációt modellező szociális célú településrehabilitációs kísérleti projektek megvalósítása” (DDOP-4.1.2/B-13) kiírás keretében az országban összesen 6 pályázat került kiválasztásra és projektfejlesztési szakaszba helyezésre, s így összesen 1596 millió Ft értékben történt projektek benyújtása a 2014. 02. 28-i határidőre. A projektek értékelése rendben lezajlott, a támogatási szerződések megkötésre kerültek, jelenleg mindegyik projekt a megvalósítási szakaszban van. A projektek tervezett befejezési határideje 2015. június 30.

V.2.0.

V.3. A telepeken, telepszerű lakókörnyezetben élők társadalmi felzárkózásának érdekében komplex - a szociális, közösségi, oktatási, egészségügyi, foglalkoztatási és lakhatási feltételek javítását célzó - programokat kell végrehajtani.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter

Határidő:

2012. március 31-től folyamatosan

nemzeti fejlesztési miniszter
nemzetgazdasági miniszter
nemzeti erőforrás miniszter

Forrás:

**TÁMOP 5.3.6. (4 680 millió Ft),
TIOP 3.2.3. (A teljes keret: 10 400 millió Ft - a célokat e keret egy része
szolgálja közvetlenül.)**

A *Komplex telep programok* (TÁMOP 5.3.6.) keretében megvalósuló 55 érvényes szerződéssel rendelkező projekt a hátrányok felszámolása, enyhítése érdekében szociális, közösség-fejlesztési, oktatási, egészségügyi, képzési és foglalkoztatási elemeket tartalmaznak. Az egyéni és a közösségi fejlesztéseken keresztül a településrészen élő teljes lakosság bevonásra kerül. **A konstrukció keretében 2012-ben 22 pályázó összesen 3,1 milliárd Ft értékben kapott támogatást az első körben (a megvalósítás jelenleg is zajlik), a második körre összesen 62 pályázat érkezett be, ezek közül - a forrás keretének emelése után - 33 pályázat került támogatásra mindösszesen közel 7,9 md Ft értékben. A projektek végrehajtása folyamatos.**

V.3.0.

A TÁMOP 5.3.6 telep program lakhatási elemének támogatására készült a TIOP 3.2.3/A. „A Lakhatási beruházások támogatása” című pályázati kiírás (forráskeret-emelés után: 2,6 milliárd Ft), melyre mintegy 1,96 milliárd Ft támogatási igénnyel érkeztek pályázatok a beadási határidőig. Ezek keretében a szociális bérlakások kialakításán túl az egyéb lakókörnyezethez kapcsolódó beruházások (pl. park, játszótér) is elérhetővé válnak a településrészen élő valamennyi lakos számára. **A programokba várhatóan 4500 főt vonunk be (aktuális érték: 3104 fő), akik 60 %-a, 2718 fő (aktuális érték: 1453 fő), képzésben is részt vesz.**

A TÁMOP 5.3.6 telep program amellett, hogy a telepeken élők társadalmi integrációját segíti, felkészíti a telep lakosságát a TIOP 3.2.3/A-ból finanszírozott lakhatási beruházásokat támogató programra is. A TIOP 3.2.3/A Lakhatási beruházások támogatása pályázati kiírás 2013 májusában jelent meg, 1,5 milliárd Ft forrásnagysággal, melynek segítségével 8 településen terveznek lakhatási célú beavatkozásokat is végrehajtani. Később a támogatási forrás megemelésére került sor, így összességében 1,94 milliárd Ft felhasználására ad lehetőséget az adott konstrukció. A programok egy kivételével 2015. október 31-ig fejeződnek be, és összességében több mint 100 lakást érintenek. Ezek egyharmada új lakás építését, kétharmada használt lakások felújítását jelenti.

A programokhoz kapcsolódóan a telepszerű lakhatás kezelésére az ÁROP 1.1.19. projekt keretében 2013 októberére munkaanyagként elkészült a *lakhatási stratégia tervezete*. A stratégia elfogadása folyamatban van.

V.4. Szükséges meghatározni a programok hazai elindításához a szociális bérlakások kialakítására vonatkozó keretfeltételeket.

Felelős:
nemzeti fejlesztési miniszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter
belügyminiszter
nemzeti erőforrás miniszter

Határidő:
2012. május 31.

Forrás:

---

nem releváns

Az intézkedés eredeti határideje 2012. május 31. volt, de a megvalósítás előfeltétele volt az V.3. intézkedésben is szereplő, az ÁROP 1.1.19. projekt, melynek keretében 2013 októberében munkaanyagként elkészült, a komplex telepprogramhoz kapcsolódó *lakhatási stratégia*. A Stratégia elfogadása folyamatban van.

V.4.0.

VI. Bevonás, szemléletformálás, közbiztonság

Az NTFS intézkedési terve 15, az érintettek bevonására, a társadalom szemléletformálására és a közbiztonság javítására szolgáló intézkedést tartalmaz, melyek az érintettek önérvényesítő képességét erősítő képzését, a roma kultúra támogatását, az esélyegyenlőség horizontális célként történő elterjesztését, a romák rendvédelmi munkába történő bevonását, a romák elleni diszkrimináció és az ellenük elkövetett speciális bűncselekmények visszaszorítását, valamint az áldozatsegítést szolgálják. Az NTFS intézkedési tervében nevesített konkrét intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják a célokat. Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
VI.1.	Képzések roma önkormányzatoknak	M
VI.2.	Antidiszkriminációs médiakampányok	M
VI.3.	Roma kultúra támogatása	T
VI.4.	Egyházi roma programok	T
VI.5.	Világsátor	T
VI.6.	Kulturális felzárkózási programok	T
VI.7.	Helyi esélyegyenlőségi programok pályázatokban	M
VI.8.	Romák a rend-, és honvédelemben	T
VI.9.	Közbiztonsági tervek	T
VI.10.	Helyi bűnmegelőzési programok	M
VI.11.	Uzsora, emberkereskedelem visszaszorítása	T
VI.12.	Jogkövető magatartás segítése	T
VI.13.	Roma önkéntesek az áldozatsegítésben	M
VI.14.	Áldozatsegítés-képzések	M
VI.15.	Áldozatsegítés az interneten	M

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

VI.1. A cigány kisebbségi önkormányzatok számára képzéseket kell indítani a felzárkózási programokban való sikeres és eredményes részvétel érdekében.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter

Határidő:

2012. december 31.

nemzeti fejlesztési miniszter

Forrás:

ÁROP 2.2.15. (1 000 millió Ft)

A megvalósítás több szakterületet érint.

A helyi roma nemzetiségi önkormányzatok részére szervezett képzése a megyei kormányhivatalok keretében a tárca szakterületének együttműködésével megvalósuló folyamatos feladat, melynek során a kormányhivatalok és a tárca képviselői a helyi és területi önkormányzatok számára előadást tartanak, illetve körlevelek formájában tájékoztatják az önkormányzatokat az aktuális feladatokról. Az előadás témája: Nemzetiségek képviselete 2014-ben (Nemzetiségi választások jogszabályi háttere, általános szabályai) és a nemzetiségi feladatok költségvetési támogatása.

A roma nemzetiségi önkormányzatokat érintő legfontosabb változások a beszámolási időszakban

A jogszabályi változások során 2014-ben először nyílt mód a nemzetiségek parlamenti képviseletére. Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény értelmében a nemzetiségi listáról mandátumot szerző képviselő, valamint a nemzetiségi szószóló tagja a nemzetiségeket képviselő állandó országgyűlési bizottságnak. A bizottság a nemzetiségeket érintően az Országgyűlés kezdeményező, javaslattevő, véleményező és a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő szerve.

Az országgyűlési választások során a nemzetiségi névjegyzékre feliratkozottak alacsony száma a kedvezményes mandátum eléréséhez kevésnek bizonyult, így a választási adatokból adódóan a nemzetiségek részére a szószólói mandátum megszerzését tette lehetővé. A roma közösségnek **szószólója** az Országos Roma Önkormányzat jelöltjeként, Farkas Félix lett, aki 2014. április 30-án átvette megbízó levelét és május 6-án esküt tett. A választást követően a nemzetiségi listákról mandátumot szerző képviselők közül és a nemzetiségi szószólókból önálló **Magyarországi nemzetiségek bizottsága** alakult, akik közvetlenül is részt vállalnak a nemzetiségi közösségeiket érintő jogszabályok előkészítésében.

2011 decemberében elfogadták a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvényt (Njtv.). A törvény a nemzetiségek számára biztosítja az egyéni és kollektív nemzetiségi jogokat, ez utóbbiak között kiemelt hangsúlyt kapott – a képviseleti szervek Alaptörvényben is rögzített – választásának joga.

Alapvető cél volt a törvény személyi hatályának újragondolása, a joggyakorlás és kiemelten a kollektív joggyakorlás és jogalkalmazás feltételrendszerének pontosítása.

A törvény részletesen szabályozza a nemzetiségi önkormányzatok választásának szabályait, a helyi, illetve országos nemzetiségi önkormányzatok feladat- és hatáskörét.

Tartalmazza saját kultúrájuk ápolását, anyanyelvük használatát, az anyanyelvű oktatást, a saját nyelven való névhasználat jogát, kollektív részvételüket a közéletben, elősegíti a kulturális autonómiájuk megvalósulását, garantálja a valós közösségeik öngazgatáshoz, önkormányzatisághoz való jogát.

A nemzetiségi önkormányzatok a törvényben is megjelenő kulturális autonómia megjelenítői. Mind helyi, mind pedig országos szinten egyetértésükhöz kötött

olyan – a nemzetiségi közösséget közvetlenül érintő – kérdéskörök szabályozása, mint a nemzetiségi oktatás, kultúra, média ügyei. Az önkormányzatok ezeken túl maguk döntenek a saját közösségük jelképeiről, ünnepeiről, kezdeményezik a közösséget érintő döntések megszületését, illetve véleményt nyilvánítanak a település közéletét meghatározó ügyekben.

A jogszabály a nemzetiségek választásának tisztaságát szavatoló számos új intézkedést foglal magába. Fő célja az volt, hogy a településeken és területi szinten csak tényleges, népszámlálási adatokkal alátámasztott közösségi háttér megléte esetén jöjjön létre nemzetiségi önkormányzat, ugyanakkor az országos szintű önkormányzat megalakítása alanyi jog minden nemzetiség számára.

A Választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény végrehajtási jogszabályai a nemzetiségi jogok mentén kerültek megalkotásra: a központi névjegyzék, valamint egyéb választási nyilvántartások vezetéséről szóló 17/2013. (VII. 17.) KIM rendelet, és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a területi és országos nemzetiségi önkormányzati képviselők időközi választása költségeinek normatíváiról, tételeiről, elszámolási és belső ellenőrzési rendjéről szóló 18/2013. (VII. 17.) KIM rendelet.

A 2014. évi települési nemzetiségi önkormányzati választások kiírására csak ott kerülhetett sor, ahol a népszámlálás adatai szerint legalább 25 fő, egy adott nemzetiséghez tartozó személy él.

A 2014. október 12-ei nemzetiségi önkormányzati választásokon azok a polgárok vehettek részt, választóként és jelöltként is, akik lakóhelyükön szerepelnek nemzetiségi választói névjegyzéken. A nyilvános és folyamatosan vezetett nemzetiségi névjegyzékre (a választásokon való részvétel céljából) szeptember 26-áig iratkozhatnak fel. A jelölté válást ajánlás gyűjtése előzte meg mind a jelölő szervezetek, mind a jelöltek számára. A jelölti nyilatkozat szabályait is szigorítva minden jelölt nyilatkozott arról, hogy a legutóbbi két általános nemzetiségi választás során más nemzetiség színeiben nem vállalt jelöltséget. Újra él a nemzetiségi kedvezményes mandátum jogintézménye, mely a nagyarányú nemzetiségi lakossággal rendelkező településeken biztosíthat lehetőséget.

A Nemzeti Választási Iroda adatai alapján a nemzetiségi választások során közel 238 166 fő regisztráltatta magát a nemzetiségi névjegyzékekre, melyből 157 902 fő a roma nemzetiségi névjegyzéken szerepelt. Végül 96 958 roma választó adta le szavazatát, mely 1197 helyi, 20 megyei és 1 országos szintű önkormányzat képviselőjére indult 8710 jelölt részére 3951 mandátumot eredményezett.

A választásokon részvételre jogosultak mindhárom szintre saját településükön, egyidőben és közvetlenül adhatták le szavazataikat, azaz nemcsak a helyi testületek megválasztásában vehetnek részt, hanem a korábbiaktól eltérően a megyei és az országos önkormányzati képviselő jelöltekre is ugyanakkor.

Az NTFS céljaira is figyelemmel az Njtv. a korábbiakhoz képest pontosította a helyi nemzetiségi önkormányzatok kötelező és önként vállalható közfeladatait is. Fontos változás, hogy a törvény beemeli a helyi közösség érdekképviseletét ellátó, együttdöntési jogosítványokkal rendelkező nemzetiségi önkormányzatok hangsúlyosabb szerepvállalását a társadalmi felzárkózás és az esélyegyenlőséget segítő programok (a szociális, ifjúsági, kulturális igazgatás és a közfoglalkoztatás területén, valamint a település-üzemeltetési és településrendezési feladatok) elkészítésébe, elfogadásába és végrehajtásába. A törvény lehetővé teszi a nemzetiségi önkormányzatok társulásait, gazdálkodó szervek alapítását, feladatok átvételét más (pl.: települési) önkormányzatoktól.

A nemzetiségi önkormányzatok működésének finanszírozása alapvetően a központi költségvetésből, valamint a település önkormányzatának költségvetéséből érkező forrásokon alapul.

Az állam az Njtv. értelmében az általános működési támogatáson felül - feladatfinanszírozás keretében - támogatást nyújt a nemzetiségi önkormányzatok részére kulturális autonómia fejlesztéséhez, közfeladataik ellátásához és projektjeik megvalósításához. Az Njtv. 156. § alapján a Kormány 428/2012. (XII. 29.) Korm. rendeletben szabályozta a nemzetiségi önkormányzatoknak, intézményeiknek és egyéb nemzetiségi szervezeteknek a központi költségvetésből nyújtott támogatások feltételrendszerét és elszámolásának rendjét.

A közigazgatási és igazságügyi miniszter által 2011-ben alapított Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíj célja a nemzetiségi kéttannyelvű köznevelésben, közoktatásban részt vevő tanulók számára nyújtott támogatást. Az ösztöndíj tartalma és mértéke: tanévenként 10 havi 60.000 Ft összegű ösztöndíj/tanuló folyósítása a tanulói jogviszony alatt tett rendes érettségi vizsgát megelőző két tanévben. Keretszám: ösztöndíjban középiskolánként kettő, ezen belül évfolyamonként egy tanuló részesülhet.

A Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíjról szóló korábbi jogszabály módosításával a 44/2013. (VI. 26.) EMMI rendelet alapján 2013-ban első alkalommal nyílt lehetőség arra, hogy a Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság által bonyolított pályázati eljárás során a nemzetiségi anyanyelvű, kétnyelvű gimnáziumi nevelés-oktatással nem rendelkező nemzetiségek esetében a nemzetiségi nyelvoktató oktatást folytató intézmények tanulói is pályázzanak. Így valamennyi nemzetiség, amely rendelkezik a kritériumok szerinti anyanyelvű, kétnyelvű, vagy ezek hiányában nyelvoktató érettségit adó középfokú intézménnyel, pályázni jogosult.

2013 és 2014-ben a Nemzetiségi Tanulmányi Ösztöndíjra a pályázni jogosult 24 iskola közül 20 küldött be a megadott határidőig 35 pályázatot, melyből kettő nem felelt meg a kiírás kritériumainak. Az iskolákkal egyeztetett javaslat szerint a 20 nyertes pályázat során a támogatásra javasoltak között 4 roma fiatal részesülhetett támogatásban. (Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium (Pécs) tanulója, Kis Tigris Általános Iskola, Gimnázium és Szakképző (Komló - Alsószentmárton) tanulója, a Dr. Ámbédkar Gimnázium, Szakképző Iskola, Speciális Szakiskola és Általános Iskola (Sajókaza-Sáta) tanulója, és a Brázay Kálmán Általános Gimnázium és Szakképző Iskola (Magyarhertelend) tanulója).

A helyi és területi szinten működő roma nemzetiségi önkormányzatok támogatása

A nemzetiségi célú előirányzatokból nyújtott támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről szóló többször módosított 428/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet szabályoz.

2013-ban az 1115 települési és 20 területi roma nemzetiségi önkormányzat: 253,3 millió Ft normatív működési támogatásban, és a feltételeket teljesítő 841 települési és 19 területi roma önkormányzat a közfeladatainak ellátásához 340,7 millió Ft feladatalapú támogatást kapott.

A **2014. évi** működési támogatás összege (a korábbi normatív támogatást felváltva), a 2011. évi népszámlálási adatok arányában változott. 1077 települési, 20 területi roma nemzetiségi önkormányzat 266,7 millió Ft működési támogatást,

továbbá 818 települési, és 20 területi roma önkormányzat 310,4 millió Ft feladatalapú támogatásban részesült.

2015. évben 1175 települési és 20 területi önkormányzat működik, amelyek a népszámlálási adatok szerint 423 067 463 Ft működési támogatásban részesülnek. A roma önkormányzatok által ellátott közfeladatok - jegyzőkönyvekben foglalt határozatok alapján - kerültek értékelésre, miszerint 777 helyi és 19 területi roma önkormányzat 403 486 129 Ft feladatalapú támogatásban részesül, melyet 2 részletben (2015. április és augusztus) kapnak meg.

Az ÁROP 2.2.15 Roma felzárkózás módszertani támogatása című kiemelt projekt azt a célt szolgálja, hogy az ORÖ, mint ernyőszervezet megfelelő szakmai, módszertani, adminisztratív alapot és monitoring rendszert tudjon biztosítani a roma nemzetiségi önkormányzatoknak a felzárkózási programokban való sikeres és eredményes részvételhez. A program négy területen ad lehetőséget a fenti célok elérésére:

Munkaerő kölcsönzés: A munkaerőpiacra való belépés ösztönzése és a munkahelyi diszkrimináció csökkentése érdekében közhasznú munkaerő kölcsönző intézményrendszer kialakítása.

Oktatási hátrányok mérséklése: A szegénység mélyülésének és újratermelődésének fékezése, a társadalmi kulturális háttérű oktatási hátrányok felszámolása. Létrejött az Oktatási hálózat.

Közigazgatási ismeretek elsajátítása: A cigány nemzetiség felzárkózását segítő programok megtervezéséhez és végrehajtásához szükséges ismeretek és készségek nyújtása a roma nemzetiségi önkormányzatok választott képviselői és/vagy elsősorban roma munkatársai számára a közigazgatásban való hatékonyabb és hangsúlyosabb részvétel érdekében, továbbá a helyi adottságokra épülő programok elkészítése. Létrejött a Közigazgatási hálózat.

Adatbázis létrehozása: A fenti célok monitorozására alkalmas indikátorok forrásául szolgáló, megbízható és hiteles igazgatási célú adatszolgáltatási rendszer kialakítása. A projekt keretei között szakmai és egyéb képzések kerültek megtartásra, melyek a 2013 évben vették kezdetüket.

2014-ben a Társadalmi befogadás szemléletét megerősítő módszertani tréningek, az eredetileg tervezett 1 000 fő indikátor létszám helyett, 1 215 fő bevonásával valósultak meg, a TKKI területi igazgatóságain.

Az ÁROP 2.2.15. projekt mutatói a 2014.10.31-i állapot szerint			
Tertületi igazgatóságok	2014.01.01. és 2014.10.31. között képzésbe vortak száma (fő)	Képzést eredményesen befejezők száma (fő)	Magukat romának vallók száma (fő)
Békéscsaba	213	200	37
Debrecen	249	249	6
Közép Duna-Menti	100	100	2
Miskolc	278	219	10
Nyíregyháza	130	130	54
Ózd	105	105	0
Pécs	249	249	179
Székesfehérvár	122	122	56
Szombathely	124	123	0
Összesen	1570	1497	344

A projekt 2014.szeptember 30-án zárult az indikátorok sikeres teljesítésével.

VI.2. Támogatni kell a hátrányos helyzetű emberek, különösen a mélyszegénységben élők és a romák médiában történő, sztereotípiákat mellőző ábrázolását.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

TÁMOP 5.5.4. (1,5 milliárd Ft)

Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőlete, az Európai Parlament Tájékoztatási Irodája és a Külügyminisztérium együttműködésében az Európai Bizottság finanszírozásában az ún. Igazgatási Partnerség (Management Partnership) keretében 2012 márciusától októberig **10 fiatal roma újságíró** vett részt abban a programban, melynek során a Független Médiaközpont segítségével az Európai Unióról és a társadalmi integrációról bővítették ismereteiket, s közben fél évig mértékadó országos médiumokban folytattak szakmai gyakorlatot. A projekt eredményeként az újságíróknak közel 200 cikke/beszámolója jelent meg a hazai sajtóban. A képzést követően a résztvevők közül egy-egy fő a Magyar Televíziónál, a hír24-nél, a HVG-nél és a TFFÁT sajtóirodájában kapott munkát.

VI.2.0.

VI.3. Támogatni kell a már működő roma kulturális intézmények és szervezetek működését, fejlesztését, illetve létrehozását és biztosítani kell azok folyamatos működésének feltételeit.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:

**költségvetési törvények (2012. évi tervezetében:
X. fejezet 20/4/3 Nemzetpolitikai tevékenység támogatása,
X. fejezet 20/7 Országos nemzetiségi önkormányzatok és média támogatása,
X. fejezet 20/8 Országos nemzetiségi önkormányzatok által fenntartott intézmények támogatása - a célokat e keretek egy része szolgálja közvetlenül. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)**

A hazai nemzetiségpolitikai feladatokra rendelt forrásokat a költségvetési törvények, így a 2013-2015. évi költségvetés Nemzetiségi támogatások EMMI XX/20/56-58; 60, illetve a nemzetiségi önkormányzatok támogatását szolgáló költségvetési forrás a XX/22. sorai tartalmazzák.

2013-ban és 2014-ben az ORÖ és az általa támogatott média (nyomtatott sajtótermék) támogatására 267,2 millió Ft állt rendelkezésre, melynek összege 2015-ben 361,2 millió Ft-ra **emelkedett**.

Az Országos Roma Önkormányzat által fenntartott intézmények működéséhez a korábbi években 78,6 millió Ft költségvetési támogatást kapott, mely összeg 2015. évtől 165,9 millió Ft-ra **emelkedett**.

Az országos nemzetiségi önkormányzatok részére a központi költségvetésben elkülönített a "Nemzetiségi intézmények átvételének és fenntartásának támogatása" címen rendelkezésre álló keret pályázatai révén az ORÖ az elmúlt 10 évben 8 intézményt alapított, ebből 6 működik jelenleg is.

2004-ben alapították a központi és 21 regionális, illetve helyi irodával működő *Országos Kisebbségi Kulturális és Foglalkoztatási Módszertani Intézményhálózatot*. 2005-ben hozták létre az Országos Roma Muzeális Gyűjtemény és Kiállítóhelyet és az *Országos Roma Könyvtár, Levél- és Dokumentumtárat*, 2008. augusztus 1-jén indították el az országos hatáskörű *Roma Média és Információs Központot*.

Az ORÖ a korábbi intézményei mellett 2012 szeptemberétől 3 oktatási intézmény, nevesítve a *Tiszapüspöki Általános Iskola*, a sziráki *Teleki József Általános Iskola és Szakiskola*, és a Szolnokon korábban alapítványi formában működő *Dr. Hegedűs T. András Szakiskola, Középiskola, Általános Iskola és Kollégium* fenntartói jogát vette át. Az átvett 3 közoktatási intézmény költségvetését a közoktatás támogatási alrendszerén keresztül kapják.

Az ORÖ 2013. szeptember 14-ei határozatai alapján 3 új intézményt alapított, melyből 2 működik. Az **Országos Roma Sportközpont** a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok egyik kitörési pontjaként alapították meg. Számos sportágban értek el roma fiatalok olyan hazai és nemzetközi eredményeket, melyek Magyarországnak is komoly elismerést jelentenek, a mai fiatalok számára pedig követendő példaként szolgálnak arra, hogy e területen tanulással és szorgalommal jelentős sikereket érhetnek el. A Központ feladatainak alapját Magyarország Kormánya és az Országos Roma Önkormányzat között megszületett keretmegállapodás értelmében kiemelkedő feladatnak tekintik.

Az **Országos Roma Misszió** megalapításával három fő terület összhangját szeretnék megvalósítani: *adományosztás, szociális és gyermekjóléti tanácsadás, ellátás, és hitélet - gyülekezetek formájában*.

Kulturális feladatok pályázati és egyedi támogatása

A kormány a Nemzetiségi támogatások fejezeti kezelésű előirányzata terhére elsősorban az EMET közreműködésével *pályázati* formában részben pedig egyedi kérelem alapján biztosít támogatást a nemzetiségi önkormányzatok, szervezetek és intézmények részére.

Az EMMI nemzetiségi ügyekért felelős helyettes államtitkára a rendelkezésére álló nemzetiségi költségvetési források egyedi kérelmek támogatása keretében és az EMET által lebonyolított pályázatok során évente támogatást biztosít a roma civil szervezetek működéséhez a roma kulturális kezdeményezések és a roma gyermekek táboroztatási programjaihoz, de lehetőséget biztosít a roma nemzetiségi oktatásban résztvevő pedagógusok továbbképzésének megszervezéséhez is.

A 2011-2015 évi támogatások alakulása

Támogatási cél/roma	2011		2012		2013		2014		2015	
	Szerv	MFt	Szerv	MFt	Szerv	MFt	Szerv	MFt	Szerv	MFt
Nemzetiségi támogatások fejezeti kezelésű előirányzat/ Pályázatok roma célú felhasználása:										
civil szervezetek	105	53,8	76	44,7	117	35,0	87	32,5	118	36,4
kulturális kezdeményezések	116	22,5	133	32,8	131	20,1	148	24,4	161	25,7
roma táborok	4	2,2	18	6,7	23	7,7	25	9,0	90	33,0
(ORÖ) intézmények	2	13,2	3	6,9			2	10,0		
Nemzetiségi támogatások fejezeti kezelésű előirányzat/Egyedi roma célú támogatás										
szervezet/program	14	69,6	7	38,8	3	167,0	6	121,64		
Összesen	241	161,3	337	130,0	274	229,8	268	197,54		

2011-ben Az ORÖ által fenntartott intézmények **egyedi** támogatása körében az Országos Roma Könyvtár, Levél és Dokumentumtár 7,65 millió Ft, míg az Országos Roma Közérdekű Múzeális Gyűjtemény és Kiállítási Galéria 5,56 millió Ft működési és infrastrukturális fejlesztést biztosító támogatást kapott. 2012-ben roma stúdiófejlesztésre 2,2 millió Ft, fiatal roma festők felfedezése és alkotásaikból a múzeum gyűjteményének gyarapítása szintén 2,2 millió Ft, míg egy projekt generálási háttér csoport kialakítására 2,5 millió Ft támogatást kaptak.

Az *egyedi támogatások* között 2011. évben az ORÖ részére működési problémáinak enyhítésére, illetve a Dohány utcai székház helyiségeinek felújításához 35 millió Ft támogatás biztosítására került sor.

A kiemelt jelentőségű roma nemzetiségi intézmények támogatása keretében a Rajkó Művészegyüttes, a 100 Tagú Cigányzenekar és a Romanes Egyesület által Hodászon fenntartott I. Roma Tájház meghívásos pályázat során összesen 96,85 millió Ft támogatásban részesült.

2012-ben az I. Roma Tájház és a 100 Tagú Cigányzenekar támogatását az EMMI Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság roma kulturális kerete biztosítja.

A Roma Hungaricum Állami Művészegyüttes 2012 tavaszán jött létre a KIM támogatásával, a Forum Hungaricum Nonprofit Kft. működtetésében. A 19 roma zenészből álló művészegyüttes célja, hogy a hungarikumnak számító roma zenei értékeket megőrizze, és magas színvonalon közvetítse. A zenekar 2012. október 3-án új arculattal, nagyszabású gálaesttel mutatkozott be a Nemzeti Színházban. Az új zenekar éves költségeihez a nemzetiségi kulturális keretből 40 millió Ft összegű kormányzati támogatást kapott. A Zeneművészeti Bizottság 2012-ben kezdeményezte a zenekar kiemelt előadó-művészeti szervezetek közé sorolását.

2012-ben Miskolc Város Önkormányzata által a *Lyukóvölgyi Közösségi Ház* kialakítására benyújtott komplex pályázathoz 20 millió Ft-os kormányzati segítséget kapott.

2013-ban az egyedi támogatási döntések során 6 projekt részesült összesen 167 millió Ft támogatásban. Köztük az Országos Roma Önkormányzat célkitűzéseinek megvalósítása érdekében a Lungo Drom Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség által alapított Oktatási és Továbbképzési Központ Alapítvány (OTKA) **150 millió Ft** támogatást kapott budapesti központjának ingatlan

beruházásához és elindításához, míg 2014-ben a Központ (OTKA) **120 millió Ft** működési és felhalmozási támogatásban részesült.

A Minisztérium és az ORÖ együttműködése keretében, az elmúlt évek során több ezer gyermek nyaralhatott a Balatonnál és a Velencei-tavon. A tábor megszervezéséhez az EMMI Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkársága 2011-ben 26,6 millió forint, 2012-ben 14 millió Ft, míg 2013-ban 15 millió Ft költségvetési forrást biztosított.

A roma nemzetiségnek – hasonlóan a többi nemzetiséghez – joga van az általuk beszélt nyelven történő nevelést, illetve a romani és beás nyelvek oktatását kezdeményezni. Legalább nyolc szülő kezdeményezésére a nevelést, illetve az oktatást az intézmény fenntartója köteles megszervezni.

A romák jelentős része magyar nyelvű, többségük nem beszél más, a romák által beszélt nyelvet. Ezért a nemzetiségi nevelést, oktatást szabályozó dokumentumok lehetővé teszik a magyar nyelvű roma kulturális nevelést és a magyar nyelvű roma nemzetiségi oktatást, illetve a roma és beás nyelvek oktatását is.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (2012-ig: NEFMI) adatai szerint (óvoda, iskola, szakiskola, szakközépiskola és gimnázium):

A 2012/13. tanévben, 537 intézményben 78 872 gyermek magyar nyelvű nemzetiségi oktatásban részesült, továbbá 2245 romani nyelvű, és 1006 gyermek beás nyelvű oktatásban részesült.

A 2013/14. tanévben, 800 intézményben 56 110 fő nemzetiségi oktatásban, míg 1498 romani és 1018 fő beás nyelvoktatásban vett részt.

A 2014/15. tanév adatai alapján 741 intézményben szerveznek nemzetiségi oktatást, ahol 50 722 gyermek magyar nyelvű népismereti oktatásban, 763 gyermek romani nyelv és 870 gyermek beás nyelvoktatásban vesz részt.

A *Roma kulturális kezdeményezések támogatása* hazai költségvetésből biztosított pályázati keretből valósult meg. 2013-ban **27,8 millió Ft támogatásból 153 romákat érintő program** (többségében kulturális program és tábor) támogatása valósult meg, míg 2014-ben 173 rendezvény kapott összesen 33,4 millió Ft megítélt támogatást.

A *Roma civil szervezetek működési támogatása* keretében 2013-ban **117 roma civil szervezet részesült 35 millió Ft pályázati támogatásban** hazai költségvetési forrásból. A 2014. évi pályázatok bírálati eredményei alapján 87 roma civil szervezet részesült 32,5 millió Ft pályázati támogatásban.

Egyedi támogatási döntésként 6 projekt részesült összesen 167 millió Ft támogatásban 2013-ban, míg 2014-ben egy pályázó, az Oktatási és Továbbképzési Központ (OTKA) kap 120 mFt működési és felhalmozási támogatást.

VI.4. Támogatni kell az egyházakat a roma közösségek körében végzett missziós és pasztorációs tevékenységükben, különösen az erkölcsi értékrendet megalapozó és szemléletformáló programjaik beindításában és működtetésében.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

**költségvetési törvények (2012. évi tervezetében:
X. fejezet 20/5/5/2 Egyházi szórványprogramok támogatása,
X. fejezet 20/5/5/3 Hátrányos helyzetű kistélepek felzárkózása
egyházi komplex programjainak támogatása (Testi és lelki kenyér)
- a célokat e keretek egy része szolgálja közvetlenül. A további
években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek
függvényében.)**

Az Egyházi épített örökség védelme és egyéb beruházások 2014 és az Egyházak közösségi célú programjainak és beruházásainak támogatása 2014 kiírásokra érkezett egyedi kérelmek elbírálása, az államtitkári döntés, 2014. január végével megszületett, a projektek (3, illetve 17) megvalósítása, szakmai és pénzügyi elszámolása 2015. I. félév végéig történik meg. A programok támogatására 2014-ben összesen 76,3 millió Ft költségvetési forrás volt igénybe vehető. A Vallási tevékenységet végző szervezetek felzárkózással összefüggő tevékenysége c. kiírásra érkezett egyedi kérelmek elbírálása, az államtitkári döntés, 2014 szeptemberében megszületett, a 6 projekt megvalósítása, szakmai és pénzügyi elszámolása 2015. I. félév végéig történik meg.

Az EGYH-ÉÖR és az EGYH-KCP 2015. évi előirányzatainak forrásfelosztása megtörtént. Az Egyházi épített örökség című előirányzatból hátrányos helyzetű/roma támogatás 1 db van, 11.500.000 Ft. Az Egyházi közösségi célú programok című előirányzat terhére hátrányos/roma támogatás 5 db van, összesen 5.700.000 Ft értékben.. A vallási tevékenységet végző szervezetek számára nyújtandó 2015. évi költségvetési forrásra vonatkozó támogatói felhívás kiírása 2015 június elején jelenik meg.

VI.4.0.

VI.5. A roma kultúra széles körű, méltó bemutatása érdekében, befogadó-tér funkcióra alkalmas, oktatási, képzési feladatokat is felvállaló európai színvonalú roma multifunkcionális központot kell létrehozni.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2014. június 30.

Forrás:

TIOP 1.2.

A korábbi jelentésekben már jelzett kockázatok bekövetkezése miatt a program nem az eredetileg tervezett formában valósul meg, hanem pályázatos konstrukcióként jelent meg 2014. 02. 24-én a TIOP-1.2.6-14/1 „Multifunkcionális Nemzetiségi - Roma Módszertani, Oktatási és Kulturális Központ infrastrukturális feltételeinek kialakítása” (1 700 millió forint) konstrukció keretében. A pályázatok benyújtására 2014 áprilisáig volt lehetőség, a támogatási szerződések megkötésre kerültek.

VI.5.0.

VI.6. A kulturális intézmények bázisán az egész életen át tartó tanulást és a társadalmi felzárkózást erősítő, (alap) kompetencia- és készségfejlesztő, tehetséggondozó, digitális írástudást fejlesztő programokat, szakköröket, foglalkozásokat kell szervezni, különös tekintettel a mélyszegénységben, illetve a leghátrányosabb helyzetű térségekben élőkre.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti erőforrás miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2014. június 30.

Forrás:

TÁMOP 3. prioritás

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 2012. évi módosításakor **a közgyűjtemények alapfeladatai bővítésre kerültek**, a hozzáférés lehetőségeinek kiterjesztésével biztosítva **a nevelési és oktatási intézmények tevékenységeinek hosszú távú támogatását**. A 2013. szeptember 1-jén hatályba lépett új **Nemzeti Alaptanterv a kompetenciafejlesztés területein teremtett új lehetőségeket az iskolán kívüli non-formális és informális képzés fejlesztésére**. A közgyűjtemények bevonása az oktatásba olyan új ismeretszerzési lehetőség, amely a megszokott frontális tanítás - tanulás - számonkérés módszer helyett, az érdeklődés alapú, interaktív, tapasztalatra, tevékenységre épülő, problémafelvető, gyakorlatorientált módszerek alkalmazási lehetőségét nyújtja. A közgyűjteményi foglalkozások során alkalmazott **tanulási módszerek**, illetve a diákok életkori sajátosságait, életkörülményeit és a tananyag kapcsolódási pontjait figyelembe vevő **könyvtár- és múzeumpedagógiai foglalkozási formák jó terepei a kulturális sokféleség, a másság megismerésének, segítséget jelenthetnek a fogyatékkal élők elfogadásában és a toleranciára nevelésben**. Az

integrációra nemcsak tantervi kereteken belül van mód, hanem délutáni foglalkozások, szakkörök, táborok, projekthetek formájában is. Ezekkel a foglalkozásokkal egyrészt az egész napos iskola megvalósítása segíthető elő, másrészt a **közgyűjtemények teret adhatnak a kulturális felzárkózási programoknak is.**

A könyvtárak, a muzeális intézmények és a levéltárak számára egyaránt kiemelt feladattá vált az információkövetés az élethosszig tartó tanulás elvárásrendszerének történő megfelelés. A közgyűjtemények hiteles, **alternatív oktatási helyszínen** túl a digitalizáció következtében **egyenlő esélyű hozzáférést biztosító, felzárkózást segítő virtuális tereket**, valamint az **új tartalommal töltődő innovatív közösségi helyeket** is jelentik. **Deklarált cél, hogy a település közigazgatási területén lévő muzeális intézmények, könyvtárak a helyi közművelődési tevékenység legkülönbözőbb formáinak:** a kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének, a szabadidő kulturális célú eltöltésének és egyéb művelődést segítő lehetőségeknek, az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségeknek **is a színtereivé válnak.**

VI.6.0.

A kulturális terület nagyszabású fejlesztéssel szolgálja a felzárkóztatási lehetőségek kialakítását a rászoruló településeken az önkormányzat nyilvános könyvtári ellátási kötelezettsége, a település közigazgatási területén lévő muzeális intézmény közművelődési tevékenységének támogatása alapján. **2013-ban minden megyében bevezetésre került** az ötezer lakosnál kisebb népességű települések nyilvános könyvtári ellátása keretében **a megyei könyvtár által működtetett Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer** (a továbbiakban: KSZR), amelynek az a célja, hogy elősegítse a felzárkózást a kulturális alapszolgáltatásnak tekinthető korszerű könyvtári szolgáltatások igénybevételi lehetőségének biztosításával. A KSZR működtetését a központi költségvetésről szóló törvényben biztosított forrás felhasználása biztosítja.

Unió forrásokból támogatott fejlesztések

Az **Építő közösségek programok** keretében a TÁMOP 3.2.3/A-B/11 kiírás teljes forrása 3 400 millió Ft volt, a pályázaton a konvergencia régiókban 117 pályázat került támogatásra 2.928.416.389 Ft értékben, az összes számlalapú kifizetés a jelentés időpontjában 2.553.242.134 Ft volt. A pályázatok megvalósulási határideje 2014. december 31. A TÁMOP 3.2.3/A-B/12 kiírás teljes forrása 700 millió Ft volt, a pályázatok benyújtására (A és B komponens) 2013 áprilisáig volt lehetőség. Összes megítélt támogatás: 579.259.135 Ft; leszerződött támogatása: 579.259.135 Ft; hatályos szerződéssel rendelkező projekt: 107 db; összes számlalapú kifizetés a jelentés időpontjában: 485.214.366 Ft. A megvalósulás határideje 2015. június 30.

Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása: A TÁMOP 3.2.11 "Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában" konstrukció teljes forrása: 7 872 622 369 Ft volt, a pályázatok benyújtására 2013 áprilisáig volt lehetőség. A megítélt támogatás: 7.135.701.658 Ft; leszerződött támogatás: 7.132.492.451 Ft; hatályos szerződéssel rendelkező projekt: 237 db; összes számlalapú kifizetés a jelentés időpontjában: 6.667.487.230 Ft. A pályázaton 346 pályázat került támogatásra, a megvalósulás határideje 2014. december 31. A hátrányos helyzetű kistérségekben megvalósuló pályázatokra megítélt

támogatás mintegy 3,1 milliárd Ft, itt a programokba bevont résztvevők száma közel 75 000 fő.

A TÁMOP-3.2.13 Kulturális intézmények részvétele a tanórán kívüli nevelési feladatok ellátásában c. pályázat megítélt támogatása: 8.438.396.495 Ft; hatályos szerződéssel rendelkező projekt leszerződött támogatása: 8.438.396.495 Ft; szerződéssel rendelkező projekt: 373 db, a megvalósulás határideje 2014. december 31. Az összes számlalapú kifizetés a jelentés időpontjában: 6.709.906.825 Ft.

Jelen intézkedések a 2007-2013. közötti Európai Uniók tervezési-programozási ciklus pályázati konstrukciói közé tartoznak, így – a vonatkozó előírások szerint – lezárásuk mindenképpen megtörténik a 2015. évben. Természetesen a 2014-2020 közötti időszakban új – hasonló fejlesztési célokkal meghirdetésre kerülő – pályázati konstrukciók megjelentetése várható.

VI.7. Meg kell erősíteni a helyi esélyegyenlőségi programok szerepét. A program készítésére kötelezett önkormányzatok tisztviselői körében képzési programot kell indítani a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésére. Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a fejlesztési forrásokra kiírt pályázatok elbírálásánál hogyan lehet egységesen a helyi esélyegyenlőségi programok végrehajtásának bemutatását figyelembe venni a támogatások elbírálásában.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi
miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2012. december 31.

Forrás:

ÁROP 1.1.16. (800 millió Ft)

A helyi esélyegyenlőségi programok szerepének megerősítése érdekében kidolgozásra került a helyi esélyegyenlőségi programokkal kapcsolatos részletes szabályozás (ld. 2012. évi LXXXVI. tv. a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet). Az önkormányzatok, járási hivatalok és kormányhivatalok tisztviselői körében képzések valósultak meg a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésére, ellenőrzésére és nyomon követésére a TKKI által korábban képzésben részesült 50 mentor és mentorasszisztens munkatárs segítségével a 2014. szeptember 30-ig tartó, 1200 millió Ft-ból megvalósuló ÁROP 1.1.16. kiemelt pályázat keretében. A mentorhálózat segítségével eddig 3069 helyi elkészült esélyegyenlőségi programot fogadott el az adott önkormányzat képviselőtestülete, tehát lényegében mindenhol elkészült a HEP. Az Ebktv. előírja, hogy 2013. július 1-től az önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban csak akkor részesülhet, ha a törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos esélyegyenlőségi programmal rendelkezik. A törvényi és kormányrendelet szintű változások azt a célt is szolgálták, hogy olyan, a helyi viszonyokat napi szinten ismerő települési önkormányzati köztisztviselők és közalkalmazottak alkossák

meg a helyi esélyegyenlőségi programokat, akik a program kidolgozásához szükséges település-specifikus ismeretekkel rendelkeznek, továbbá a helyi közösséghez tartozásuk miatt közvetlenül érdekeltek színvonalas, megvalósítható és fenntartható helyi esélyegyenlőségi program létrehozásában.

Az ÁROP pályázat befejezése után 2015. január 1-ét követően a TKKI a helyi esélyegyenlőségi programokkal kapcsolatos feladatainak ellátására 24 fő határozatlan idejű munkatárssal működteti tovább a mentori hálózatot, melynek főbb feladatai a felülvizsgálatok támogatása, folyamatos képzések (tekintettel az igen jelentős fluktuációra), valamint a kapcsolódó pályázati konstrukciók megvalósításának támogatása (ÁROP-1.A.3).

A Területfejlesztési Információs Rendszer (TeIR) keretein belül a tervek elkészítését támogató adatlekérdező felületet alakítottunk ki.

VI.7.0.

VI.8. Elő kell segíteni a roma fiatalok elhelyezkedését a rendvédelmi szervek és a honvédség állományában. Mentorprogramokkal, ösztöndíjakkal kell segíteni a roma fiatalokat a szükséges végzettség megszerzésében és a munkahelyi beilleszkedésben.

Felelős:

**belügyminiszter
honvédelmi miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

**költségvetési törvények (a 2012. évi tervezetében:
XIII. fejezet 1/1 Honvédelmi Minisztérium igazgatása
- a célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül. A további években,
fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)**

Az állaspályázatok, képzési lehetőségek kiírásakor a BM nagy gondot fordít arra, hogy az információ eljusson a cigány fiatalokhoz is. Ehhez igénybe veszi a roma nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek segítségét. A tárca romaügyi referense országos szintű fórumokon, konferenciákon, munkaértekezleteken tájékoztatja a roma fiatalokat a rendészeti szervek által kiírt aktuális pályázatokról és rendszeres kapcsolatot tart cigány nemzetiségi önkormányzatokkal, alapítványokkal, médiával.

A BM OKF és az ORÖ által 2012. decemberben aláírt együttműködési megállapodásban megfogalmazottak szerint, 2013-ban a megyei igazgatóságok együttműködési megállapodásokat kötöttek a megyei szinten működő roma önkormányzatokkal, elősegítve ezzel az NTFS-ben meghatározott feladatok végrehajtását. A büntetés-végrehajtási szervezetnél lévő romaügyi referens rendszeresen tart pályáorientációs előadásokat középiskolákban, illetve azokban az oktatási intézményekben, ahol a roma fiatalok aránya kiemelkedően magas.

A HM által működtetett „KatonaSuli” program a roma és hátrányos helyzetű fiatalok számára is biztosítja egy olyan közösséghez való tartozás lehetőségét, mely vallástól, nemtől és etnikai hovatartozástól függetlenül esélyt nyújt az egyéni és közösségi teljesítményre épülő elismertségre, megbecsülésre és felemelkedésre. A tapasztalatok szerint egyre több középiskola (jelenleg mintegy 50-60 iskola, 2000-2200 fiatal) csatlakozik a programhoz, melynek keretében a katonai hivatás iránt érdeklődő fiatalok érettségi tantárgyként választhatják és tanulhatják a katonai alapismereteket.

VI.8.0.

2014. évben a 18/2014. (V. 30.) ORFK utasítással módosításra került a cigány származású fiatalok rendőrré válásának elősegítése érdekében a Rendőrség által biztosított támogatási rendszer létrehozásáról, valamint a rendőri szervek ezzel kapcsolatos feladatairól szóló 1/2010. (OT 1.) ORFK utasítás. Az új normába beépítésre kerültek a felsőoktatási rendszer utóbbi években történt változásai (bolognai rendszer, Ba, Bsc, Ma, Msc. képzési formák bevezetése, a felsőoktatásban megjelent és alkalmazott kreditrendszer), a norma hatálya kiterjesztésre került az orvosi képzési területen tanuló fiatalokra, továbbá a levelező képzésben résztvevőkre. Az új utasítás 2014. május 30-ától hatályos. A 1/2010. (OT 1.) ORFK utasításban foglaltak alapján az ORFK, valamint a megyei rendőr-főkapitányságok 2014 júniusában megjelentették a 2014/2015. tanévre szóló támogatás elnyerését lehetővé tevő pályázati felhívásukat.

Középfokú tanulmányokat folytató roma származású fiatalok tekintetében 2014-ben az 54 fő jelentkezőből összesen 19 fővel került sor szerződéskötésre. A pályázók mindegyike eleget tett azon feltételeknek, hogy a középfokú tanulmányait követően jelentkezzen felsőfokú vagy középfokú rendőr szakmai végzettséget adó intézménybe.

Az ORFK-nak jelenleg egy fővel van érvényes felsőfokú támogatási szerződése (a Szegedi Tudomány-egyetem munkaügyi és társadalombiztosítási szakán tanul, végzés várható ideje: 2015. július).

2014-ben felsőoktatási intézményben tanulmányokat folytató roma származású fiatallal nem került sor szerződéskötésre, tekintettel arra, hogy nem volt jelentkező a meghirdetett pályázatra.

VI.9. A városi és vidéki lakosság közbiztonsága és a közösségek konfliktusmentes együttélése érdekében helyzetfelmérésen alapuló konkrét, településekre - szükség szerint bel- és külterületekre, tanyavédelmi területekre - bontott, az eszközrendszert bemutató és a végrehajtás ellenőrzésére is kiterjedő vagyon- és közbiztonsági terveket kell készíteni, elsősorban a közösségek békéjét veszélyeztető ismétlődő elkövetések és atrocitások, valamint az életellenes bűncselekmények megelőzése érdekében. A közbiztonsági tervekben ki kell használni a rendőrség, a polgárőrség, a cigány kisebbségi önkormányzatok és a civil szervezetek együttműködésében rejlő lehetőségeket.

Felelős:

**belügyminiszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

nem releváns

Az országos rendőrfőkapitány által 2013. július 08-án aláírt 29000/18265-12/2013. Ált. számon a közbiztonság és a közrend további erősítését elősegítő bűnügyi és rendészeti intézkedések egységes megtételére készített intézkedési terv (a továbbiakban: Intézkedési Terv) I. és II. fejezetében foglalt rendészeti feladatok a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok jelentései alapján az alábbiak szerint foglalhatóak össze. Az Intézkedési Tervben meghatározottak szerint a megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságok, illetve a helyi rendőri szervek

- a polgármesterek véleményének prioritása mentén - széleskörű bűnügyi és közbiztonsági elemzést követően, az illetékességi területükön található településeket ismételten „kiemelten veszélyeztetett”, „veszélyeztetett” és „nem veszélyeztetett” kategóriába sorolták be. A tavalyi és idei évben havi rendszerességgel elvégzett elemzések alapján végrehajtott módosítások eredményeképpen - a 2014. június 30-ai rögzített állapot szerint - kiemelten veszélyeztetett kategóriába összességében 7, míg veszélyeztetett kategóriába 184 település (ideértve Budapest kerületeit is) került besorolásra, amely csökkenő tendenciát mutat a 2013. július hónap adataihoz képest, amely 11 kiemelten veszélyeztetett és 197 veszélyeztetett kategóriájú volt. Az Intézkedési Terv I. fejezetének végrehajtását országos rendőrfőkapitány úr 2014. június 30-ai hatállyal felfüggesztette és 2014. július 01-jétől elrendelte, a 19 megyére kiterjedő 24 órás közterületi jelenlét biztosítására a Készenléti Rendőrség részére, hogy az aktuális feladatai függvényében kihelyezett szolgálatokkal biztosítson erőket a területi és helyi szervek részére.

Az Országos Rendőr-főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály Vezetője által - 2012. július 10-én 29000/6510-155/2012. ált. számon kiadott egységes kérdőíven a lakosság szubjektív biztonságérzetének és a közbiztonsággal kapcsolatos véleményének felmérése megtörtént. A polgármesteri hivatalokban, lakossági fórumokon, rendelőintézetekben, rendőrségi objektumokban kihelyezett kérdőíveket a lakosság önkéntesen, anonim módon 2014. évben is töltötte, főként saját tapasztalatra, illetve a tömegkommunikációs eszközök (televízió, újság, internet) információira támaszkodva. A kitöltött kérdőívek - az értékelt időszakban összesen 16 429 darab - kiértékelése alapján megállapítható, hogy a lakosság biztonságérzetét és közbiztonsággal kapcsolatos véleményét továbbra is az egyéni környezetük biztonságának helyzete befolyásolja, illetve a többsége még mindig attól tart leginkább, hogy sérelmére bűncselekményt követnek el.

VI.10. Az etnikai konfliktusokkal nagymértékben terhelt településeken konfliktuskezelő, mediációs, közösségfejlesztő, valamint közösségi bűnmegelőzési és rehabilitációs programokat kell indítani a rend tartós helyreállítása és a közösségek konfliktusmentes együttélése érdekében.

Felelős:

**belügyminiszter
közigazgatási és igazságügyi
miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

XIV. fejezet 20/1/6 Bünmegelőzéssel összefüggő kiadások 24,8 millió Ft, a továbbiakban a költségvetési törvények forrásainak függvényében.)

Az ORFK Humánigazgatási Szolgálat Rendészeti Szervek Kiképző Központ (a továbbiakban: RSZKK) szervezésében 2013. évben iskolarendszeren kívüli felnőttképzés, 3 napos tanfolyam, keretében 4 alkalommal - etnikai konfliktusokkal is nagymértékben terhelt helyszíneken - került sor konfliktuskezelési tanfolyam megrendezésére. A tanfolyam célja elsősorban a rendőrség azon állományának rendészeti alapokra épülő - kommunikációs-konfliktuskezelési technikákkal történő - megerősítése, amely a mindennapi szolgálati feladatok ellátása során folyamatosan kapcsolatba kerül az állampolgárokkal. Ennek során a tanfolyam olyan módszereket, technikákat

mutatott be, amelyek segítségével az érintett résztvevő megtalálja, és kifejleszti a személyiségéhez leginkább illeszkedő konfliktuskezelési metodikát.

2014. évben folytatólagosan végrehajtásra került 12 konfliktuskezelői tréning. Ebből négy az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központ Vágóhid utcai objektumában BRFK BBO állománya részére (62 fő), valamint a Szabolcs-Szatmár-Bereg MRFK nyírbátori objektumában 5 alkalommal, a MEKTA és a közrendvédelmi állomány részére vegyesen (68 fő). A Csongrád MRFK szegedi objektumában három alkalommal 36 fő részére a MEKTA és a közrendvédelmi állomány vegyesen.

Az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnmegelőzési és Áldozatvédelmi Osztály és az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Közrendvédelmi Főosztály Közterületi és Őrszolgálati Osztály az ország nyugati és keleti megyéi, valamint a Budapesti Rendőr-főkapitányság Területi Kisebbségi Kapcsolattartási Munkacsoport 1-1 tagja részére továbbképzés került megtartásra 2014. június 25-27-én a Hans Seidel Alapítvány finanszírozásában.

Az ORFK és az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Egyesület szervezésében a Norvég Civil Alap finanszírozásából "Kezdeményezés a gyűlölet alapú incidensek rendészeti kezelésének, valamint megelőzésének fejlesztésére" elnevezésű képzés valósul meg 2015 januárjától megyénként 3 fő szolgálatparancsnok részére.

A gyűlölet-bűncselekményekkel szembeni országos szakvonal működése során az egységes szakmai színvonal kialakítása is cél volt. Ennek keretében a rendőrség kiemelt hangsúlyt fordított a feladatvégzésbe bevont munkatársak képzésére. A területi szakirányítók és egyes fővárosi kerületek rendőrkapitányai számára civil szervezetek bevonásával tréningek kerültek megtartásra. A képzések során a másság megértése és elfogadása jelentette az első állomást, ezt követően pedig az előítéletesség és a rasszizmus magyarországi térnyerését ismerték meg. Az áldozatvédelem kérdésének fontossága, valamint a bűncselekmények megfelelő minősítése a tréningek anyagának legjelentősebb részét képezi, így a kiszolgáltatott közösségek (pl. romák), valamint az áldozattá vált egyes személyek iránti empátia erősítése eredményesebben biztosítható.

A társadalmi szerepvállalás részeként 2013 decemberében új szakmai - rendőr-civil egyeztető - fórum elfogadtatására került sor. Első lépésként ez év februárjában a 2012. augusztusi, devecseri gárdavonulás és az ahhoz kapcsolódó büntetőeljárások helyzete került megvizsgálásra, majd rendszeres időközönként (kéthavonta) további eseteket (pl. Konyár) értékelnek ki közösen. Az eszmecsere biztosíthatja, hogy a rendőrség hatékonyabban lépjen fel a helyi konfliktusok megelőzése és kezelése során.

VI.11. Célzott rendvédelmi intézkedésekkel kell fellépni az uzsora, valamint az emberkereskedelem és a prostitúcióra kényszerítés jelenségének hatékony visszaszorítása érdekében.

Felelős:	Határidő:
belügyminiszter	folyamatos

Forrás:
nem releváns

A települési önkormányzatok a kisebbségi önkormányzatok kapcsolattartóival közösen felmérték az uzsora bűncselekmények és az ezekhez szorosan kapcsolódó büntetendő cselekmények tekintetében a bűnügyi fertőzöttséget, a megállapított tendenciákat folyamatosan figyelemmel kísérik. Az értékelő-elemző munka során a legfertőzöttebb megyék (Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, illetőleg Baranya) eljáró szervei beszámoltak a nyomozások állásáról, a büntetőeljárások lefolytatását elősegítő, illetve akadályozó tényezőkről. Helyszíni ellenőrzések alkalmával az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Főosztály Korrupció és Gazdasági Bűnözés Elleni Osztálya felvette a kapcsolatot az érintett nyomozó hatóságok bűnügyi és közrendvédelmi szakterületén dolgozó munkatársakkal, továbbá az illetékes ügyészségek képviselőivel is. A nyomozások hatékonyságának elősegítése érdekében módszertani útmutató készült.

Kiemelt figyelmet fordítunk a nyomozást végző állomány szakmai tudásának növelésére, szinten tartására, amelyet oktatással teszünk hatékonnyá.

2013 decemberében az emberkereskedelem áldozatainak azonosításával kapcsolatos feladatok egységes és maradéktalan végrehajtására mentorképzést szerveztünk. Az emberkereskedelem áldozatainak azonosításáról szóló 354/2012. (XII.13.) kormányrendelet által meghatározottakat, valamint általános áldozatsegítési ismereteket 2014-ben valamennyi megyei rendőr-főkapitányság oktatta az érintett állomány körében. 2013-ban kétoldalú (Bilateral Operational Co-operation Action Plan - OAP) együttműködési megállapodást írtunk alá a Holland Királyság Rendőrségével a két ország rendőrségének szorosabb együttműködése, az emberkereskedelem elleni közös, hatékony fellépés érdekében, amely a gyakorlatban közös nyomozásokban, legjobb gyakorlatok átvételében, személyes tapasztalatcserékben valósul meg. 2014 márciusában az ORFK és a Baptista Szeretetszolgálat együttműködési megállapodást kötött. Fő célkitűzése az áldozattá válás megelőzése és az áldozatok mielőbbi ellátásba kerülésének segítése az emberkereskedelem területén.

Az ORFK Bűnmegelőzési Osztály részt vesz „Az emberkereskedelem európai áldozatainak irányítása és segítése” - RAVOT-EUR elnevezésű magyar-belga-holland projektben. A magyar kezdeményezésű projekt fő törekvése egy olyan nemzetközi áldozatkezelési mechanizmus kialakítása Magyarország- Belgium és Hollandia között, amely elősegíti mind a munka, mind a szexuális célú emberkereskedelem áldozatává vált személyek biztonságos visszatérését, az áldozatok irányítását, valamint a kapcsolat - és bizalomépítést az egyes országok nemzeti mechanizmusai között.

A Rendőrség nyomozó hatóságai előtt uzsora bűncselekmény, valamint uzsorás jellegű cselekményekkel összefüggésben lévő büntetőeljárások adatai szerint - a területi nyomozó hatóságok rendszeres adatközlése alapján - 2014-ben uzsorakamatos kölcsönhöz köthető bűncselekmények miatt a rendőrség nyomozó hatóságai összesen 163 nyomozást fejeztek be. A befejezett ügyek közül 49 esetben feljelentés elutasítással, 72 esetben bűncselekmény, illetve bizonyíték hiányában történő megszüntetéssel, 38 ügyben vádemelési javaslattal, 4 ügyben pedig egyéb módon (áttétel, egyesítés, átminősítés) zárult az eljárás. A folyamatban lévő, illetve a befejezett büntetőeljárások adatairól negyedévente jelentést küld az ORFK belügyminiszter úrnak. Az uzsorás jellegű bűncselekményekkel kapcsolatos eljárásokat gyorsítja a 13/2014. (V. 16.) ORFK utasítás.

A 2013-2016-ra vonatkozó Emberkereskedelem Elleni Nemzeti Stratégia elkészítését az ÁROP 1.1.19. pályázat keretében a BM 2013. május 31. határidővel vállalta. A stratégiát a Kormány 2013. május 29-i ülésén a 1351/2013. (VI. 19.) Korm. határozattal elfogadta.

A 2013. július 1-jén hatályba lépett, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényre, valamint a 2011/36/EU számú irányelvre és a 354/2012. (XII. 13.) kormányrendeletre tekintettel, munkacsoport keretében megkezdődött a jelenleg hatályos, a prostitúcióval összefüggő jogsértések és az emberkereskedelem kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtását szabályozó 46/2007. (OT 30.) számú normatív utasítás felülvizsgálata és átdolgozása.

VI.12. Elő kell segíteni a fiatalok jogkövető magatartási kultúrájának kialakulását, ezért kiemelten támogatni kell az áldozattá és elkövetővé válásuk megelőzésére irányuló törekvéseket, programokat. Ennek érdekében modellprogramok kidolgozása, megvalósítás és értékelése szükséges. A tapasztalatok levonása, a programok tökéletesítése után a modellprogramok megvalósítását országossá kell tenni.

Felelős:

**belügyminiszter
nemzeti erőforrás miniszter**

Határidő:

folyamatos

Forrás:

költségvetési törvények (2011. évi költségvetési törvény XIV. fejezet 20/1/6 Büntelmegelőzéssel összefüggő kiadások 24,8 millió Ft, a továbbiakban a költségvetési törvények forrásainak függvényében.)

A feladatban említett modell programok (DADA, ELLEN-SZER) rendelkezésre állnak. **A 2013/2014-es tanévben a DADA program keretében az ország 193 települése 342 iskolájának 1293 osztályában 33.128 gyermeket 157 rendőr oktatott. Szintén ebben a tanévben, az ELLEN-SZER programban az ország 26 települése, 43 iskolájának 152 osztályában 7098 fiatal vett részt, akiket 27 rendőr oktatott.** Azokban az iskolákban, ahol a létszámhiány, illetve a leterheltség miatt a programokat egészükből nem tudták végrehajtani, bűnmegelőzési foglalkozások keretében kaptak tájékoztatást a diákok, a tantestülettől érkezett kéréseknek megfelelően. Az oktatók szinte mindenhol szabadidős rendezvényeken, szakmai napokon, diákvetélkedőkön és nyári táborokban is közvetítették a programok szellemiségét. A DADA program 2014/15. tanévi tervezett adatai: 212 település, 341 iskola, 1203 osztályban, 3105 fő gyermek, 164 fő rendőr oktató. Az ELLEN-SZER program 2014/15. tanév tervezett adatai: 23 település, 42 iskola, 92 osztályban, 2519 fő gyermek, 30 fő rendőr oktató.

Az ORFK Oktatásigazgatási és Kiképzési Főosztály által szervezett, felügyelt és koordinált belügyi rendészeti középiskolai képzés országosan 76 civil oktatási intézményben képezi a pedagógiai program részét. Az alapvető jogi, szociológiai, kriminológiai ismeretek sok esetben szembesítik a fiatalokat cselekedeteikkel és hozzájárulnak a jogkövető viselkedés kialakításához, megerősítéséhez.

VI.13. Elő kell segíteni az áldozatsegítő támogatásoknak az áldozatokhoz történő hatékonyabb eljuttatása érdekében cigány önkéntesek bevonását az áldozatsegítésbe, így a cigány közösségekben, a mélyszegénységben és a telepeken élő áldozattá vált személyek az őket megillető, törvényes támogatásokat könnyebben tudják elérni.

Felelős:

belügyminiszter

Határidő:

folyamatos

Forrás:**TÁMOP 5.6.2**

A TÁMOP 5.6.2 „Tett” kiemelt projekt által érintett kilenc megyében az önkéntes-toborzás befejeződött, sor került a cigány nemzetiséghez tartozó önkéntesek felvételére. Minden önkéntes hospitáláson vett részt a megyei áldozatsegítő szolgálatnál. Valamennyi önkéntesünk részére szerveztünk képzéseket, így a roma nemzetiségű önkénteseknek is „Interjútechnikák, esetkezelés, empátiafejlesztés önkéntesek és önkéntes szervezők részére” címmel, amelyet belső képzésként valósítottunk meg minden régióban. **Az önkéntesek saját választásuk szerint vehettek részt a képzésen, a 14 roma nemzetiségű önkéntes közül 9 fő vett részt a tréningen és kapott tanúsítványt a részvételről.**

VI.13.0.

A TÁMOP 5.6.2. projekt támogatási időszaka lezárult, új önkéntesek felvételére és képzésére nincs lehetőség, de a képzésben részesült önkéntesek a továbbiakban is folytatják munkájukat.

VI.14. A cigány érdekképviseleti szervezetek cigány önkénteseinek segítségével képzéseket kell tartani az áldozatsegítéssel foglalkozó kollégák számára, hogy hatékonyabban, előítélet-mentesen tudjanak segíteni a hozzájuk forduló áldozatoknak. Egyúttal ezt a képzést az áldozatsegítők ügyviteli vizsgára felkészítő képzésének részévé kell tenni.

Felelős:

belügyminiszter

Határidő:

**átfogó képzés kialakítására 2012. szeptember 1.
az ügyviteli vizsgába történő beépítésére 2013. március 1.**

Forrás:**forrást nem igényel**

2011. december 29-én a KIMISZ felkérte az ORÖ-t, hogy nyújtson információt arról, hogy melyek azok a cigány érdekképviseleti szervezetek, akik bevonhatóak és segítséget tudnak nyújtani a feladat teljesítéséhez. A felkérésben egyidejűleg kértük kapcsolattartó személy kijelölését az ORÖ-től. A kapcsolattartó kijelölését követően a KIMISZ rajta keresztül, majd 2012. július 26. napján személyesen is felvette a kapcsolatot az ORÖ-vel. Az ORÖ képviselői ígéretet tettek arra, hogy megvizsgálják a rendelkezésre álló lehetséges képzéseket, amelyeket az esetleges észrevételek, javaslatok megtétele céljából megküldenek majd a KIMISZ részére is. Erre mindeztidőig nem került sor, így az ORÖ érdemi válasza hiányában a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal a Kék-Vonal Alapítvánnyal vette fel a kapcsolatot annak érdekében, hogy a képzéseket megtartsák. Az Alapítvány 2013 novemberében tartott képzést összesen 61 fő áldozatsegítő részére. A tréning a segítő beszélgetés eszköztárának fejlesztését szolgálta. Nem kifejezetten a romákkal kapcsolatos képzés volt, ám tartalmánál és jellegénél fogva hozzájárult a stratégia által kitűzött cél megvalósulásához.

VI.14.0.

VI.15. A <http://www.kih.gov.hu/> honlapon az összes hivatalosan elismert magyarországi kisebbség nyelvén, valamint a Magyarországon használatos cigány nyelveken (pl. lovári, romungro) is elérhetővé kell tenni az Áldozatsegítő Szolgálat munkájával kapcsolatos információkat.

Felelős:

belügyminiszter

Határidő:

2013. június 1.

Forrás:

**költségvetési törvények (A 2012. évi tervezetében:
X. fejezet 13. címsor Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
Igazságügyi Szolgálat 356,9 millió Ft
A célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül. A további években,
fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)**

Az intézkedés végrehajtása érdekében a KIMISZ felvette a kapcsolatot valamennyi nemzetiségi önkormányzattal. Amelyek együttműködőnek bizonyultak, maguk lefordították a tájékoztató anyagot, a többiek esetében intézményi költségvetés terhére hivatalos fordító irodán keresztül készült el a fordítás. A stratégiában foglaltakon túlmenően angol és finn nyelvű fordítás is készült, továbbá az ORÖ javaslatára a cigány áldozatok számára a jobb érthetőség érdekében kérdezz-felelek típusú kiskátét is összeállított a KIH. Az anyag közzétételre került a KIH honlapján (ld. <http://kih.gov.hu/information-in-other-language>).

VII. A megvalósítás koordinációja

Az NTFS intézkedési terve 7, a Stratégia koordinációjával kapcsolatos konkrét intézkedést tartalmaz, melyek a minőségi oktatás és a szabadidő hasznos eltöltésének, egyenlő esélyű hozzáférését, a hátrányos helyzetű tanulók iskolai előmenetelének támogatását és a fejlesztési programok nyomon követési rendszerének kidolgozását tűzik ki célul. Az NTFS intézkedési tervében nevesített intézkedéseken kívül további intézkedések is szolgálják a célokat. Az intézkedések előrehaladását a következő táblázat tartalmazza:

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
VII.1.	TFCTB, ROK-T, LJGy-ÉB, CET működtetése	T
VII.2.	Országos Szegregációs Adatbázis létrehozása	T
VII.3.	Országos Szegregációs Adatbázis használata	T
VII.4.	Nagymintás vizsgálatok	T
VII.5.	Jó gyakorlatok	T
VII.6.	Érdekérvényesítés a fejlesztéspolitikában	T
VII.7.	NTFS monitoring rendszer kialakítása	M

M: Megvalósult

T: Terv szerint halad

K: Késik

V: Vezetői intézkedést igényel

VII.1. A kormányzati munkát illetően fejleszteni kell a felzárkózás politika szakpolitikai eszköztárát, a különböző szakpolitikák összehangolását szolgáló koordinációs rendszerét. A különböző szakpolitikai területek jogszabályi környezetének összehangolására módszertani fejlesztéseket kell megvalósítani.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2012. október 31.

Forrás:

ÁROP 1.1.9. (500 millió Ft)

A felzárkózás szakpolitikai eszköztárát és a különböző szakpolitikai területek összehangolását szolgáló koordinációs rendszer működtetése folytatódott 2013-ban is. A **Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: TFCTB) keretein belül létrejött Monitoring munkacsoport folytatta munkáját.** A programmonitoring-rendszer kiépítése során lebonyolított pilot adatgyűjtést és jelentés összeállítását követően a Monitoring munkacsoport munkája nyomán készült el további három jelentés: 2013-ban a kormánynak szóló beszámoló mellett egy belső, évközi jelentés az NTFS

intézkedési tervének végrehajtásáról, valamint e 2014. évi beszámoló a Kormány részére.

A TFCTB munkájáról külön részletes beszámoló készült, melynek egyeztetése ezen jelentéssel párhuzamosan zajlik.

VII.1.0.

A *Roma Koordinációs Tanács* (a továbbiakban: ROK-T) célja a cigány népesség hatékony felzárkózásának előmozdítását szolgáló intézkedések társadalmi partnerségen alapuló kialakítása, végrehajtása és eredményeivel kapcsolatos véleménynyilvánítás. A ROK-T a felzárkózást szolgáló tanácsadó, konzultációs testület, színtere az érintett társadalmi csoportok érdekeire vonatkozó információk kormányzati munkába történő közvetítésének. A ROK-T a létrehozásáról szóló 1102/2011. (IV. 15.) Kormányhatározat alapján működik, és 2013-ban 2 ülést tartott.

A „*Legyen jobb a gyermekeknek!*” Nemzeti Stratégia Értékelő Bizottsága (a továbbiakban: ÉB) 2007-ben jött létre, amelyet a kormányzati felelősség markánsabb megjelenítése érdekében a Kormány 2011-ben átalakított, így a civil szervezetek mellett a kormányzat képviselői is tagjai lettek az új bizottságnak. Feladata a „*Legyen jobb a gyermekeknek!*” Nemzeti Stratégiának, valamint az NTFS-ben megfogalmazott, gyermekszegénységet érintő célkitűzések megvalósulásának nyomon követése, monitorozása, a Stratégia céljaival, prioritásaival kapcsolatos társadalmi folyamatok alakulásának figyelemmel kísérése, illetve vélemények javaslatok megfogalmazása a Társadalmi Felzárkózási és Cigányügyi Tárcaközi Bizottság számára. A 2014-es évben az ÉB két alkalommal ülésezett. Az üléseken a tagok, egyebek mellett, foglalkoztak Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2015-2017. évi intézkedési tervének előkészítésével, a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó, „a teletszerű lakhatás kezelését” megalapozó szakpolitikai stratégiával, a gyerekek esélyeit növelő jó gyakorlatok szempontrendszerének kialakításával, valamint a gyerekesély programot megvalósító kistérségek értékelése és a térségi monitoring rendszer adatainak összefüggéseivel.

A testületek a folytatják munkájukat 2015-ben is, s aktív szerepet vállaltak a stratégiához kapcsolódó nyomon követési, értékelési munkában.

VII.2. A Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Roma Önkormányzat bevonásával létre kell hozni egy a Magyarországon található valamennyi szegregált lakókönyezetet tartalmazó ún. Országos Szegregációs Adatbázist.

Felelős:

**közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter**

Határidő:

2013. március 31.

Forrás:

ÁROP 1.1.16. (800 millió Ft)

A feladat teljesítéséhez ki kell alakítani az Országos Szegregációs Adatbázist (OSzA), rögzíteni kell módszertani alapjait, meg kell teremteni a szabályozási hátterét annak, hogy adatait a pályázatok (hazai és uniós) elbírálásában figyelembe lehessen venni. A KSH az érintett államigazgatási szervekkel együttműködve elkészítette a rendszer módszertanát, az új szabályozás illetve a korábban alkalmazott módszertan felülvizsgálatán. A kidolgozott módszertan

nyomán a 2011. évi népszámlálási adatok felhasználásával, a TFFÁT közreműködésével, a KSH a források rendelkezésre állásának függvényében tudja létrehozni az adatbázist. A szegregátumokat tartalmazó ún. szegregátum-térkép szintén e TA projekt keretében lesz elérhető a Lechner Tudásközpont által üzemeltetett TEIR rendszerben.

VII.2.0.

VII.3. A kiírásra kerülő pályázatok során a területi célzás eszközeként figyelembe kell venni az Országos Szegregációs Adatbázist. Az érintett pályázatokról évente tájékoztatót kell készíteni a közigazgatási és igazságügyi miniszternek.

Felelős:

érintett miniszterek

Határidő:

az adatbázis elkészültétől folyamatosan

Forrás:

nem releváns

A feladat teljesítésének előfeltétele az előző pontban említett adatbázis létrejötte. A rendszeres jelentéshez szükséges egy sztenderd internetes beszámoló formátum kialakítása, mely a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság feladata. A jelentések várhatóan a következő tervezési ciklus pályázataira állíthatók össze.

VII.3.0.

VII.4. A stratégiában foglalt célok megvalósulásának nyomon követésére, hatásainak vizsgálatára célzott, nagymintás vizsgálatokat, társadalomtudományi kutatásokat kell folytatni.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter érintett miniszterek

Határidő:

folyamatos

Forrás:

költségvetési törvények (2012. évi tervezetében:

X. fejezet 20/9 Társadalmi felzárkózást segítő programok 900 millió Ft. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.),

TÁMOP 5.4.1. (A teljes keret: 1 640 millió Ft - a célokat e keret egy része szolgálja közvetlenül.)

A TÁMOP 5.4.1 kiemelt projektben, a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, illetve a kutatási-fejlesztési eljárás nyerteseként a GfK Hungária Kft. bonyolította le 107 millió Ft értékben 7000 fős mintán nagymintás roma kutatás projektjét, melynek célja volt, hogy a kutatás révén átfogó, a korábbi meghatározó jelentőségű vizsgálatokkal összevethető, a bekövetkezett változásokat tükröző képet kapjunk a hazai cigányság életkörülményeinek változásairól. 2013-ban a

nagymintás roma kutatás a tervek szerint lezajlott, őszi elkészült az előzetes értékelés majd az átfogó tanulmány. A projekt dokumentumai elérhetők a <http://modernizacio.hu/iii-piller-kutatas/romakutatas> címen.

Emellett a társadalmi folyamatok, a társadalmi különbségek, a szegénységben élők életkörülményeinek változását nyomon követő **TÁRKI Háztartás Monitor vizsgálat** végrehajtásához támogatást biztosított a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság. A támogatások a vizsgálat kétévenként felvett egy-egy hullámának lebonyolítását tette lehetővé. A TÁRKI Háztartás Monitor legutóbbi felvétele 2013 tavaszára elkészült, a zárótanulmány adatait, megállapításait felhasználtuk a további fejlesztések tervezéséhez. A TÁRKI-val továbbá együttműködtünk a stratégia monitorozását szolgáló, a társadalmi környezet változásait bemutató tanulmány összeállításában is. 2014 őszi időpontra vonatkozóan a TÁRKI 2015 márciusában készítette el a programok társadalmi hatásait bemutató vizsgálatát *A társadalmi folyamatokat jelző indikátorok a TÁRKI Háztartás Monitor Kutatása alapján* c. tanulmányában (ld. e jelentés függelékét), melyet az EMMI SZOCTFÁT megbízásából készített. Korábban szintén a TÁRKI készített hasonló elemzést a korábbi időszakra vonatkozóan *Társadalmi folyamatok Magyarországon a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia elfogadásának időszakában - 2009-2012 címmel*. (a tanulmány alapja a Stratégia indikátor rendszere, valamint a Háztartás Monitor adatai.)

VII.4.0.

VII.5. A stratégia monitorozási rendszeréhez kapcsolódóan ki kell dolgozni a jó gyakorlatok gyűjtésének és elterjesztésének rendszerét.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter

Határidő:

2012. december 31.

Forrás:

költségvetési törvények (2012. évi tervezetében: X. fejezet 20/9 Társadalmi felzárkózást segítő programok 900 millió Ft. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

A felzárkózási jó gyakorlatok számbavétele programelem megvalósult, a jó gyakorlatok dokumentációja elkészült. Az *Önkormányzati jó gyakorlatok összegyűjtését* az EMMI-TFFÁT a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségével kötött szerződéssel támogatta. *További jó gyakorlat gyűjtési kutatások előkészítése* érdekében a „Legyen jobb a gyermekeknek!” Értékelő Bizottság (ÉB) felkérésére az ÉB és a Roma Koordinációs Tanács közös Indikátor munkacsoportja módszertani előkészítő munkát kezdett, ehhez kapcsolódóan egy TÁMOP TA projekt keretében további módszeres megalapozó munkát végzünk. A Világbank szakmai segítségével készülő tanulmány egyebek mellett a társadalmi befogadás tekintetében jó vagy ígéretes gyakorlatok azonosításához határoz meg

kritériumokat, s azonosítja a társadalmi befogadás az Európai Unión belül és kívül alkalmazott jó vagy ígéretes gyakorlatait, különös tekintettel a magyarországi gyakorlatokra.

VII.5.0.

VII.6. A 2014-2020 közti időszakra szóló kohéziós politika kereteit meghatározó jogszabályok és fejlesztési tervek tárgyalása során fokozott hangsúlyt kell helyezni a romák társadalmi integrációjával kapcsolatos érdekek érvényesítésére.

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter
nemzeti fejlesztési miniszter
külügyminiszter

Határidő:

2013. december 31-ig folyamatos

Forrás:

nem releváns

Az EMMI-SZOCTFÁT munkatársai rendszeresen részt vesznek a tervezési folyamat megbeszélésein, s határidőre elkészítik a tervezésközi munkaanyagokat.

VII.6.0.

VII.7. NTFS monitoring rendszer kialakítása

Felelős:

közigazgatási és igazságügyi miniszter

Határidő:

2012. május 31.

Forrás:

költségvetési törvények (2012. évi tervezetében: X. fejezet 20/9 Társadalmi felzárkózást segítő programok 900 millió Ft. A további években, fenntartható módon, a költségvetési lehetőségek függvényében.)

A Kormányhatározat normaszövegében szereplő intézkedés célja az intézkedési tervben foglalt feladatok megvalósulásának és hatásának nyomon követése érdekében monitoring rendszer kialakítása, melynek több eleme van. Az *indikátorrendszer kialakítása a társadalmi környezet változásainak nyomon követésére* 2012. június 1-ig kialakításra került a TÁRKI által 5 millió Ft költségvetési forrás felhasználásával, melynek adatokkal való feltöltése folyamatos. Az indikátorrendszer elérhetővé tétele az Társadalmi Felzárkózási Információs Rendszerben 2012. december 15-ig megvalósult. Az *intézkedés-nyomon követési és jelentési rendszer* kialakítása 2013. február 15-ig megvalósult a KPMG közreműködésével 5 millió Ft költségvetési forrás felhasználásával. A *Társadalmi Felzárkózási Információs Rendszer kialakítása* a Lechner Tudásközponttal (korábban VÁTI) közösen történt. A *stratégia monitoring nyilvánosságának biztosítása* a stratégia végrehajtásáról szóló éves jelentések közzétételével valósult meg az ÉB és a ROK-T testületek tagjai számára.

VII.7.0.

Az NTFS monitoring rendszerének része a programok társadalmi hatásainak vizsgálata is, amit független kutatóműhelyek bevonásával végzünk (ld. a VII.4. intézkedést).

4. Az intézkedések előrehaladása

Az intézkedések előrehaladásának összefoglaló értékelése

Intézkedés kód	Intézkedés rövid cím	Előrehaladás
I.1.	Gyerekházak létesítése	M
I.2.	Gyerekesély programok kiterjesztése	T
I.3.	Bölcsődei férőhely bővítése	T
I.4.	Nyári étkeztetés bővítése, ingyenes étkeztetés kiterjesztése	T
I.5.	RGyK felülvizsgálata	M
I.6.	Szociális szolgáltatások elérhetővé tétele szegregátumokban	K
I.8.	Roma helyettes és nevelő szülők	M
I.9.	Megelőző pártfogás kidolgozása és bevezetése a gyermekvédelemben	M
I.10.	Javítóintézeti tevékenység sztenderdizálása és új férőhelyek létrehozása	T
I.11.	Gyermekszegénység mérésére alkalmas indikátorrendszer	M
II.1.	Gyermekjóléti szolgáltatások elérhetővé tétele	T
II.2.	IPR felkészítés, kiegészítő illetmény	T
II.3.	Tanodák létrehozása	T
II.4.	Iskolai lemorzsolódás csökkentése	T
II.5.	Roma ösztöndíjak működtetése, értékelése	T
II.6.	Ösztöndíj - IPR összehangolás	M
II.7.	Pedagógus képzési követelmények fejlesztése	T
II.8.	Roma szakkollégiumok működtetése és fejlesztése	T
II.9.	Felsőoktatási mentori szolgáltatás	M
II.10.	Felzárkózási pedagógiai programok	T
II.11.	Sport-terek fejlesztése	K
III.1.	Hátrányos helyzetű csoportok számára képzések és szolgáltatások	T
III.2.	Munkaerő-piaci programok hátrányos helyzetűek számára	T
III.3.	Képzéssel egybekötött közfoglalkoztatás	T
III.4.	Roma nők-program	T
III.5.	Hátrányos helyzetű térségek munkahelyteremtő beruházásai, alacsony képzettségűek foglalkoztatása	T
III.6.	Szociális gazdaság típusú, helyi programok támogatása	T
III.7.	Szakképzés, felnőttképzés fejlesztése	T
III.8.	Alapvető végzettség megszerzése	T
IV.1.	Koragyermekkorai szűrővizsgálatok módszertani és infrastrukturális fejlesztése	T
IV.2.	Gyermekkorai mentális problémák kezelése, szolgáltatásfejlesztés	T
IV.3.	Gyermekegészségügyi ismeretek hh szülőknek	T
IV.4.	Egészségfejlesztési ismeretek és szűrések hátrányos helyzetű térségekben	T
IV.5.	Betöltetlen egészségügyi állások betöltése	T

IV.6.	Közoktatásban egészségfejlesztési programok	T
V.1.	Lakáscélú támogatások felülvizsgálata	V
V.2.	Városfejlesztési programok	T
V.3.	Komplex telepprogramok	T
V.4.	Bérlakások kialakításának szabályozása	K
VI.1.	Képzések roma önkormányzatoknak	M
VI.2.	Antidiszkriminációs médiakampányok	M
VI.3.	Roma kultúra támogatása	T
VI.4.	Egyházi roma programok	T
VI.5.	Világsátor	T
VI.6.	Kulturális felzárkózási programok	T
VI.7.	Helyi esélyegyenlőségi programok pályázatokban	M
VI.8.	Romák a rend-, és honvédelemben	T
VI.9.	Közbiztonsági tervek	T
VI.10.	Helyi bűnmegelőzési programok	M
VI.11.	Uzsora, emberkereskedelem visszaszorítása	T
VI.12.	Jogkövető magatartás segítése	T
VI.13.	Roma önkéntesek az áldozatsegítésben	M
VI.14.	Áldozatsegítés-képzések	M
VI.15.	Áldozatsegítés az interneten	M
VII.1.	TFCTB, ROK-T, LJGy-ÉB működtetése	T
VII.2.	Országos Szegregációs Adatbázis létrehozása	T
VII.3.	Országos Szegregációs Adatbázis használata	T
VII.4.	Nagymintás vizsgálatok	T
VII.5.	Jó gyakorlatok	T
VII.6.	Érdekérvényesítés a fejlesztéspolitikában	T
VII.7.	NTFS monitoring rendszer kialakítása	M

M: Megvalósult; T: terv szerint halad; K: Késik; V: Vezetői intézkedést igényel;

5. A Stratégia céljainak és az intézkedési terv beavatkozásainak megfeleltetése

Pillérek (1. szint)	Célok (2. szint - Specifikus célok)	Beavatkozási területek	Intézkedés kód	Intézkedések	
I Gyermek jólét	2.1 A gyermekek szegénységének csökkentése.	1.0 Nincs részletezve	I.1.0.	Új Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatások létrehozása ITGyP kistérségekben	
			I.2.0.	Az integrált térségi gyermekesély programok kiterjesztése további LHH kistérségekre	
			I.3.0.	A bölcsődei és az egyéb napközbeni kisgyermek ellátást szolgáló férőhelyek bővítése	
			I.4.0.	A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők étkeztetésének kiterjesztése	
			I.5.0.	A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény (RGYK) intézményének felülvizsgálata	
			I.6.0.	A családsegítő és gyerekjóléti szolgáltatásokhoz közvetlen hozzáférés biztosítása a szegregátumokban, gettósodó településeken	
			I.8.0.	Roma helyettes szülők és nevelő szülők képzése, az ellátásra szoruló roma gyermekek megfelelő elhelyezése	
			I.9.0.	A gyermekkorú és fiatalkorú szabálysértést, bűncselekményt elkövetők szocializációjának és reszocializációjának elősegítése	
			I.10.0.	A fiatalkorú bűncselekményt elkövetők szocializációjának és reszocializációjának, egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítása, elősegítése	
			II Oktatás-képzés	2.2 A roma és mélyszegénységben élő gyerekek oktatáshoz való hozzáféréseinek javítása, 2.3 Az iskolai lemorzsolódás csökkentése	2.1 Óvodáztatás
2.2 Befogadó iskolai környezet biztosítása, az oktatás hátránykompenzációs képességének erősítése	II.2.0.	Az óvodai fejlesztő program szerinti foglalkozás, illetve az alap- és középfokú oktatás támogatása			
	II.3.0.	A tanoda és „második esély” típusú programok folytatása			
	II.4.0.	Célt programok indítása az iskolai lemorzsolódás csökkentésére			
2.3 Hátrányos helyzetű, köztük roma fiatalok közép- és felsőfokú oktatásba való eljutásának és bennmaradásának elősegítése	II.5.0.	Ösztöndíj programok folytatása			
	II.6.0.	Az ösztöndíj programok, az iskolai sikeresség javítását célzó uniós fejlesztések és az integrációs pedagógiai rendszerek összehangolása			
	II.7.0.	Integrált nevelési ismeretek és kompetenciák szerepeltetése a pedagógusok képzési követelményei között			
	II.9.0.	A felsőoktatási intézmények mentori, koordinátori, tanácsadói szolgáltatásainak bővítése			
	II.10.0.	Felzárkózást segítő pedagógiai programok kidolgozása a szükséges területeken			
2.4 Közművelődés, kulturális és sport szolgáltatások fejlesztése	II.11.0.	Meglévő, szabadon használható, sportolásra alkalmas terek fejlesztése, nyitvatartásuk meghosszabbítása			
III Foglalkoztatás	1.1 A romák, mélyszegénységben élők munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, illetve foglalkoztatottsági szintjük emelése.	3.1 A munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacra való belépése			III.1.0.
			III.2.0.	A hátrányos helyzetű munkanélküliek, szegregátumokban élők számára munkaerő-piaci programok működtetése	
			III.3.0.	A hátrányos helyzetű munkanélküliek számára szakmai képzésekkel egybekötött közfoglalkoztatási programok indítása	
			III.4.0.	A roma nők szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatást nyújtó intézményekben való foglalkoztatását elősegítő programok indítása	
			III.5.1.	A kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetű térségekben a KKV-k munkahelyteremtő beruházásainak támogatása	
			III.5.2.	A magas élők munkai-igényű kezdeményezések elősegítése	
			III.5.3.	Alacsony iskolai végzettségűek - ezen belül különösen a nők, romák - foglalkoztatását és képzésükben való együttműködést vállaló vállalkozások előnyben részesítése	
			III.7.0.	A hátrányos helyzetű emberek, elsősorban romák képzéshez való hozzáféréseinek és a piacképes szakma megszerzésének támogatása	
			3.2 A szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése	III.8.0.	Alapfokú végzettség, illetve a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakképzettség megszerzésének támogatása és nyomon követése
				3.3 Gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hátrányos helyzetű,	III.6.1.

			alacsony iskolai végzettségű emberek foglalkoztatása érdekében, elsősorban a nyílt munkaerőpiacon a magas élők munkai igényű ágazatokban és atipikus foglalkoztatási formák alkalmazásával	III.6.2.	Szociális földprogramok indítása	
				III.6.3.	Szociális gazdaság típusú programok indítása	
				III.6.4.	Mikrohittel programok indítása	
			3.4 A foglalkoztatás vonzóvá tétele, a munka kifizetővé tétele	-	Foglalkozáspolitikai szinten kezelve	
			3.5 A foglalkoztatás rugalmasságának növelése	-	Foglalkozáspolitikai szinten kezelve	
I V	Egészségügy	3.3 A romák, mélyszegénységben élők és gyermekek egészségi állapotának javítása, a születéskor várható élettartam növelése, valamint az egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférésük javítása	4.1 Egészségfejlesztés, egészségvédelem	IV.3.0.	A korszerű gyermek-egészségügyi ismeretek nyújtása a hátrányos helyzetű szülők számára	
				IV.4.1.	A legfontosabb egészségfejlesztéssel kapcsolatos üzenetek eljuttatása a hátrányos helyzetű emberek részére	
				IV.6.0.	A közoktatási intézményekben programok indítása a társadalmi csoportokat veszélyeztető egészségügyi rizikófaktorokra, problémákra, szenvedélybetegségek megelőzésére	
				4.2 Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése	IV.4.2.	Népegészségügyi szűréseken való részvétel ösztönzésére programok indítása az LHH településeken és szegregátumokban
			IV.5.0.		Egészségügyi alapellátás megerősítése	
				4.3 Csecsemő-, gyermek- és ifjúság egészségügy fejlesztése	IV.1.0.	A területi különbségekből fakadó hátrányok csökkentését célzó program indítása koragyermekkori fejlődési szűrővizsgálatra
			IV.2.0.		Gyermek- és serdülőkorú mentális problémák kezelésére célzott, az egész ország egész területét lefedő szolgáltatások kialakítása	
V	Lakhatás	3.1 A lakhatási körülmények, a lakhatás biztonságának javítása, lakhatási lehetőségek bővítése (bérlakás).	5.1 Lakásfenntartás támogatása, adósságkezelés	V.1.0.	A lakáscélú állami támogatások rendszerének felülvizsgálatával a szociális bérlakás és lakhatási támogatások átalakítása	
				V.4.0.	A szociális bérlakások kialakítására vonatkozó keretfeltételek meghatározása	
		3.2 A települési és térségi szegregáció csökkentése	5.2 Telepprogramok, szociális városrehabilitáció, szociális lakhatás	V.2.0.	Alacsony infrastruktúrájú városi lakótelepek rehabilitációja, valamint az ott élők foglalkoztatási és társadalmi integrációjának elősegítése	
				V.3.0.	A telepeken, telepszerű lakókörnyezetben élők társadalmi felzárkózásának érdekében komplex programok végrehajtása	
VI	Bevonás, szemléletformálás, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelem	3.5 Az érintettek bevonása a programok tervezésébe, végrehajtásába, értékelésébe	6.1 Roma önkormányzatok, civil szervezetek képzése és bevonása	VI.1.0.	Képzések indítása a roma nemzetiségi önkormányzatok számára	
		3.4 A társadalmi együttélés alapját jelentő bizalom erősítése, a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése	6.2 Kétirányú szemléletformálás	VI.3.0.	Roma kulturális intézmények és szervezetek működésének támogatása	
				VI.4.0.	Az egyházak roma közösségek körében végzett missziós és pasztorációs tevékenységének támogatása	
				VI.5.0.	Roma multifunkcionális központ létrehozása (világsátor)	
				VI.6.0.	Társadalmi felzárkózást erősítő foglalkozások szervezése a kulturális intézmények bázisán	
				VI.7.0.	A helyi esélyegyenlőségi programok szerepének erősítése a fejlesztési pályázatokban	
			6.3 Kommunikáció	VI.2.0.	A mélyszegénységben élők és a romák médiában történő, sztereotípiákat mellőző ábrázolásának támogatása	
			6.4 Közösségi konfliktusok - közbiztonsági problémák	VI.8.0.	A roma fiatalok elhelyezkedésének elősegítése a rendvédelmi szervek és a honvédség állományában	
		VI.9.0.		Vagyon-és közbiztonsági tervek készítése a rendőrség, a polgárőrség és a roma nemzetiségi önkormányzatok együttműködésével		
		VI.10.0.		Az etnikai konfliktusokkal terhelt településeken konfliktuskezelő, mediációs, bűnmegelőzési és rehabilitációs programok indítása		
		VI.11.0.		Célzott rendvédelmi intézkedések az uzsora, az emberkereskedelem, valamint a prostitúció visszaszorítására		
		VI.12.0.		A fiatalok jogkövető magatartásának kialakulását segítő programok, modellprogramok kidolgozása		
		VI.13.0.		Cigány önkéntesek bevonása az áldozatsegítésbe		
		VI.14.0.	Az áldozatsegítéssel foglalkozó kollégák számára képzések tartása			

				VI.15.0.	Az Áldozatsegítő Szolgálat munkájával kapcsolatos információk elérhetővé tétele az interneten
V	Megvalósítás	1.2 A gyermekszegénységet, mélyszegénységet és a roma népességet célzó szakpolitikák, beavatkozások tervezését, nyomon követését, értékelését szolgáló adminisztrációs és statisztikai adatforrások, információs rendszerek fejlesztése.	7.1 Megvalósítás koordinációja	VII.1	A felzárkózás szakpolitikai eszköztárát és a különböző szakpolitikai területek összehangolását szolgáló koordinációs rendszer fejlesztése
			7.2 Az intézkedések előrehaladásának nyomonkövetése	VII.5	A jó gyakorlatok gyűjtése és elterjesztési rendszerének kialakítása
			7.3 Az intézkedések hatásának vizsgálata, indikátorrendszer fejlesztése	VII.2	Országos Szegregációs Adatbázis létrehozása
				VII.4	Célzott nagymintás vizsgálatok és társadalomtudományi kutatások lefolytatása a célok megvalósításának nyomon követésére és hatásainak vizsgálatára
			7.4 Beavatkozások korrekciója, és a következő időszak terveinek elkészítése	VII.6	A romák társadalmi integrációjával kapcsolatos érdekek érvényesítése a 2014-20-as tervek tárgyalása során
II	koordinációja				

6. **Függelék: A társadalmi folyamatokat jelző
indikátorok a TÁRKI Háztartás Monitor Kutatása**

alapján

TÁRSADALMI FOLYAMATOKAT JELZŐ INDIKÁTOROK A TÁRKI HÁZTARTÁS MONITOR KUTATÁSA ALAPJÁN

Budapest, 2015. március. 31.

A jelentés az Emberi Erőforrások Minisztériuma Szociális ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának megbízásából készült.

A jelentés szerzője: **FÁBIÁN ZOLTÁN**

TÁRKI Társadalomkutatási Intézet Zrt.
1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Tel.: 309 7676, Fax: 309 7666
E-mail: tarki@tarki.hu
Internet: www.tarki.hu

Tartalomjegyzék

Összefoglalás85

Bevezetés 86

A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők aránya 87

A jövedelmi szegénységben élők aránya 91

Az anyagi depriváció egyes elemi indikátorainak mentén depriváltak aránya 94

Nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők 98

A szegénység mélysége 100

Szegénységi ráta 2000-ben rögzített küszöb mellett 102

A készpénzes transferek szegénységcsökkentő hatása 104

Függelék 106

1 Összefoglalás

A TÁRKI Háztartás Monitor 2014 vizsgálat lehetőséget teremt arra, hogy egyes, a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) monitoringozására kijelölt indikátorokról helyzetképet adjon összevetve a korábbi években megfigyelt indikátor-értékekkel.

A jelen kutatás jelentés főbb megállapításai a következők:

2012-höz viszonyítva:

- A jövedelmi szegénység kismértékben csökkent.
- A jövedelmi szegények körében csökkent a gyermeket nevelő háztartások aránya.
- Kismértékben csökkent a szegénység mélysége, azaz a szegények átlagos jövedelmének elmaradása a szegénységi küszöbtől.
- Jelentősen csökkent a súlyos anyagi deprivációban élők aránya, és általában a depriváció.
- Az elemi deprivációs indikátorok közül a legnagyobb mértékű javulást a fizetési elmaradás és az elégtelen fűtés esetében volt, vagyis kevesebben vannak olyanok, akiknek közüzemi tartozásuk volt, illetve nem voltak képesek lakásukat megfelelően fűteni anyagi okokból.
- A foglalkoztatottság kiterjedésével jelentősen csökkent a munkaszegénységben, alacsony munka-intenzitású háztartásban élők aránya.
- A fentiek következtében az EU2020 stratégia szempontjából kulcsfontosságú indikátor - a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők arányának - értékében csökkenés volt kimutatható. 2012 és 2014 között 43 százalékról 35 százalékra csökkent az indikátor értéke.

A legfontosabb indikátorok számszerű értékét az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat A fő felzárkózási folyamatok monitorozására javasolt néhány kiemelt indikátor változása

	Év	Átlag	Alacsony an iskolázot tak	Romák	Gyermekek	Falvakb an élők
Szegénységben és társadalmi kirekesztettségben (EU2020) élők aránya	2009	41,7	67	92	48	52
	2012	43,1	71	90	52	47
	2014	34,7	72	89	39	45
Jövedelmi	2009	14,0	28	70	21	22

szegénységben élők aránya	2012	17,0	41	79	26	23
	2014	16,6	44	69	22	24
Nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya	2009	17,9	23	48	19	19
	2012	14,8	26	47	17	16
	2014	8,9	17	26	9	10
Súlyos anyagi deprivációban élők aránya	2009	33,7	61	86	37	42
	2012	37,3	63	87	44	41
	2014	28,3	68	87	32	39

2 Bevezetés

A TÁRKI 1992 óta rendszeresen vizsgálja a magyar háztartások jövedelmi és munkaerő-piaci helyzetét. Kezdetben (1992-1997) ugyanazon háztartásokat nyomon követve a Magyar Háztartás Panel vizsgálat keretében, később keresztmetszeti mintákon a Háztartás Monitor vizsgálat keretében. A 2014-es monitor vizsgálat az az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságának megbízásából készült és az egyik fő cél az volt, hogy a 2011-ben elfogadott Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) monitoringozására kijelölt indikátorokról friss információt szolgáltatson a szakpolitikáért felelős döntéshozók számára.

A TÁRKI Háztartás Monitor vizsgálat lekérdezett mintájában hozzávetőlegesen 2000 háztartás szerepel. A háztartás kérdőív mellett minden 16 éves és idősebb személlyel egyéni kérdőívet is kitöltetnek. A 16 évnél fiatalabbakról a háztartás kérdőívben gyűjtenek információkat. Az utólagos több szempontú súlyozás alkalmazásával elmondható, hogy a minta megbízhatóan képviseli a magyarországi (nem-intézeti) háztartásokban élő lakosságot. Az adatfelvételre 2014 októberében került sor. A jövedelem adatok referencia éve a 2014 szeptembere és a 2013 októbere közötti 12 hónap.

A TÁRKI módszertana sok tekintetben megegyezik az EUROSTAT által meghatározott, és a KSH által a *Háztartási költségvetési és életkörülmények adatfelvétel (HKÉF)* kutatásban követett módszertannal, de vannak különbségek, amelyek metodológiai vagy mintavételi okokra vezethetők vissza. Ennek következtében lehetnek jelentős különbségek az egyes indikátorok értékei között, de általánosságban megállapítható, hogy mind a KSH, mind pedig a TÁRKI hasonló trendeket szokott megállapítani a szóban forgó társadalmi folyamatokról.

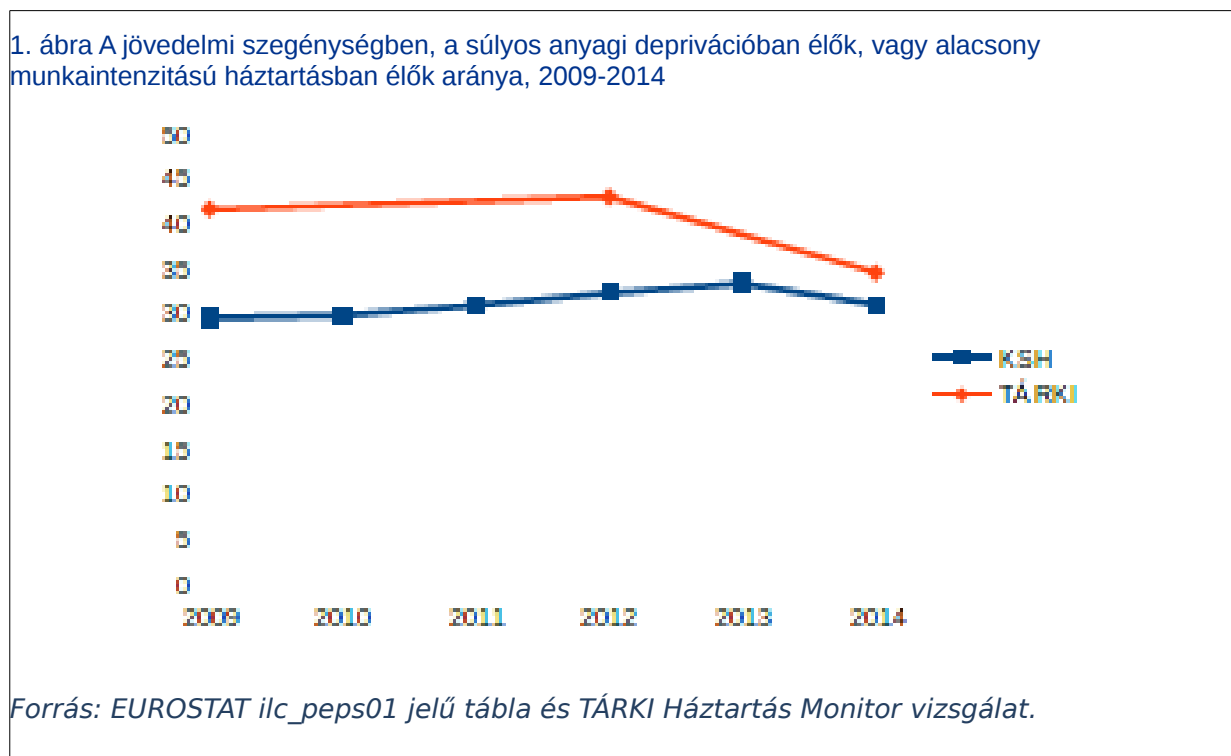
A következőkben a TÁRKI Háztartás Monitor 2014 kutatás jelentése³ alapján beszámolunk az NTFS monitoring szempontjából releváns indikátorok változásáról.

3 A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők aránya

AZ EU 2020 stratégia szegénység és társadalmi kirekesztettség elleni küzdelmének hatásosságát mérni hivatott célt három elemi mérőszám figyelembevételével alakították ki. Eszerint szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben⁴ él valaki, ha:

- relatív jövedelmi szegény, tehát háztatásában az éves ekvivalens jövedelem alacsonyabb a szegénységi küszöbnél, VAGY
- súlyos anyagi nélkülözésben él, tehát háztartása összesen kilenc elemi indikátor⁵ segítségével meghatározott probléma vagy anyagi jószág hiányában érintett, VAGY
- nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban él, tehát a háztartás aktív korú tagjai együttes munkapotenciáljuk legfeljebb 20%-ban tudták kihasználni az adatfelvételt megelőző év egészére vetítve.

Az EUROSTAT a nemzeti statisztikai hivatalok közreműködésével rendszeresen vizsgálja ennek a mutatónak az értékét. A TÁRKI és az EUROSTAT adatait összevetve mutatja az 1. ábra. (2. táblázat)

4

Az angol nyelvű megnevezése ennek az indikátornak „at risk of poverty or social exclusion”. Angolul tehát szegénység vagy társadalmi kirekesztettség *kockázatáról* van szó.

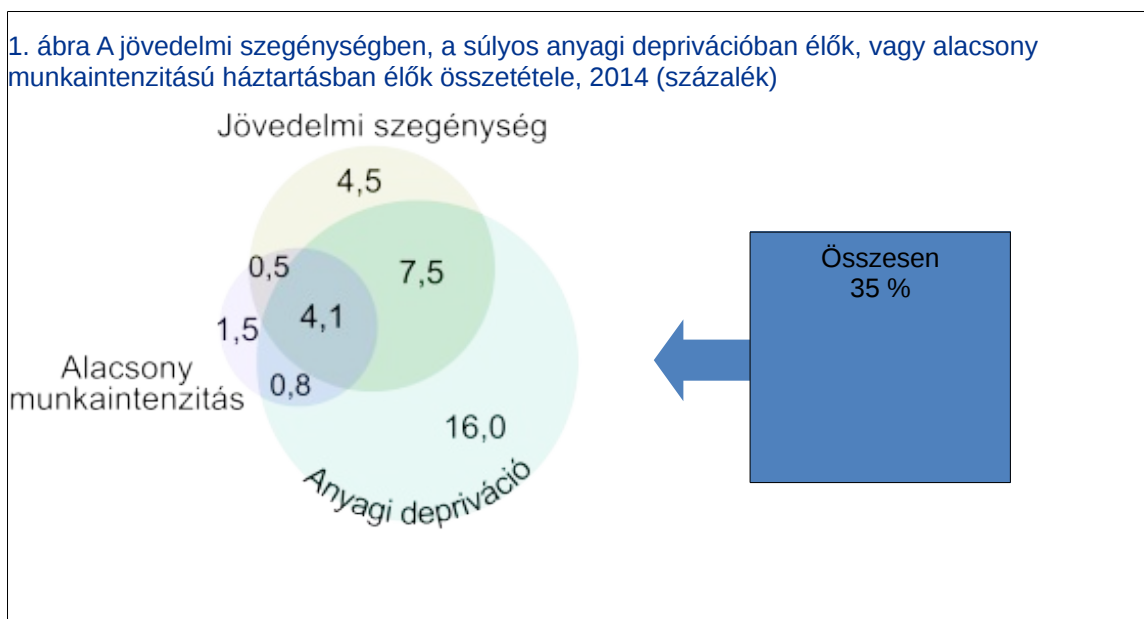
5

A kilenc vizsgált elemi deprivációs mutató a következő: i. Hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralék; ii. Váratlan kiadások fedezetének hiánya; iii. Anyagi okból nincs telefonja; iv. Anyagi okból nincs színes tévéje; v. Anyagi okból nincs mosógépe; vi. Anyagi okból nincs személygépkocsija; vii. Évi egyhetes üdülés hiánya; viii. Kétnaponta húsétel (vagy azzal egyenértékű fehérje) fogyasztás hiánya; ix. Lakás megfelelő fűtésének hiánya. Ezeknek a változását a tanulmányban később külön is bemutatjuk.

A Háztartás Monitor kutatás szerint 2012 és 2014 között lényegesen csökkent 43 százalékról 35 százalékra a szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya. A későbbiekben részletesen bemutatjuk, hogy ez főképpen annak tulajdonítható, hogy jelentősen nőtt a foglalkoztatottság és csökkent a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya, valamint jelentősen csökkent a súlyos anyagi deprivációval küzdő háztartások aránya is. Hasonló, de kisebb mértékű csökkenő tendenciát jelez 2013 és 2014 között az EUROSTAT a KSH adatai alapján.

A szegénység és társadalmi kirekesztettséget mérő indikátorok összetételét az egyes komponensek szerint egy Venn diagrammal szemléltetjük (2. ábra). Látható, hogy a 35 százaléknyi veszélyeztetett népességben belül Magyarországon a legkiterjedtebb problémát a súlyos anyagi depriváció jelenti, amely összességben a népesség 28 százalékát érinti. Ezt követi a jövedelmi szegénység (17%) és a munka-szegénység, vagyis a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya (7%).

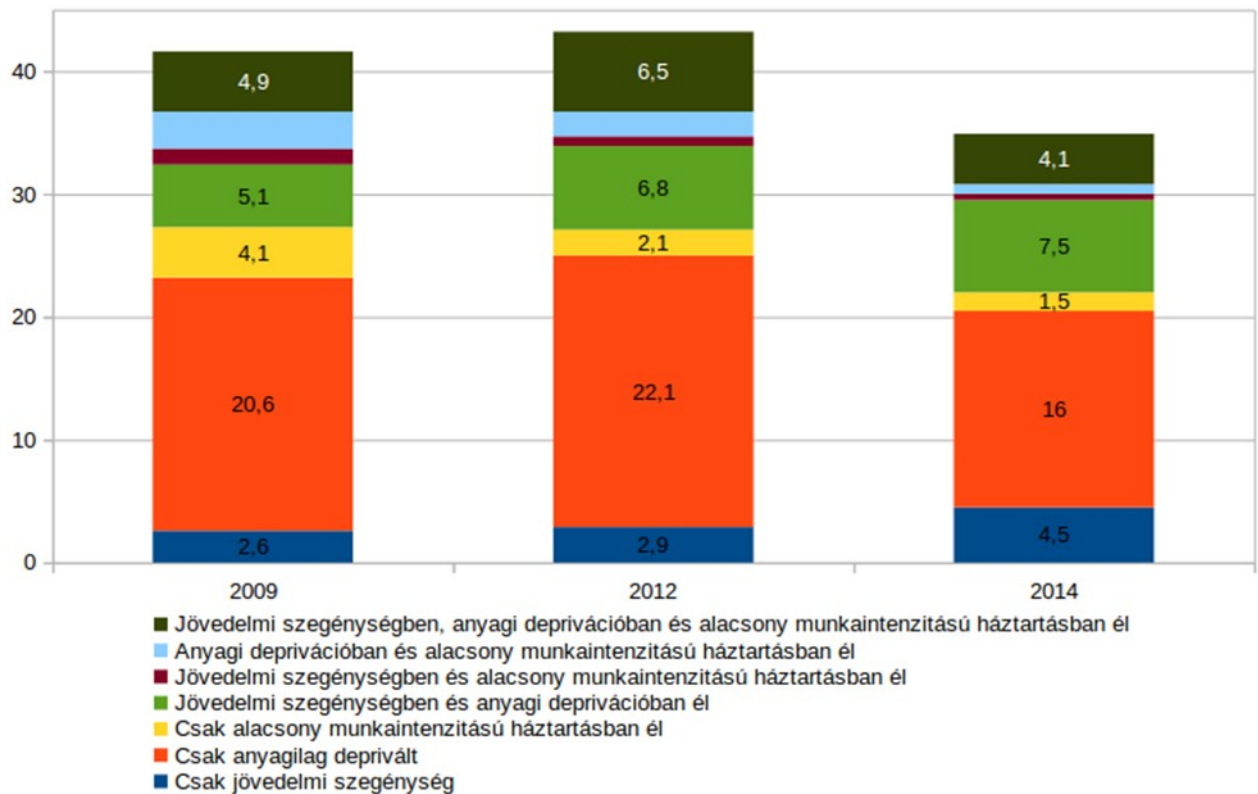

A három összetevő közül a legnagyobb mértékben a súlyos anyagi deprivációban élők aránya csökkent 2012 és 2014 között 37 százalékról 28 százalékra. A munka-szegénység 11-ről 7 százalékra⁶ csökkent ebben az időszakban, míg a jövedelmi szegénység nem változott. (. és 4. ábra)

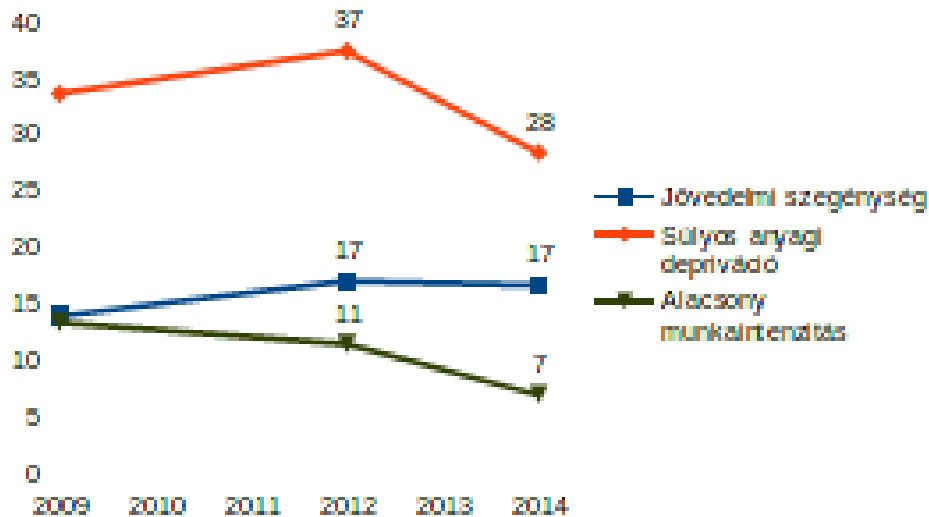
6

A munkaintenzitás mutató ebben az esetben a teljes népességre lett kiszámítva, nemcsak a 0-59 éves korcsoportra.

1. ábra A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban élők, vagy nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők összetétele, 2009, 2012 és 2014

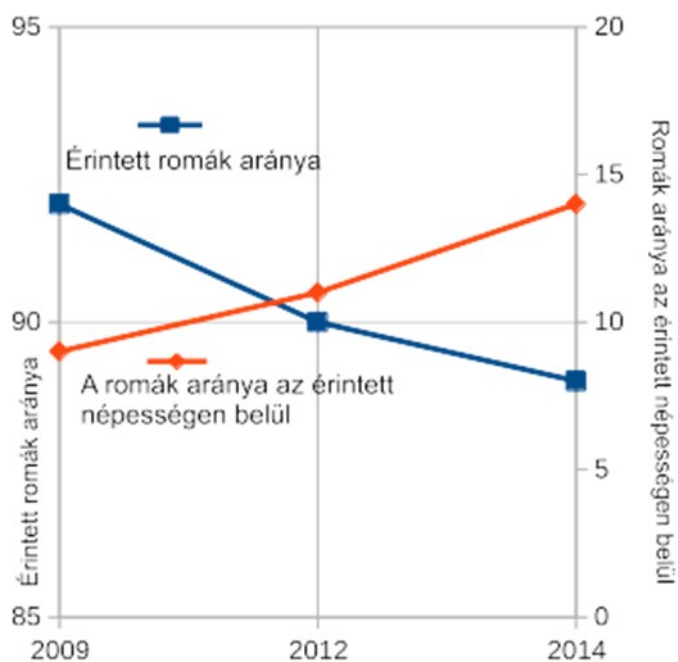
1. ábra A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban és a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, 2009-2014 (százalékok)

TÁRKI Háztartás Monitor 2009, 2012 és 2014.

A szegénység és társadalmi kirekesztettséget vizsgálva társadalmi-demográfiai jellemzők szerint (3. táblázat) illetve figyelembe véve az összetételi hatásokat is (4. táblázat) kiemelhető, hogy miközben a teljes népességen belül jelentősen csökkent az érintett népesség aránya, addig a romák körében alig valamit (92-ről 89 százalékra), és ennek következtében az érintett népességen belül megnőtt (9-ről 14 százalékra) a romák aránya.

1. ábra A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élő romák aránya (bal tengely) és a romák aránya a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élő népességben belül (jobb oldali tengely) - százalékok

A háztartástípusok szerint megfigyelhető, hogy az érintett népességben belül csökkent a gyermeket nevelő háztartások aránya. A későbbiekben bemutatjuk, hogy ez hangsúlyosabban érvényesül a szegénység és társadalmi kirekesztettség egyes összetevői esetében például a következő részben tárgyalt jövedelmi szegénységnél.

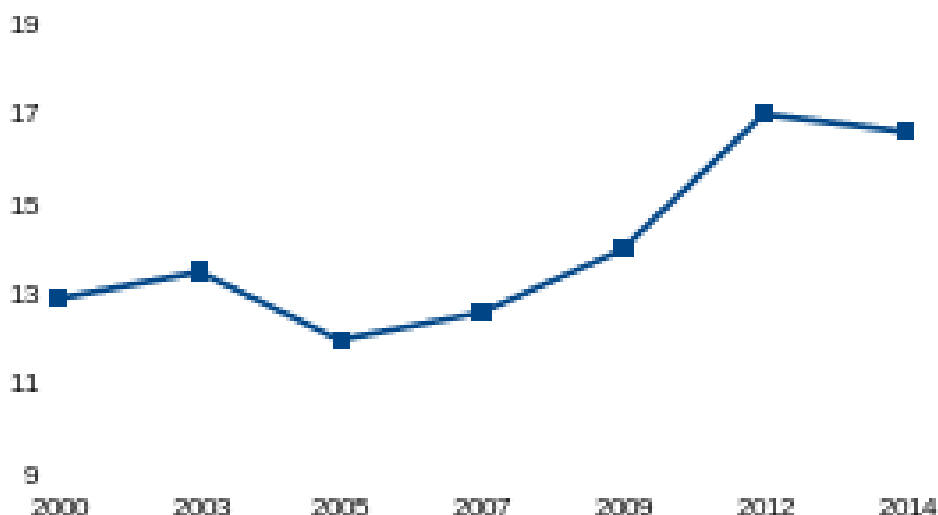
4 A jövedelmi szegénységben élők aránya

Amikor jövedelmi szegénységről van szó, különböző szegénység definíciók alkalmazhatók. A legelterjedtebb definíció az, amelyik a háztartások medián ekvivalens jövedelmének 60 százalékánál húzza meg a szegénységi küszöböt. A különböző ekvivalencia skálák közül a legelterjedtebb az ún. OECD 2 skála a háztartásfőt 1-es értékkel, a további felnőtteket 0,5-ös, a gyermekeket pedig 0,3-as súllyal veszi figyelembe az ekvivalens létszám megállapításánál.

Az így számított szegénységi ráta trendjét mutatja a 6. ábra.

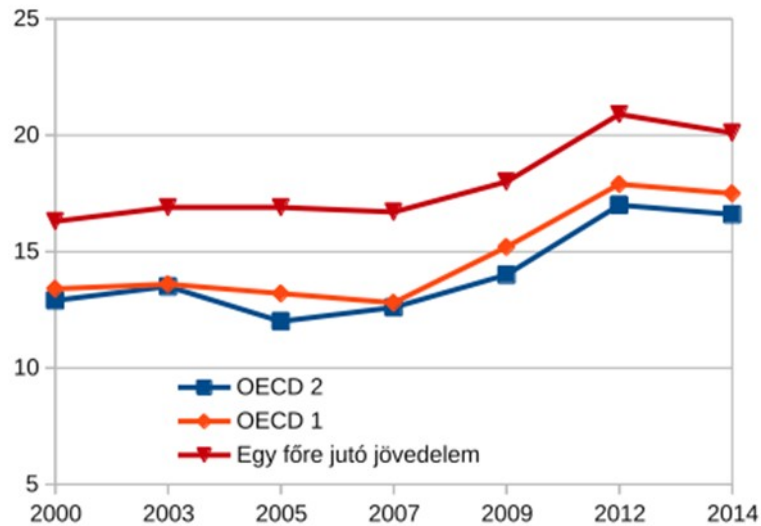
2012-höz képest (17 %) a relatív jövedelmi szegénység kismértékben csökkent 16,6 százalékra. Ez a mínusz 0,4 százalékpontos csökkenés statisztikailag nem szignifikáns, tehát helyesebb azt állítani, hogy a relatív jövedelmi szegénység mértéke 2012 és 2014 között nem változott. Az is biztosan állítható, hogy a szegénység aránya még mindig magasabb, mint 2009-ben, illetve az azt megelőző években.

1. ábra A jövedelmi szegénység aránya, 2000-2014 (%)

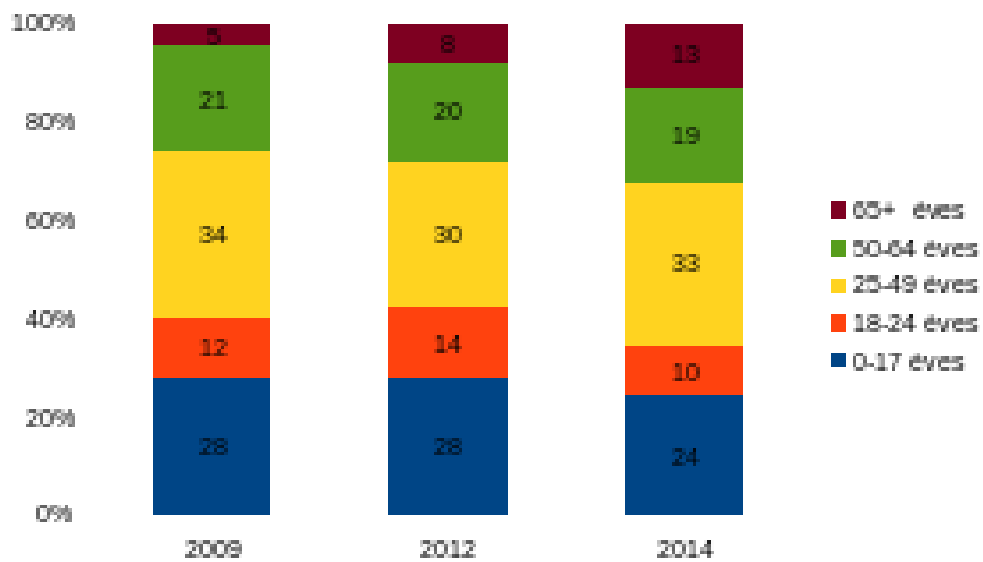

A fent ismertetett ekvivalencia skála mellett elterjedt még az ún. OECD 1 skála, amely nagyobb súlyokat tulajdonít a háztartásfőn kívüli háztartástagoknak. Az egy főre jutó háztartásjövedelem esetében pedig minden egyes tag egyes súllyal szerepel. Ha ezekkel az alternatív skálákkal számítanánk ki a jövedelemküszöböt, akkor magasabb szegénységi arányokat regisztrálhatnánk. Ha azt vizsgáljuk, hogy milyen a szegények összetétele különböző társadalmi, demográfiai tényezők szerint, akkor kitűnik, hogy a fiatalabb korcsoportok aránya csökkent a jövedelmi szegények körében, míg az idősebb korcsoportoké nőtt (8. ábra, 6. táblázat). Háztartástípus szerint vizsgálva megállapítható, hogy minden gyermekes háztartástípus aránya csökkent, míg a gyermeket nem nevelő típusok aránya nőtt a szegények körében (9. ábra). Összességében elmondható, hogy a jövedelmi szegények körében 50-50 százalékot tesznek ki a gyermekes háztartások, és a gyermektelenek, míg a korábbi években (2009-2012) a gyermekes háztartások aránya kétharmad körüli volt.

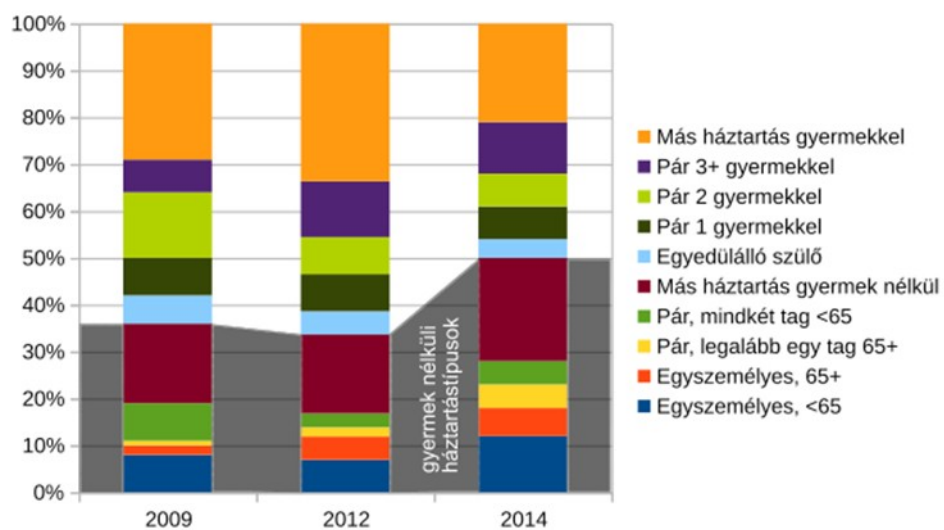
1. ábra Különböző ekvivalencia skálákkal számított szegénységi ráták, 2000-2014

1. ábra: A jövedelmi szegénységben élők összetétele életkor szerint, 2009-2012 (százalékok)

1. ábra A jövedelmi szegénységben élők összetétele háztartástípus szerint, 2009-2012 (százalékok)

Ugyanakkor elmondható, hogy míg az egy-két gyermeket nevelők szegénységi rátája átlag alatti volt, addig az egyszülős háztartások, a három vagy többgyermekesek, valamint a gyermeket nevelő, atipikus háztartások átlag feletti szegénységi rátával jellemezhetők (5. táblázat).

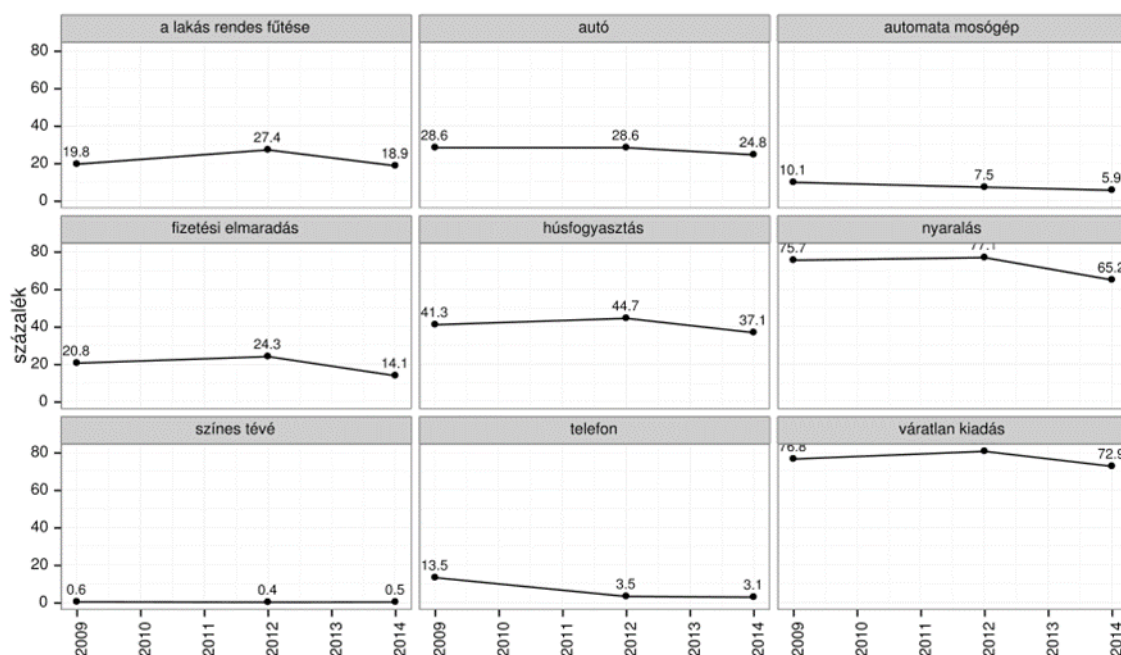
5 Az anyagi depriváció egyes elemi indikátorainak mentén depriváltak aránya

Mint korábban jeleztük, a súlyos deprivációt az EU hivatalos statisztikai gyakorlata úgy méri, hogy kilenc kritérium közül legalább négy fennálljon egy háztartás esetében ahhoz, hogy súlyosan depriváltak minősítsék.⁷ Ez a kilenc kritérium a következő:

- Anyagi okokból nincs autó
- Anyagi okokból nincs színes tévé
- Anyagi okokból nincs automata mosógép
- Anyagi okokból nincs telefon
- Nem engedhetnek meg maguknak - egy hét nyaralást
- Nem engedhetnek meg maguknak - húsfogyasztást kétnaponta
- Nem engedhetnek meg maguknak - a lakás rendes fűtését
- Képtelenek váratlan kiadás fedezésére
- Előfordult fizetési elmaradás pénzhiány miatt

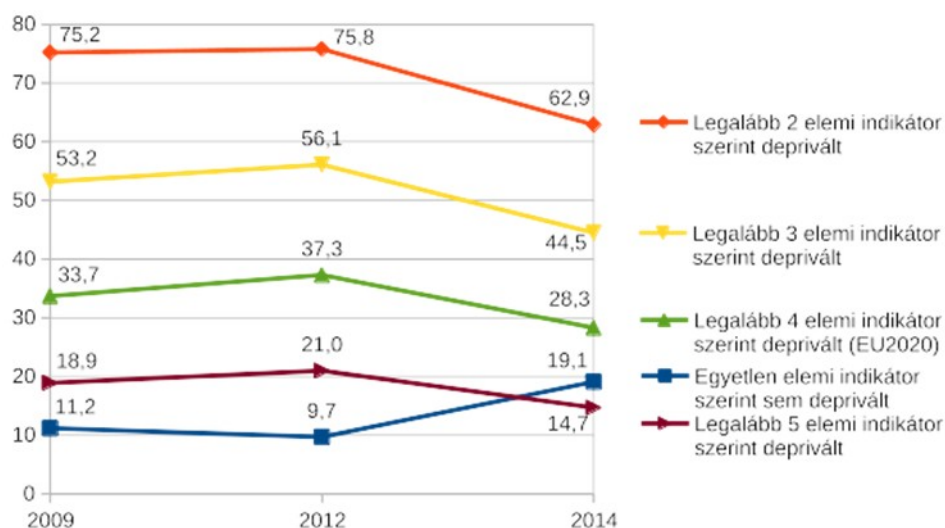
A színes televízióval kapcsolatos tétel kivételével az összes elemi indikátor előfordulási gyakorisága csökkent 2012 és 2014 között (10. ábra, 7. táblázat). A legnagyobb arányú csökkenés a fizetési elmaradás esetében és az elégtelen fűtés esetében volt. Ez feltételezhetően összefügghet a kormányzat azon intézkedéseivel, melyek azt célozták, hogy a közüzemi szolgáltatások árát állami szabályozási eszközökkel csökkentsék.

1. ábra Az anyagi depriváció elemi indikátorai – az érintett népesség aránya (%), 2009-2014

A depriváció minden szintje csökkent Magyarországon 2012 és 2014 között, nem csak a kiemelt indikátorként kezelt „súlyos depriváció”, azaz a legalább 4 elem szerint depriváltak köre. Mindeközben növekedett azok aránya, akik egyetlen vizsgált tényező szerint sem depriváltak. Ez utóbbi majdnem megkétszereződött: 10 százalékról 19 százalékra változott. (11. ábra)

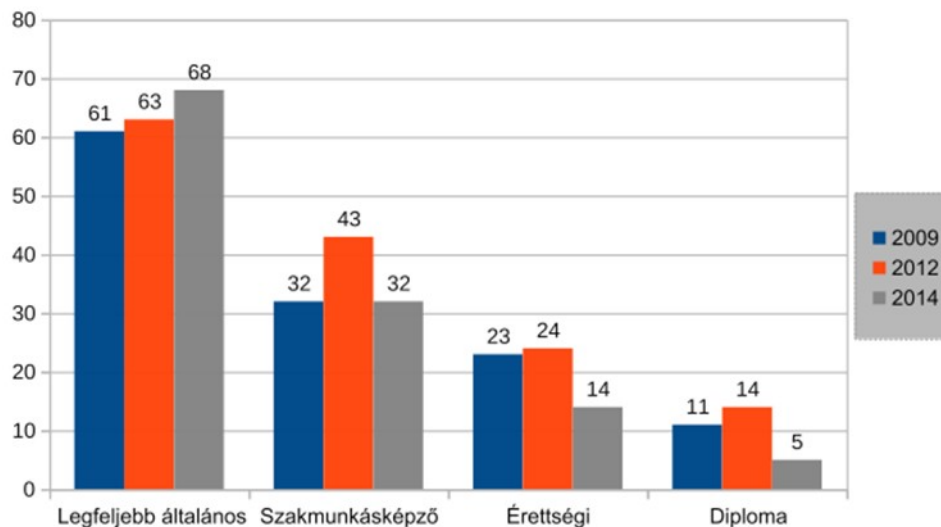
1. ábra Az anyagi depriváció összetett indikátorai – az érintett népesség aránya (%), 2009-2014

A különböző társadalmi és demográfiai tényezők szerinti bontásokból megállapítható, hogy az iskolázottabb csoportok körében csökkent legnagyobb mértékben a súlyos depriváció, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők körében pedig még növekedett is (12. ábra, 8. táblázat). A súlyos depriváció tekintetében nagymértékben megnövekedtek az egyenlőtlenségek a legfeljebb alapfokú és a felsőfokú iskolai végzettségűek között. A deprivációs

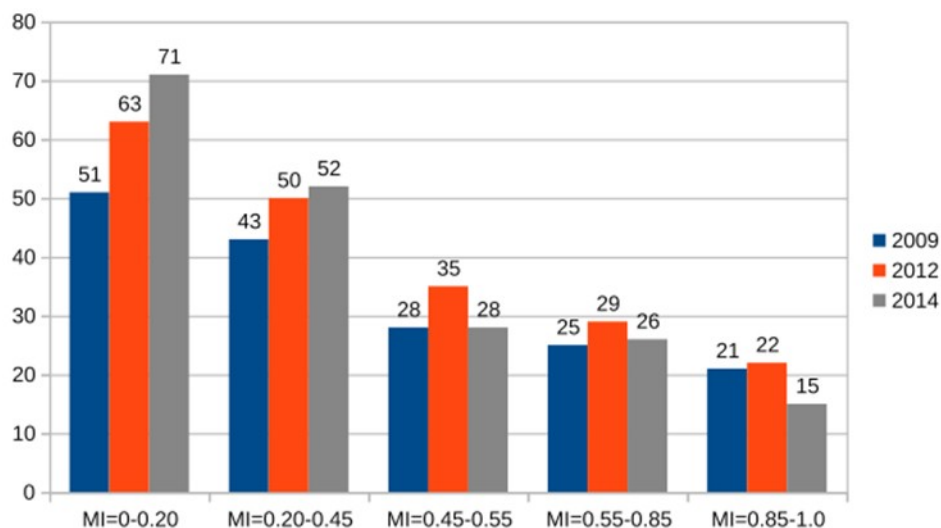
arányokban 2009-ben és 2012-ben ötszörös különbség mutatkozott, 2014-ben már tizennégyszeres.

1. ábra A súlyos anyagi depriváció előfordulási aránya iskolai végzettség szerint, 2009-2014 (százalékok)

Hasonlóan (de csekélyebb mértékben) nőtt a deprivációs egyenlőtlenség a munkaintenzitás szerint kialakított kategóriák között. Megfigyelhető az is, hogy azon háztartások körében növekedett a súlyos anyagi depriváció, amelyek potenciális munkaerejüknek kevesebb, mint 45 százalékát hasznosítják. Az ennél aktívabb háztartásokban viszont csökkent a súlyos anyagi depriváció (13. ábra).

1. ábra A súlyos anyagi depriváció előfordulási aránya a háztartás munkaintenzitása szerint, 2009-2014 (százalékok)

Életkorilag a fiatalabbak körében, - pontosabban olyan háztartásokban, ahol 24 évesnél fiatalabbak is élnek - csökkent az átlagnál nagyobb mértékben a súlyos anyagi depriváció. Még érdemes kiemelni azt is, hogy településtípus szerint is eltérő dinamika mutatkozik: a legnagyobb arányban a fővárosban, a legkisebb arányban a községekben csökkent a súlyos anyagi depriváció (8. táblázat).

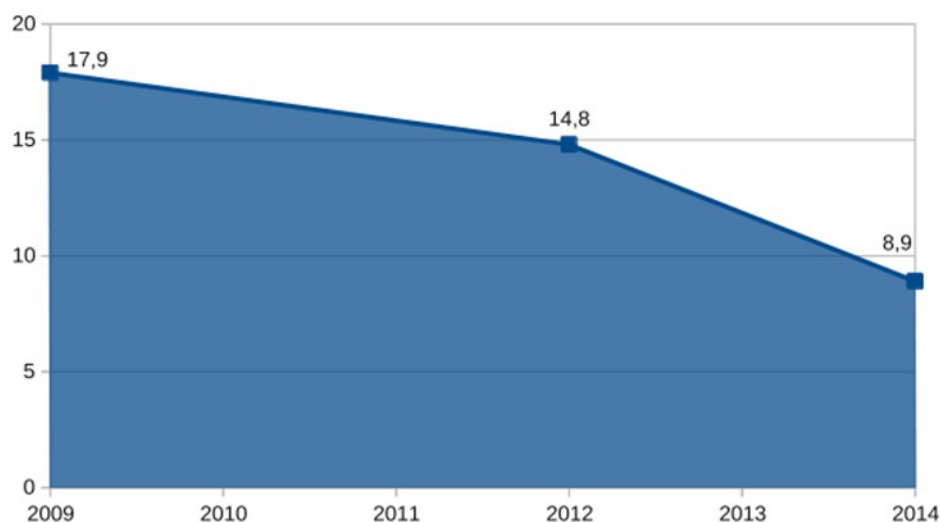
6 Nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők

A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban élők aránya a 0 és 59 évesekre számítva felére csökkent 2009 és 2014 között 18 százalékról 9 százalékra. A folyamat igazából 2012 és 2014 között gyorsult fel vélhetőleg a közmunkaprogramok kiterjesztésének köszönhetően.⁸

Vannak azonban olyan csoportok, melyek alacsony foglalkoztatottsága még mindig magasan meghaladja a vizsgált népességben megfigyelt átlagos értéket. Ezek az alacsony iskolai végzettségűek, vagyis a legfeljebb általános iskolát végzettek, a romák és az egyszülős háztartásban élők (15. ábra). Érdeemes azonban kiemelni, hogy a romák esetében a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya két év alatt közel a felére csökkent (2012-ben 47, 2014-ben 26 százalék).

Ha kiemeltük, hogy melyek azon csoportok, ahol a munkaszegénység átlag feletti, akkor említsük meg, hogy melyek az átlag alattiak. Ilyenek a kétszülős kétgyermekes háztartások, a budapestiek és a felsőfokú végzettségűek (9. táblázat).

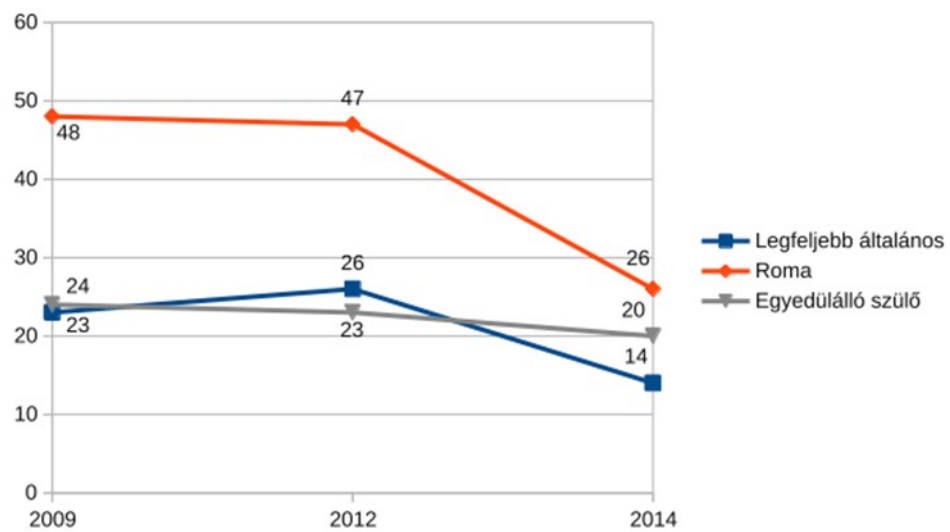
1. ábra A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élő 0-59 éves népesség aránya, 2009-2014

8

A Monitor felvétel idején a 16-64 éves népesség 1,8 százaléka végzett közmunkát, de a megelőző 12 hónapban közmunkát végzők aránya ennél lényegesen magasabb, 5,7 százalék volt. Erről bővebben lásd a *Monitor jelentések 2014* kötetben Medgyesi Márton *Közmunka, közmunkások* című tanulmányát.

1. ábra A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya egyes társadalmi csoportokban, 2009-2014 (%)

Megjegyzés: a 0-59 éves népességre számítva.

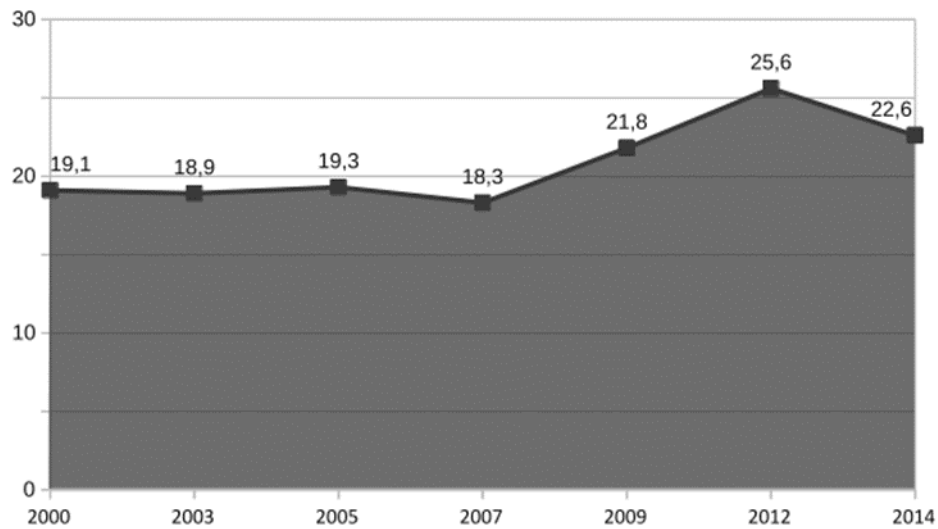

7 A szegénység mélysége

A szegénység mélységét⁹ az ún. szegénységi rés arány mutatóval mérik. Ez a mutató a szegénységi küszöb (az ekvivalens háztartásjövedelmek mediánjának 60 százaléka) és a szegénységi küszöb alatt élők jövedelmének mediánja közötti eltérés/különbség (szegénységi rés) a küszöb százalékában kifejezve. Minél magasabb ez a mutató, annál mélyebb a szegénység, vagyis a szegények leszakadása, elmaradása a szegénységi küszöbtől.

Miközben a jövedelmi szegénység az elmúlt két évben nem változott, addig a szegénység mélysége kis mértékben csökkent, azaz csökkent a szegénységi rés arány mutató. A változás 3 százalékpont: a 2012-es 26 százalékról 23 százalékra csökkent a mutató, de még így is magasabb, mint 2009-ben illetve az azt megelőző időszakban.

1. ábra A szegénységi rés-arány változása 2000-2014

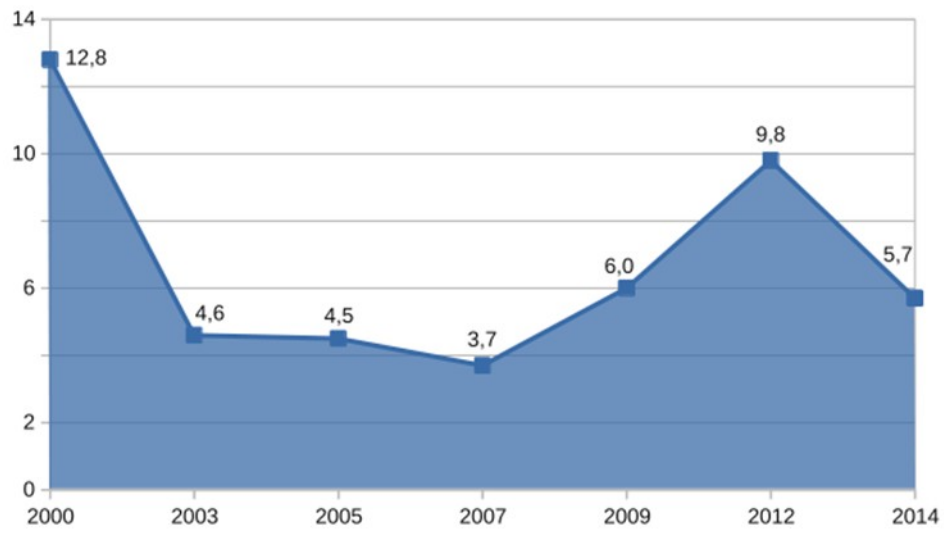

A legmélyebb szegénység életkorilag az 50-64 évesek csoportjában van (32%), az egyszemélyes háztartásokban élő 65 évnél fiatalabb háztartásfőjű típusban (44%), a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásokban (38%), ezzel összefüggésben azon háztartásokban, ahol a háztartásfő inaktív vagy munkanélküli (36%). (10. táblázat)

8 Szegénységi ráta 2000-ben rögzített küszöb mellett

Ez az indikátor egy időben – konkrétan 2000-ben – rögzített szegénységi küszöb szerint mutatja a szegények arányát. A 2000-es évre kiszámított relatív szegénységi küszöb alapján a bázisévben (2000-ben) 13 százalék volt a jövedelmi szegénység aránya (17. ábra). Ez a következő három év folyamán meredeken, azt követően enyhén csökkent 2007-ig a jövedelmi szegénység mértéke. Ekkor volt a legkevesebb az ily módon meghatározott jövedelmi szegénység aránya (3,7 %). Erről a mélypontról a válságot követően jelentősen növekedett a jövedelmi szegénység: 2012-ben közel 10 százalékot tett ki. A legfrissebb adatpont 2014-ben már újra jelentős csökkenést jelez (6 százalék). Ez megfeleltethető a 2009-es szintnek, de még mindig 2 százalékponttal magasabb, mint a szóban forgó időszakban megfigyelt minimális érték.

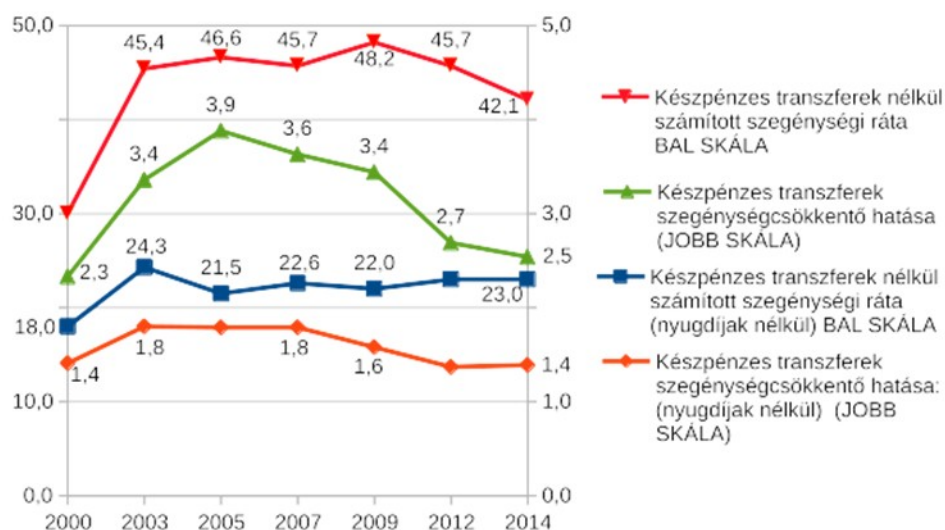
1. ábra Szegénységi ráta 2000-ben rögzített küszöb mellett, 2000-2014

9 A készpénzes transzferek szegénységcsökkentő hatása

A szociálpolitikai rendszer hatékonyságának egyik lehetséges mutatója az, ha a háztartások jövedelmeiből leszámítjuk a készpénzes transzfereket a nyugdíjak kivételével és így is kiszámítjuk a szegénységi rátát. Ebből egy hatékonysági mutató is kiszámítható a transzferek nélkül számított és a normál módon számított ráta hányadosaként. Ugyanezeket a számításokat elvégezhetjük úgy is, hogy a transzferekhez hozzászámítjuk a nyugdíjakat is. Ebben az esetben értelemszerűen magasabb szegénységi rátákat kapunk. Ezeknek a mutatóknak a trendjét a 18. ábra mutatja (11. táblázat). Az utóbbi két esztendő folyamán lényegében nem változott az újraelosztási rendszer hatékonysága. A 2003 és 2009 közötti időszakban a hatékonysági mutatók magasabbak voltak, igazán lényeges eltérés, akkor mutatkozik, ha a nyugdíjakat is a transzferek közé számítjuk.

1. ábra Készpénzes transzferek nélkül számított szegénységi ráta és a transzferek szegénység csökkentő hatása, 2000-2014

10 Függelék - adattár

1. táblázat A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban élők, vagy alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, 2009-2014

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EUROSTAT/KSH	29,6	29,9	31,0	32,4	33,5	31,1
TÁRKI	41,7			43,1		34,7

Forrás: TÁRKI Háztartás Monitor vizsgálatok, KSH/EUROSTAT

1. táblázat A szegénység és a társadalmi kirekesztettség kiterjedtsége néhány demográfiai-társadalmi jellemző szerint, 2009-2014 (%)

	2009	2012	2014
Teljes népesség	41,7	43,1	34,7
Életkor			
0-17 éves	48	52	39
18-24 éves	45	51	38
25-49 éves	41	38	31
50-64 éves	43	45	37
65+ éves	32	37	33
Háztartásfő neme			
Férfi	39	42	33
Nő	53	50	44
Háztartásfő iskolázottsága			
Legfeljebb általános	67	71	72
Szaktanulmányok	44	50	41
Érettségi	30	29	20
Diploma	16	16	9
Etnikai hovatartozás			
Nem roma	40	41	32
Roma	92	90	89
Háztartás típusa			
Egyszemélyes, <65	49	51	40
Egyszemélyes, 65+	39	43	37
Pár, legalább egy tag 65+	30	28	30
Pár, mindkét tag <65	37	34	26
Más háztartás gyermek nélkül	38	38	33
Egyedülálló szülő	55	73	66
Pár 1 gyermekkel	35	39	20
Pár 2 gyermekkel	40	34	27
Pár 3+ gyermekkel	62	61	73
Más háztartás gyermekkel	50	55	42
A háztartás gazdasági aktivitása			
Htfő foglalkoztatott, más nem	40	43	41
Htfő foglalkoztatott, más is	22	25	21
Htfő inaktív vagy munkanélküli	77	89	81
Htfő nyugdíjas, nincs foglalkoztatott	52	48	40
Htfő nyugdíjas, van foglalkoztatott	36	36	37
Lakóhely			
Budapest	25	27	16
Város	40	46	35

Község	52	47	45
--------	----	----	----

1. táblázat A szegény és társadalmilag kirekesztett népesség összetétele néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2009-2014

	2009	2012	2014
Életkor			
0-17 éves	22	22	21
18-24 éves	10	12	10
25-49 éves	33	29	32
50-64 éves	23	23	22
65+ éves	13	14	15
Összesen	100	100	100
Háztartásfő neme			
Férfi	73	79	76
Nő	27	21	24
Összesen	100	100	100
Háztartásfő iskolázottsága			
Legfeljebb általános	37	34	37
Szakmunkásképző	41	43	43
Érettségi	17	17	16
Diploma	6	6	4
Összesen	100	100	100
Etnikai hovatartozás			
Nem roma	91	89	86
Roma	9	11	14
Összesen	100	100	100
Háztartás típusa			
Egyszemélyes, <65	7	7	9
Egyszemélyes, 65+	5	7	6
Pár, legalább egy tag 65+	6	5	7
Pár, mindkét tag <65	9	8	7
Más háztartás gyermek nélkül	23	23	25
Egyedülálló szülő	4	5	4
Pár 1 gyermekkel	8	7	5
Pár 2 gyermekkel	11	7	7
Pár 3+ gyermekkel	7	7	8
Más háztartás gyermekkel	21	25	21
Összesen	100	100	100
A háztartás munkaintenzitása			
MI=0-0.20	42	33	26
MI=0.20-0.45	15	19	19
MI=0.45-0.55	15	18	20
MI=0.55-0.85	13	13	15
MI=0.85-1.0	17	18	21
Érvényes MI összesen	100	100	100
Nincs érvényes MI			
A háztartás gazdasági aktivitása			

	2009	2012	2014
Htfő foglalkoztatott, más nem	20	22	28
Htfő foglalkoztatott, más is	17	22	26
Htfő inaktív vagy munkanélküli	23	27	20
Htfő nyugdíjas, nincs foglalkoztatott	32	24	22
Htfő nyugdíjas, van foglalkoztatott	8	5	5
Összesen	100	100	100
Lakóhely			
Budapest	10	11	8
Város	48	53	52
Község	42	37	40
Összesen	100	100	100

1. táblázat A szegénységi ráta néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2005-2014

	2005	2007	2009	2012	2014
Összesen	12	12,6	14	17	16,6
Életkor					
0-17	16	17	21	26	22
18-24	15	15	19	23	18
25-49	12	12	14	16	16
50-64	11	12	13	16	16
65+ éves	7	8	4	8	13
Háztartásfő neme					
Férfi	11	12	13	17	15
Nő	15	15	16	16	23
Háztartásfő iskolázottsága					
Legfeljebb általános	24	24	28	41	44
Szaktanulmányok	11	14	15	18	17
Érettségi	9	5	6	6	7
Diploma	1	3	2	2	4
Etnikai hovatartozás					
Nem roma			12	14	14
Roma			70	79	69
Háztartás típusa					
Egyszemélyes, <64	22	21	18	22	24
Egyszemélyes, 65+	13	14	6	12	18
Pár, legalább egy tag 65+	2	5	2	4	9
Pár, mindkét tag <65	9	8	11	6	9
Más háztartás gyermek nélkül	10	8	9	11	13
Egyedülálló szülő	33	25	31	30	31
Pár 1 gyermekkel	5	12	12	17	13
Pár 2 gyermekkel	10	15	17	14	14

Pár 3+ gyermekkel	23	24	21	41	50
Más háztartás gyermekkel	16	15	23	29	20
A háztartás munkaintenzitása					
MI=0-0.20			47	65	68
MI=0.20-0.45			30	38	45
MI=0.45-0.55			11	13	22
MI=0.55-0.85			6	7	6
MI=0.85-1.0			1	3	4
Érvényes MI összesen			15	19	17
Nincs érvényes MI			10	10	10
A háztartás gazdasági aktivitása					
Htfő foglalkoztatott, más nem	13	15	10	12	25
Htfő foglalkoztatott, más is	3	4	4	5	4
Htfő inaktív vagy munkanélküli	46	41	47	66	62
Htfő nyugdíjas, nincs fogl.	15	15	17	14	17
Htfő nyugdíjas, van fogl.	13	9	5	14	11
Lakóhely					
Budapest	5	5	2	6	5
Város	10	11	13	17	16
Község	19	18	22	23	24

Megjegyzés. Az etnikai hovatartozás és a munkaintenzitás mérésében történt változás miatt ezek a mutatók 2009-ig visszamenőleg lettek újra-kiszámítva. Erről bővebben lásd Gábos et al. 3. lábjegyzetben hivatkozott tanulmányát.

1. táblázat A szegénységben élők összetétele néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2000-2014 (%)

	2000	2003	2005	2007	2009	2012	2014
Életkor							
0-17	26	32	27	26	28	28	24
18-24	13	9	12	12	12	14	10
25-49	32	34	33	31	34	30	33
50-64	19	15	19	21	21	20	19
65+	10	11	9	10	5	8	13
Összesen	100	100	100	100	100	100	100
Háztartásfő neme							
Férfi	82	76	77	76	76	84	74
Nő	18	25	23	24	24	16	26
Összesen	100	100	100	100	100	100	100
Háztartásfő iskolázottsága							
Legfeljebb általános	55	53	47	44	47	50	47
Szaktanulmányok végző	31	34	34	43	41	39	37
Érettségi	10	11	18	10	11	9	12
Diploma	4	2	2	3	2	2	4
Összesen	100	100	100	100	100	100	100
Etnikai hovatartozás							
Nem roma					79	76	77
Roma					21	24	23
Összesen					100	100	100
Háztartás típusa							
Egyszemélyes, <65	10	9	9	10	8	7	12
Egyszemélyes, 65+	5	5	6	6	2	5	6
Pár, legalább egy tag 65+	3	3	1	3	1	2	5
Pár, mindkét tag <65	7	7	7	6	8	3	5
Más háztartás gyermek nélkül	14	13	20	17	17	17	22
Egyedülálló szülő	4	10	6	6	6	5	4
Pár 1 gyermekkel	6	6	4	8	8	8	7
Pár 2 gyermekkel	15	10	9	12	14	8	7
Pár 3+ gyermekkel	7	15	12	13	7	12	11
Más háztartás gyermekkel	30	21	26	20	29	34	21
Összesen	100	100	100	100	100	100	100
A háztartás munkaintenzitása*							

	2000	2003	2005	2007	2009	2012	2014
MI=0-0.20					55	49	35
MI=0.20-0.45					24	26	26
MI=0.45-0.55					13	14	23
MI=0.55-0.85					7	6	7
MI=0.85-1.0					2	5	9
Összesen					100	100	100
A háztartás gazdasági aktivitása							
Htfő foglalkoztatott, más nem	21	33	26	27	15	17	35
Htfő foglalkoztatott, más is	11	6	9	11	8	11	11
Htfő inaktív vagy munkanélküli	37	35	29	28	43	50	31
Htfő nyugdíjas, nincs fogl.	29	23	28	27	30	18	20
Htfő nyugdíjas, van fogl.	1	3	8	7	3	5	3
Összesen	100	100	100	100	100	100	100
Lakóhely							
Budapest	5	10	7	7	2	6	5
Város	44	44	40	44	45	49	51
Község	52	46	54	49	53	45	44
Összesen	100	100	100	100	100	100	100

Megjegyzés. Az etnikai hovatartozás és a munkaintenzitás mérésében történt változás miatt ezek a mutatók 2009-ig visszamenőleg lettek újra-kiszámítva. Erről bővebben lásd Gábos et al. 3. látjegyzetben hivatkozott tanulmányát.

* - Az érvényes munkaintenzitással rendelkező 0-59 évesek körében.

1. táblázat Az anyagi depriváció elemi indikátorai - az érintett népesség aránya (%), 2009-2014

	2009	2012	2014
Anyagi okokból nincs autó	28,6	28,6	24,8
Anyagi okokból nincs színes tévé	0,6	0,4	0,5
Anyagi okokból nincs automata mosógép	10,1	7,5	5,9
Anyagi okokból nincs telefon	13,5	3,5	3,1
Nem engedhetnek meg maguknak - egy hét nyaralást	75,7	77,1	65,2
Nem engedhetnek meg maguknak - húsfogyasztást kétnaponta	41,3	44,7	37,1
Nem engedhetnek meg maguknak - a lakás rendes fűtését	19,8	27,4	18,9
Képtelenek váratlan kiadás fedezésére	76,8	80,9	72,9
Előfordult fizetési elmaradás pénzhiány miatt	20,8	24,3	14,1

1. táblázat Az anyagi depriváció kiterjedtsége néhány demográfiai-társadalmi jellemző szerint, 2009-2014 (%)

	2009	2012	2014	2012=100
Teljes népesség	33,7	37,3	28,3	76
Életkor				
0-17	37	44	32	73
18-24	36	44	31	70
25-49	33	33	26	79
50-64	33	37	29	78
65+ éves	31	34	27	79
Háztartásfő neme				
Férfi	30	36	27	75
Nő	46	44	34	77
Háztartásfő iskolázottsága				
Legfeljebb általános	61	63	68	108
Szakmunkásképző	32	43	32	74
Érettségi	23	24	14	58
Diploma	11	14	5	36
Etnikai hovatartozás				
Nem roma	31	35	25	71
Roma	86	86	87	101
Háztartás típusa				
Egyszemélyes, <65	43	41	31	76
Egyszemélyes, 65+	38	39	29	74
Pár, legalább egy tag 65+	27	26	25	96
Pár, mindkét tag <65	28	29	17	59
Más háztartás gyermek nélkül	32	34	27	79
Egyedülálló szülő	48	61	55	90
Pár 1 gyermekkel	28	32	15	47
Pár 2 gyermekkel	27	29	23	79
Pár 3+ gyermekkel	50	56	58	104
Más háztartás gyermekkel	39	47	36	77
A háztartás munkaintenzitása				
MI=0-0.20	51	63	71	113
MI=0.20-0.45	43	50	52	104
MI=0.45-0.55	28	35	28	80
MI=0.55-0.85	25	29	26	90
MI=0.85-1.0	21	22	15	68
A háztartás gazdasági aktivitása				
Htfő foglalkoztatott, más nem	31	35	31	89
Htfő foglalkoztatott, más is	19	24	19	79
Htfő inaktív vagy munkanélküli	67	78	67	86

	2009	2012	2014	2012=100
Htfő nyugdíjas, nincs fogl.	39	40	31	78
Htfő nyugdíjas, van fogl.	29	30	28	93
Lakóhely				
Budapest	21	25	13	52
Város	32	39	27	69
Község	42	41	39	95

1. táblázat A nagyon alacsony munkaintenzitás kiterjedtsége néhány demográfiai-társadalmi jellemző szerint, 2009-2014 (%)

	2009	2012	2014
Teljes népesség	17,9	14,8	8,9
Életkor			
0-17	19	17	9
18-24	14	14	7
25-49	13	10	7
50-59	20	15	11
Háztartásfő neme			
Férfi	13	11	6
Nő	15	12	11
Háztartásfő iskolázottsága			
Legfeljebb általános	23	26	14
Szakmunkásképző	15	13	8
Érettségi	7	4	5
Diploma	5	2	2
Etnikai hovatartozás			
Nem roma	12	9	6
Roma	48	47	26
Háztartás típusa			
Egyszemélyes, <65	18	24	14
Egyszemélyes, 65+			
Pár, legalább egy tag 65+	3	1	1
Pár, mindkét tag <65	17	9	8
Más háztartás gyermek nélkül	11	8	7
Egyedülálló szülő	24	23	20
Pár 1 gyermekkel	8	7	5
Pár 2 gyermekkel	11	7	2
Pár 3+ gyermekkel	31	25	16
Más háztartás gyermekkel	20	20	7
A háztartás gazdasági aktivitása			
Htfő foglalkoztatott, más nem	7	6	5
Htfő foglalkoztatott, más is	1	1	0

Htfő inaktív vagy munkanélküli	38	46	39
Htfő nyugdíjas, nincs fogl.	23	15	11
Htfő nyugdíjas, van fogl.	11	8	3
Lakóhely			
Budapest	5	4	2
Város	12	11	6
Község	19	16	10

1. táblázat A szegénység mélysége néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2000-2014 (%)

	2000	2003	2005	2007	2009	2012	2014
Szegénységi rés-arány - teljes népesség	19,6	18,9	19,3	18,3	21,8	25,6	22,6
Életkor							
0-17	22	19	20	18	23	28	22
18-24	24	22	20	19	24	27	26
25-49	21	19	23	16	23	27	22
50-64	15	19	16	20	20	27	32
65+	12	14	14	13	8	12	16
Háztartásfő neme							
Férfi	20	19	19	17	22	27	26
Nő	17	18	17	20	20	23	18
Háztartásfő iskolázottsága							
Legfeljebb általános	23	21	19	18	23	27	28
Szaktanácsképző	16	16	17	18	21	25	19
Érettségi	16	16	31	19	26	15	15
Diploma	22	12	17	13	25	14	27
Etnikai hovatartozás							
Nem roma					22	24	22
Roma					24	35	28
Háztartás típusa							
Egyszemélyes, <65	22	28	30	37	47	50	44
Egyszemélyes, 65+	12	11	16	15	9	11	16
Pár, legalább egy tag 65+	11	14	5	7	6	12	17
Pár, mindkét tag <65	18	19	27	19	20	18	32
Más háztartás gyermek nélkül	14	20	13	19	21	24	22
Egyedülálló szülő	20	31	23	45	24	44	26
Pár 1 gyermekkel	13	21	23	10	14	13	32
Pár 2 gyermekkel	29	13	15	12	20	22	19
Pár 3+ gyermekkel	26	19	20	27	25	34	25
Más háztartás gyermekkel	21	19	20	14	23	27	16
A háztartás munkaintenzitása							
MI=0-0.20					31	40	38
MI=0.20-0.45					20	23	28
MI=0.45-0.55					12	19	16
MI=0.55-0.85					13	14	12
MI=0.85-1.0					-3	12	26
Érvényes MI összesen							
Nincs érvényes MI							
A háztartás gazdasági aktivitása							

Htfő foglalkoztatott, más nem	12	15	26	13	13	27	23
Htfő foglalkoztatott, más is	21	15	10	19	16	8	10
Htfő inaktív vagy munkanélküli	26	24	31	23	30	34	36
Htfő nyugdíjas, nincs fogl.	18	16	18	19	21	19	18
Htfő nyugdíjas, van fogl.	4	34	14	11	28	35	15
Lakóhely							
Budapest	16	11	13	14	37	26	26
Város	20	18	17	15	20	27	24
Község	21	20	23	20	24	25	22

Megjegyzés. Az etnikai hovatartozás és a munkaintenzitás mérésében történt változás miatt ezek a mutatók 2009-ig visszamenőleg lettek újra-kiszámítva. Erről bővebben lásd Gábos et al. 3. l. ábrájában hivatkozott tanulmányát.

1. táblázat Kézpénzes transzferek nélkül számított szegénységi ráta és a transzferek szegénységcsökkentő hatása kétféleképpen számítva, 2000-2014

	Kézpénzes transzferek nélkül számított szegénységi ráta (nyugdíjak nélkül)	Kézpénzes transzferek szegénységcsökkentő hatása: (nyugdíjak nélkül)	Kézpénzes transzferek nélkül számított szegénységi ráta	Kézpénzes transzferek szegénységcsökkentő hatása
2000	18,0	1,41	30,0	2,33
2003	24,3	1,80	45,4	3,36
2005	21,5	1,79	46,6	3,88
2007	22,6	1,79	45,7	3,63
2009	22,0	1,58	48,2	3,44
2012	23,0	1,37	45,7	2,69
2014	23,0	1,39	42,1	2,54

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat A fő felzárkózási folyamatok monitorozására javasolt néhány kiemelt indikátor változása.....
2. táblázat A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban élők, vagy nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, 2009-2014.....
3. táblázat A szegénység és a társadalmi kirekesztettség kiterjedtsége néhány demográfiai-társadalmi jellemző szerint, 2009-2014 (%).....
4. táblázat A szegény és társadalmilag kirekesztett népesség összetétele néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2009-2014.....
5. táblázat A szegénységi ráta néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2005-2014.....
6. táblázat A szegénységben élők összetétele néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2000-2014 (%).....
7. táblázat Az anyagi depriváció elemi indikátorai - az érintett népesség aránya (%), 2009-2014.....
8. táblázat Az anyagi depriváció kiterjedtsége néhány demográfiai-társadalmi jellemző szerint, 2009-2014 (%).....
9. táblázat Az alacsony munkaintenzitás kiterjedtsége néhány demográfiai-társadalmi jellemző szerint, 2009-2014 (%).....
10. táblázat A szegénység mélysége néhány demográfiai és munkaerő-piaci jellemző szerint, 2000-2014 (%).....
11. táblázat Készpénzes transferek nélkül számított szegénységi ráta és a transferek szegénységcsökkentő hatása kétféleképpen számítva, 2000-2014.....

Ábrák jegyzéke

1. ábra A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban élők, vagy alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, 2009-2014.....	87
2. ábra A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban élők, vagy alacsony munkaintenzitású háztartásban élők összetétele, 2014 (százalék).....	88
3. ábra A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban élők, vagy nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők összetétele, 2009, 2012 és 2014.....	89
4. ábra A jövedelmi szegénységben, a súlyos anyagi deprivációban és az nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, 2009-2014 (százalékok).....	89
5. ábra A szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élő romák aránya (bal tengely) és a romák aránya a szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élő népességen belül (jobboldali tengely) - százalékok.....	90
6. ábra A jövedelmi szegénység aránya, 2000-2014 (%).....	91
7. ábra Különböző ekvivalencia skálákkal számított szegénységi ráták, 2000-2014.....	92
8. ábra: A jövedelmi szegénységben élők összetétele életkor szerint, 2009-2012 (százalékok).....	92
9. ábra A jövedelmi szegénységben élők összetétele háztartástípus szerint, 2009-2012 (százalékok).....	93
10. ábra Az anyagi depriváció elemi indikátorai - az érintett népesség aránya (%), 2009-2014.....	95
11. ábra Az anyagi depriváció összetett indikátorai - az érintett népesség aránya (%), 2009-2014.....	95
12. ábra A súlyos anyagi depriváció előfordulási aránya iskolai végzettség szerint, 2009-2014 (százalékok).....	96
13. ábra A súlyos anyagi depriváció előfordulási aránya a háztartás munkaintenzitása szerint, 2009-2014 (százalékok).....	96
14. ábra A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élő 0-59 éves népesség aránya, 2009-2014.....	98
15. ábra A nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya egyes társadalmi csoportokban, 2009-2014 (%).....	99
16. ábra A szegénységi rés-arány változása 2000-2014.....	101
17. ábra Szegénységi ráta 2000-ben rögzített küszöb mellett, 2000-2014.....	103
18. ábra Kézpénzes transferek nélkül számított szegénységi ráta és a transferek szegénység csökkentő hatása, 2000-2014.....	104